

Bayram TÜRKER-Hüyük Kaymakam

TAKDİM

Hüyük ilçemizin son 7 yılda “Kırmızı Altın’ı” haline gelen doğal, lezzetli ve bağımlılık yapan cennet meyvesi... Hüyükli vatandaşlarımızın sofradaki tuzu, giydiği kıyafeti, aracındaki mazotu; öğrencinin cebindeki harçlığı, elindeki kalemi, kâğıdı ya da kitabı...

Yıllık üretimimizin 15.000 tonlara ulaştığı 6 aylık süre zarfında ilçemizi kırmızılı, yeşilli renk cümbüşüne dönüştüren organik çileğimiz. Hüyük ilçemiz ve vatandaşlarımız için gelecek vadeden bir araç haline gelmiş durumdadır.

Üreticilerimizin adeta hanelerinin öz çocuğu gibi ilgilenerek yetiştirdiği, alın terleri ile suladıkları meyvemiz bu çabanın karşılığını ekonomik refah olarak vermekte ve ilçemize sosyal bir canlılık katmaktadır.

Daha verimli, etkin, gelir getirici bir üretime yönelik yapılması gerekenlerin var olduğu bilinci ile yapılan “Organik Hüyük Çileği Üretiminin Geliştirilmesinde İhracat Kanalları ve Lojistik Çalıştay” ‘ımız, başta konu ile alakadar yöneticilerimize, çiftçilerimize ve hatta ilçe ve il dışından gelen katılımcılara dahi önemli derecede katkı sağladığı kanaatindeyiz.

Bu raporda çalıştayın kalıcılığını sağlama amacı ile hazırlanmış kıymetli bir eserdir. Bu doğrultu da projenin hazırlanmasında, kabulünde, icrasında emeği geçen tüm birimlere ve personelimize sonsuz teşekkür ediyorum.

Hayırlara vesile olması temennisi ile.....

Bayram TÜRKER
Hüyük Kaymakam

HÜYÜK ÇİLEĞİ MARKALAŞMA STRATEJİSİ

Yücel DOĞAN-Hüyük İlçe Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürü

ÖNSÖZ

Organik tarım son yıllarda artan gıda ihtiyacı ve gıda güvenilirliği dolayısı ile geleceğin sektörü olarak değerlendirilmektedir. Aynı zamanda tarımsal üretimde doğal dengeyi korumayı amaçlayan alternatif bir üretim yöntemidir.

İlçemiz iklimi ve doğal yapısı ile organik tarımın her türünün yapılabileceği uygun zemine sahip bir bölgedir. Parçalı ve küçük parsellerde tarımsal faaliyette bulunmak zorunda olan kırsal alandaki çiftçilerimiz için organik çilek tarımı, yoğun emekle birleşerek insanların doyduğu yerde yaşayabilmeleri için alternatif bir seçenek durumundadır.

İlçemizdeki Organik tarım serüveni, çilek üretimi ile başlamış ve çilek, diğer tarımsal ürünlerin de organik üretilmesine öncülük etmiştir. Bu süreçte organik üretimin karlı ve sürdürülebilir bir tarım olarak idamesini sağlamak, üreticilerimizin yaşadığı sorunlara çözüm yolları bulmak zaruri bir hal almıştır.

Organik Çilek üretimi bölgemizde insanların geçim kaynağını sağladığı ve hızlı gelişen bir sektör halini almasıyla birlikte üreticilerimize umut olmuştur. Bu özelliğiyle de yatırım imkanı olan özel sektör için potansiyeli yüksektir.

Organik çilek üretimiyle atıl alanlar değerlendirilmiş, iş gücü yılın geniş zamanına yayılmış, köydeki her yaştan insan tarımsal üretime kazandırılmış eldeki tarımsal kaynaklar değerlendirilmiş, sosyal gelişmişlik ve refah artırılmıştır.

Ancak çilek öyle bir meyvedir ki hasattan hemen sonra, çok kısa bir sürede nihai tüketiciye ulaşması gereken bir üründür. Bu haliyle de birçok sorunu bünyesinde barındırmaktadır.

Bu çerçevede üretimin artırılması ve sektördeki sorunların çözümüne yönelik bir çalışma yapılmasının ilçemiz tarımına yeni ufuklar açacağı kanaatiyle Akademik bir çalışma ile birlikte sektörün bütün paydaşlarını bir araya getiren “Organik Hüyük Çileği Üretiminin Geliştirilmesinde İhracat Kanalları ve Lojistik Çalıştay” yapmayı uygun bulduk.

Titiz saha çalışmalarının ardından üreticilerle yapılan sorun analizi çalışmaları neticesinde, sorunların sadece üretici odaklı değil aynı zamanda birçok bileşeni de bir arada barındırdığı ve bu bileşenlerin de dahil edilmesinin çözümde başarıyı artıracığı bir gerçektir. Bu gerçeklikle lojistik ve pazarlama sektörünün konu ile ilgili sözleri, her üreticinin, sivil toplum örgütlerinin ve konu ile ilgili çalışma yapan kurum ve kuruluşların üzerinde hassasiyetle durması gereken konulardır.

Bu çalıştay geniş bir çiftçi katılımı ile birlikte konunun uzmanı akademisyenler, konu ile ilgili faaliyette bulunan ihracat firmaları ve lojistik firmalarını bir araya getirmiş, fide üretiminden ürünün üretilmesi, işlenmesi, pazarlanması ve nihai tüketiciye ulaştırılmasına kadarki her aşamadan üst düzey katılımlar sağlanmış ve sorunlar masaya yatırılarak sorunlara ortak çözüm yolları ortaya konmuştur. Sorunların iletilmesi yanında çözüm önerilerinin geliştirilmesi de önemlidir.

Bu doğrultuda hepimize önemli görevler düşmektedir.

Ön hazırlık ile birlikte dört gün süre ile üreticiler, işlemeciler, pazarlamacılar, kamu görevlileri, Akademisyenler ve sektöre girdi sağlayan kuruluşlar birbirleri ile buluşmuşlar ve fikirlerini paylaşmışlardır.

Farklı Üniversitelerden katılan konularında en üst düzey uzman akademisyen hocalarımız saha çalışmalarının ardından sorunlar ile ilgili çalışarak, pozitif sonuçlar ortaya çıkarmış ve bu sonuçlar genel platformda değerlendirilmiş ve tartışılmıştır. Nihai olarak ta 23 maddelik bir sonuç bildirgesi ortaya konmuştur.

Önemli olan bundan sonrasındır. Çalıştay çalışmalarımızı ve sonuçlarını bu yayın ile (tüm konuşmalar, tartışmalar ve değerlendirmeler) kayıt altına almış bulunmaktayız. Bundan sonraki süreçte çalıştay sonuçlarının ciddi olarak ele alınıp, sorun alanlarındaki çözüme yönelik gelişmeler izlenecektir.

İlçe Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü olarak katılan, katkı sunan ve destekleyen herkese teşekkürlerimi borç bilirim.

Saygılarımla...

Yücel DOĞAN

Hüyük İlçe Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürü

Seyfettin BAYDAR – Konya İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürü

KONYA’DA ORGANİK TARIM YAYGINLAŞIYOR

İnsanlar için en önemli unsur sağlıktır. Hatta “ Her şeyin başı sağlık... “ deriz ve sağlığın önemini vurgularız. İnsan sağlığı, kişilerin tükettiği gıdalar ve yaşadığı ortamla doğru orantılıdır.

Organik Tarım; toprak ve su kaynaklarıyla havayı kirletmeden, çevre, bitki, hayvan ve insan sağlığını korumayı amaç edinir.

Temiz bir doğa, sağlıklı bir hayat ve güvenli gıda için artık organik ürünler tercih edilmektedir. Bugün tüm dünyada, çevreye ve gıdalara karşı daha bilinçli bir tüketim anlayışı giderek yaygınlaşmaktadır. Ülkemizde de güvenli, sağlıklı ve sertifikalı ürünlere karşı her geçen gün talep artışı görülmektedir.

Günümüzde organik ürünlere karşı tamamen bir bilgi karmaşası vardır. Organik gıdaların önemini ve gerekliliğini anlayabilmek için önce organik tarımı diğer tarım modellerinden ayıran özellikleri iyi anlamak gerekir.

“Organik” kelimesi ile eşdeğer anlamlı kelimeler sadece “Ekolojik” ve “Biyolojik” kelimeleridir. Bunun dışında kullanılan ve ürünün sağlıklı olduğuna yönelik çağrışım yapan “doğal”, “naturel”, “%100 hormonsuz”, “arılı”, “hakiki”, “saf”, “köy ürünü” gibi ifadelerin Organik ürünle hiçbir benzerliği yoktur. Aynı zamanda bu tür ürünler üreticilerin geleneksel yöntemlerle az ya da çok suni gübre ve zirai ilaç vs. kullanarak ürettikleri ürünlerdir. Yasal dayanakları ve sertifikaları yoktur.

Organik Ürünler ise ; Tarladan sofraya ulaşınca kadar tüm üretim aşamalarında hiçbir kimyasal girdi, katkı maddesi ve yöntem kullanılmadan sadece Organik Tarım Yönetmeliğinin izin

verdiği girdiler kullanılarak üretilen ve üretimden tüketime her aşaması kontrollü ve sertifikalı ürünlerdir. İşte bu üretim modeli “Organik Tarım” ’dır.

Organik Tarım Kanunu ve Yönetmelik esaslarına göre üretilen organik bitkisel ve hayvansal tüm ürünler yetkilendirilmiş kuruluşlar tarafından sertifikalandırılarak organik olarak değerlendirilir ve Yönetmelikte ayrıntıları verilen etiket ve özel organik tarım logosu ile pazarlanır.

Organik tarım aynı zamanda İlimiz Konya’da kırsal kesimin gelir ve sosyal refah seviyesinin yükselmesine de sebep olmuştur. Dolayısıyla ilimizde her geçen yıl Organik Tarım çalışmaları artmaktadır.

20 ilçemizin 81 köy ve kasabalarında organik tarım yapılmaktadır. Özellikle Hüyük, Akşehir, Doğanhisar, Meram, Sarayönü ve Yunak ilçelerinde organik tarım daha yaygın şekilde yürütülmektedir. İlimizde toplam 750 üretici, 16.827 da alanda organik tarım yapmaktadır. Organik olarak ilimizde üretim alanlarına göre sırasıyla; buğday, vişne, ceviz, çilek, havuç, arpa, kimyon, kiraz, elma, patates vb. yetiştirilmektedir.

Ayrıca ilimizde, Meram ve Karapınar ilçelerinde iki üretici toplam 550 kovan ile organik arıcılık yapmaktadır. Sarayönü ilçesinde de 1 müteşebbis toplam 12.355 kanatlı sayısıyla organik yumurta üretimini gerçekleştirmektedir.

Bakanlığımızın Kırsal Kalkınma Projesi’nden % 50 hibe desteğiyle kurulan Tıbbi Aromatik Bitkileri İşleme ve Paketleme tesisi de Meram ilçesi Hatunsaray Kasabasında bulunmaktadır. Bu tesis İç Anadolu Bölgesi ve ilimiz tıbbi aromatik bitki üreticileri için bir şans ve avantaj sağlayacaktır. Bu nedenle tıbbi aromatik bitki yetiştiriciliğini teşvik etmek amacıyla; Meram, Beyşehir, Hadim ve Derbent İlçelerimizde toplam 7 üreticimize 7 da alanda tıbbi aromatik bitki yetiştiriciliği projesi uygulanmıştır. Bu proje kapsamında üreticilerimize şeker otu, kekik, biberiye, ada çayı, ekinezya ve melisa fideleri dağıtılarak üretimleri teşvik edilmiştir.

İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğümüz; organik tarım faaliyetlerinin kontrollü bir şekilde yaygınlaştırılması, organik üretimin kayıt altına alınması, eğitim ve yayım yoluyla üreticilerin bilgilendirilmesi, etkin ve düzenli bir denetim sisteminin oluşturulması gibi çalışmaları yürütmektedir. Bakanlığımız organik tarım yapan üreticilere, her yıl almış oldukları tarımsal desteklemelere ek olarak, Organik Tarım Desteği ödemesi yaparak organik tarımın yaygınlaşmasını hedeflemektedir.

İl Müdürlüğümüz organik tarımı yaygınlaştırmak, tüketicilerimize sağlıklı ve güvenilir gıda sunmak amacıyla çalışmalarını yoğun bir şekilde sürdürmektedir.

Organik ceviz yetiştiriciliğini yaygınlaştırmak amacıyla Hüyük ve Beyşehir ilçelerimizin 2 kasabasına toplam 13 üreticiye 100 dekar “Organik Ceviz Yetiştiriciliği Projesi” uygulanmış, üreticilerimizin organik sertifikasyon sözleşmeleri yapılarak, sertifikasyon ücretleri İl Müdürlüğümüzce karşılanmıştır.

Bir üretimin organik olarak değerlendirilebilmesi için o üretimin, organik sertifikasının olması zorunludur. Organik sertifikalı alanları artırmayı amaç edinen kurumumuz; ilimizde Hüyük, Beyşehir, Çumra, Derbent, Doğanhisar, Meram ve Seydişehir ilçelerinin 22 köyünde 156 üreticimizin 1700 dekar arazisindeki çilek, ceviz, kiraz, elma, üzüm, buğday ve sebze gibi üretimlerinde organik sertifika

sözleşmeleri başlatılarak organik üretime geçmeleri sağlanmıştır. Bu projedeki sertifikasyon ücretleri İl Müdürlüğümüzce karşılanmıştır.

İlimizde özellikle organik çilek yetiştiriciliği oldukça yaygınlaşmıştır. Bugün itibarı ile 1792 dekar alanda organik çilek üretimi yapılmaktadır. Organik çilek yetiştiriciliği çiftçilerimiz açısından önemli bir gelir kaynağıdır. 1 dekar sofralık çeşit çilekten ortalama 7.000- 8.000 TL gelir elde etmektedirler. Organik çilek üretimi köylerimizde bacasız bir fabrika olmuş ve çiftçilerimizin gelir ve sosyal refah seviyesinin artmasına sebep olmuştur.

Çiftçilerimiz açısından büyük önem arz eden organik çilek yetiştiriciliğinde hasat süresini uzatarak üretim miktarını artırmak ve bu sayede çiftçilerimizde daha fazla gelir artışı sağlamak amacıyla Hüyük, Derbent, Doğanhisar, Meram ve Seydişehir ilçelerimizin 12 köyünde, 70 üreticiye kişi başı 60 m olmak üzere toplam 4.200 m alçak tünel örtüsü tesis edilmiştir.

Organik şeker üretimi ülkemiz için çok büyük önem arz etmektedir. Türkiye genelinde bugün itibarı ile organik şeker üretilmemektedir. Organik şeker ithalatına da izin verilmemektedir. Türkiye'de organik katma değerli ürünlerin artmasını istiyorsak organik şeker üretmek zorundayız. Organik şeker olmadığı için reçel, marmelat, bisküvi, çikolata, şekerleme gibi ürünlerin organik üretiminde sıkıntılar yaşanıyor. Aynı zamanda organik bal üreticileri de sıkıntı yaşıyor. Bu durumdan hareketle İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğümüzün çalışmaları sonucu ilimizdeki Konya Şeker A.Ş. tarafından organik şeker üretime karar verilmiştir. Bu amaçla İl Müdürlüğümüz organizasyonu; organik şeker talep eden firma yetkilileri, Organik Ürün Üreticileri ve sanayicileri Derneği Başkanı, Konya Şeker yetkilileri ve İl Müdürlüğümüz yetkililerinin katılımlarıyla bir toplantı düzenlenmiştir. Bu toplantıdaki tüm katılımcılarda "Organik şeker üretiminin ülkemiz açısından önemli bir gereksinim olduğu ve bu boşluğun doldurulması gerektiği" görüşü hasıl olmuştur. Bu konudaki çalışmalar devam edecektir.

Organik üretimi artırmak organik üreticiler tarafından üretilen ürünün birinci elden tüketiciye ulaşmasını sağlamak için Meram Melikşah Organik Pazarı açılmıştır. Her cumartesi kurulan bu pazarda organik tarım yaparak organik ürün üreten üreticilerin ürünleri satışa sunulmaktadır. Organik pazar düzenli aralıklarla İl ve Meram İlçe Müdürlüğümüz personellerince denetlenmektedir.

"Bir elin nesi var iki elin sesi var." atasözünden hareketle; organik tarım yapan üreticilerimizi bir çatı altında toplayarak, güç birliği oluşturmalarını sağlamak amacıyla bir organik tarım derneğinin kurulması hedeflenmektedir. Organik tarım derneğinin kurulabilmesi için İl Müdürlüğümüz, çiftçilerimizi bilgilendirme ve bilinçlendirme çalışmalarını devam ettirmektedir.

Amacımız ilimiz genelindeki tüm tüketicilere sağlıklı ve güvenilir ürünün teminatı olan Organik Ürünleri tattırmak ve tüketimini artırmaktır. Bu nedenle üreticilerimizi organik tarım yapmaya, tüm tüketicilerimizi de organik ürünleri tercih etmeye davet ediyoruz.

Seyfettin BAYDAR
İl Müdürü

Prof. Dr. Mehmet Babaoğlu

Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanı

KONYA OVASI PROJESİ (KOP) BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI KIRSAL KALKINMA MODELİ

Giriş

Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı, 65.322 km²'lik alana sahip olan Aksaray, Karaman, Konya ve Niğde illerinden oluşan KOP Bölgesi'nde proje uygulamalarını yerinde koordine etmek, bölgedeki kalkınmaya yönelik yatırımların ve projelerin gerektirdiği araştırma, planlama, programlama, projelendirme, izleme, değerlendirme ve koordinasyon hizmetlerinin yerine getirilmesi suretiyle proje kapsamındaki bölgelerin eylem planı aracılığıyla kalkınmasını hızlandırmak olan 8 Haziran 2011 tarihli ve 642 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (KHK) ile kurulmuştur.

KOP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı, öncelikli yasal görevi olarak; Bölge kalkınmasını temin etmek amacıyla KOP Eylem Planı hazırlama çalışmalarına devam etmektedir. 2014 – 2018 dönemini kapsayacak olan KOP Eylem Planı ülkemizin 2023 yılı hedefleri doğrultusunda bölgesel refah düzeyini yükseltmek ve bölgesel kalkınmayı güçlendirmek için önemli bir mihenk taşı olacaktır. KOP Eylem Planı ile insan gücü ve doğal kaynakların kalkınma hedefleri doğrultusunda bir araya getirilmesi, toplumun tüm katmanlarının hizmetine kamu, özel sektör ve sivil toplum işbirliğiyle sunulması hedeflenmektedir.

KOP Eylem Planı; bölgesel kalkınma ve rekabet edebilirliğin yanı sıra, insani ve sosyal gelişmeyi arttırmaya, çevrenin korunmasına, bölgesel kaynakların sürdürülebilir kullanılmasına yönelik hazırlanmaktadır. Planda, bölgesel kalkınma süreci çok boyutlu bir şekilde ele alınmakta, katılımcı bir anlayışla çalışılmakta, insan odaklı bir yaklaşımla hareket edilmektedir.

Bu yaklaşım çerçevesinde, ülkemizde mevcut bölgelerarası gelişmişlik farklarının azaltılması, bölgesel ve mekânsal nitelikleri de dikkate alan yatırım politikalarının tespit edilerek rasyonel ve etkin kaynak kullanımının sağlanması ve kalkınmanın dengeli şekilde gerçekleştirilmesi için bölgesel gelişme politikalarına ve eylem planlarına özel bir önem verilmektedir.

Türkiye'nin 2014 – 2018 dönemini kapsayan **Onuncu Kalkınma Planında**, 2014 – 2016 dönemini kapsayan **Orta Vadeli Planları**; “yüksek, istikrarlı ve kapsayıcı ekonomik büyümenin yanı sıra hukukun üstünlüğü, bilgi toplumu, uluslararası rekabet gücü, insani gelişmişlik, çevrenin

korunması ve kaynakların sürdürülebilir kullanımı gibi unsurları kapsayacak şekilde tasarlanmıştır.” Bu bağlamda Onuncu Kalkınma Planı ve Orta Vadeli Planı da destekleyici ve 2023 hedefleri doğrultusunda KOP Eylem Planının çerçevesi oluşturulmuştur.

2023 hedeflerine ve KOP Eylem Planının amaçlarına ulaşılabilmesi açısından öncelikli alanlarda, temel yapısal sorunlara çözüm olabilecek, dönüşüm sürecine katkıda bulunabilecek, kurumlar arası koordinasyon ve sorumluluk gerektiren programlar uygulanması eylem planının önemli amaçlarındandır. Bu amaçla Eylem Planı hazırlanırken bölgesel kalkınma sürecini hızlandıracak, kentsel yaşam kalitesini arttıracak, kırsal kalkınma sürecine katkı sunacak programlar geliştirilerek planlamalar içerisine alınmıştır.

KOP Eylem Planı hazırlık çalışmaları kapsamında yürütülen faaliyetlerin yanı sıra Başkanlığımız tarafından KOP Bölgesinin gelişme potansiyeline, sorunlarına ve imkânlarına dair araştırma ve incelemeler gerçekleştirilmekte olup bu çalışmalara neticesinde hazırlanan raporlar kamuoyu ile paylaşılmaktadır.

Prof. Dr. Mehmet BABAOĞLU

KOP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanı

Yasin Yunak
Adaklı Kaymakamı
(Hüyük Eski Kaymakamı)

Hüyük Çileği ve Markalaşma Adımları ;

Çilek gibi sevimli ama bir o kadar da hassas bir meyvenin on beş binden fazla insanın yaşadığı bir ilçenin kaderini değiştirebileceğini, nüfus kayıplarını azaltabileceği ve bir kalkınma modeline dönüşeceğini tahmin etmek kolay değildir. Ancak Konya'nın Hüyük ilçesinde yaşanan tam anlamıyla budur. Evlek ölçeğinde bölünmüş arazilerinde gelir üretmeden sosyal yardımlaşma vakfına sık sık gelmek zorunda kalan birey ve aileler zaten aşına oldukları çilek tarımının modern usullere kavuşturulması ve sulama imkanlarının artmasından sonra bugün kendi ekmeklerini kendileri çıkarmakta ve dahası çevrelerine ikram edebilmektedirler.

Hüyük çileğinin geçmişi eskilere dayamaktadır. Ailelerin hemen hemen tamamının bahçelerinde küçük bir alanda tava yöntemiyle bu meyvenin hasadı yapılmaktaydı. Gelir getirmekten çok ağız tatlandırma olarak düşünülen bu ziraat biçimiyle üretim miktarı düşük ve bir pazar oluşturmamaya kadar sınırlı kalmıştır. Fakat doksanlı yılların sonunda yine bir kaymakamın öncülüğünde kapama bahçe ve damlama sulama mantığının getirilmesiyle birlikte bu durum değişmiştir. Yeni anlayış sayesinde küçük alanlarda az bir suyla da olsa para kazandıracak meyvecilik yapılabileceği görülmüştür. Yeni milenyumla beraber bu konunun öncüsü sayılabilecek Konya Özel İdaresi'nin milyonları bulan fide desteği ve KOP'la birlikte gerçekleştirdiği sulama projeleri sayesinde 2013 yılında çilek ekili alan

miktarı 3.000 dekara ulaşmış, üretim 12.000 tona yaklaşmış ve 1500'den fazla kişinin gelir elde etmiş haldedir.

İstihsal yüzdesi olarak ülkemizde hatırı sayılır bir toplama ulaşmış Hüyük organik çileğinin tanınır hale gelmesi ve piyasanın aranır ürünü olması amacıyla sıra 'markalaşma ve bilinirlik' çalışmalarına gelmiştir. Makalenin kalan kısmında Hüyük çileğinin bu yolda mesafe alması için son yıllarda atılan adımlar konu edilmiştir.

Hüyük Çileğinin Markalaşma Serüveni ;

Hüyük çileğinin markalaşma adımlarının ilki olarak öncelikle ilçenin kendi içerisinde bu olguyu tanıması ve bilinçlendirme çalışmaları yapılmıştır. Bu bağlamda başlangıç olarak Mevlana Kalkınma Ajansı(bundan sonra Mevka) personeli moderatörlüğünde ilçenin dokusunu yansıtan farklı kesimlerin temsilcileriyle geniş bir yelpazeye hitap eden İlçe Stratejik Gelişme Planı Komisyonu kurulmuştur. Söz konusu ekip marifetiyle çileğin ilçenin gelişme yolundaki önemli kaldıraçlarının biri olduğu hususunda ortak bir bilinç oluşturulmaya çalışılmıştır. İlçenin vizyon cümlesinde 'organik tarım ve çileğiyle Türkiye'nin öncüsü bir ilçe olmak' ifadesine yer verilmiştir. Ayrıca Hüyük'ün rekabetçi yönleri belirlenirken organik çilek yetiştiriciliği ilk sırada yer almıştır.

Halkın konu üzerindeki farkındalığı ve benimseme düzeyi arttırıldıktan sonraki basamak tanınırlığın artması için somut marka ikonları oluşturulmasıdır. Bu anlamda Kaymakamlığımız logosu yine yerel eşrafın da katkılarıyla çilek ana temalı olmak üzere kurgulanarak tescillenmiştir. Görünürlüğünün arttırılması amacıyla logonun basılı olduğu makam bayrakları, kırlangıç flamalar bastırılarak ilçede gerçekleştirilen organizasyonlarda kullanılması sağlanmıştır. Bununla birlikte Kaymakamlığın resmi sitesinde ve sosyal mecralardaki adreslerinde de logo ön planda yer almıştır.

İkonlaşma meselesinde altı çizilmesi gereken diğer bir faktör ambalajlama farklılığıdır. Önemli kişi ve kurumlara şale kaplarda daha hoş bir görüntüyle çilek sunumları gerçekleştirilerek akıllarda iz bırakması sağlanmış, kapların üzerine çileğin orijini belirtilerek bilinirlik düzeyi yükseltilmiştir.

Bir sonraki aşamada 'bilgi güçtür' düşüncesinden yola çıkarak Hüyük organik çileğinin mevcut durumunun analiz edilmesine gayret gösterilmiştir. Yine Mevka destekli projelerle su ve toprak kaynaklarının araştırmaları yapılmış, yapılan su ve toprak analizleri neticesinde çiftçilerimize doğru ve bilinçli ziraat yolları gösterilmeye çalışılmıştır. Ayrıca anket yoluyla çilek ziraati yapanların bakış açıları ve yaklaşımları ölçülerek farklı Pazar koşullarına ne kadar uyumlu oldukları anlaşılmaya çalışılmıştır.

Harekette bereket var ;

Bütün bu çalışmaların ertesinde aksiyon aşamasına geçilmiştir. Evvela kalkınma ajansından edinilen fonlarla 'Köyümde Güvenilir ve Tam Gıda Projesi'yle hem genelde tüm halkımıza özelde kadınlara sağlığa yararlı ve hijyenik bir biçimde ürünlerini mamül ve yarı mamül hale getirme metotları anlatılmış hem de Hüyük'ün sağlıklı gıda alanında isminin duyulması sağlanmıştır. Sonrasında çilek ekiminin ilk başladığı ve bir hal kurmuş

köylerimizden Değirmenaltı'nda 'Organik Çilek Festivali' düzenlenmesi teşvik edilmiştir. Böylelikle yerel ve ulusal medyada esaslı bir tanıtımın yapılması temin edilmiştir.

Yukarıda anılan çalışmaların herkesçe kabul edilebilir ve daha akademik bir bağlama oturması amacıyla markalaşma stratejisinin taçlandığı çilek çalıştayı hazırlanmıştır. Mevka fonları kullanılarak ortaya konan Türkiye'nin bu ilk organik çilek temalı organizasyonla ilçenin bu meyve üretimine yön veren bir merkez olması amacına ulaşma yönünde efor sarf edilmiştir. Ulusal organik çilek üretimin geliştirilmesi ve ihracat kanallarının araştırılması Hüyük Çalıştay kapsamında çilekle ilgilenen bütün aktörlerin ilçede bir araya gelmesi sağlanmıştır. Bu kapsamda Kaymakamlığın organizasyonunda üretici-çiftçilerden ürünü ülke çapında ve yurt dışındaki pazarlara taşıyan firmalara, ziraat odaları ve üreticiler birliği gibi çiftçi organizasyonlarından Çukurova ve Selçuk gibi farklı üniversitelerden konunun uzmanı akademisyenlere, tarımı ve sulamayı destekleyen KOP, Konya Özel İdaresi ve Konya-Hüyük Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüklerinden kilit konumdaki fide üreticilerine çileğin bütün renklerini taşıyan paydaşlar üç gün süren çalıştayda boy göstermiştir. Genelde tüm piyasanın özelde Hüyük çileğinin güçlü ve zayıf yönlerinin masaya yatırılarak gelişme imkanlarıyla çözüm önerilerinin derlendiği bu beyin fırtınası çalışmasında medya aktif olarak kullanılmış ve doğal bir tanıtım olanağı oluşturulmuştur. Elinizdeki bu çalıştay sonrası raporu

Sonuç yerine ;

Makale boyunca sözü edilen tanıma, bilinçlenme, ikon oluşturma, bilgi düzeyini arttırma ve aksiyona geçme adımlarıyla birlikte Çilek ve Hüyük adlarının birlikte anılması, birbirlerine daha da yaklaşımları yolunda mesafe alınmaya gayret edilmiştir. Böylece ilçede üretilen çileğin bilinen ve aranan bir ürün haline gelmesi ve algılanan değerinin artması sağlanmak istenmiştir. Markalaşma süreci henüz tamamlanmamıştır. Hüyük Çileğinin ulusal ve uluslar arası marka olması için yerel müteşebbislerin ihracata yönelmesi, ilçeye aynı adı taşıyan bir reçel-meyve suyu fabrikası kurulması gibi önünde kat etmesi gereken uzun bir yol daha vardır. Umulur ki son tahlilde bayrak her zaman daha yükseklerle taşınır ve kazanan ülkemiz olur.

Yasin Yunak

Adaklı Kaymakamı

(Hüyük eski Kaymakamı)

twitter.com/Yasin.yunak

KOP Bölgesi Dağlık Kırsal Alanlarında Yürütülen “KOP Küçük Ölçekli Sulama İşleri Programı” Konya ve Bölgenin Sosyo-Ekonomik Durumuna Katkıları

Başkanlığımızca etkin olarak yürütülen bir diğer çalışma ise Bölge İl Özel İdareleri ile işbirliği içerisinde gerçekleştirilmekte olan “Küçük Ölçekli Sulama Sistemlerinin Rehabilitasyonu ve Yaygınlaştırılması” programıdır.

KOP illerinde İl Özel İdareleri ile işbirliği içerisinde uygulanan Küçük Ölçekli Sulama İşleri Programı kapsamında 2011 ile 2013 yılları arasında Kalkınma Bakanlığı ve KOP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı tarafından Bölge İl Özel İdarelerine aktarılan ödenekler kullanılarak yapılan göletler ve sulama projeleri sayesinde KOP Bölgesi genelinde **62.476 ha** alan tasarruflu su kullanımına imkân sağlayan, modern sulama sistemlerine kavuşmuştur.

Programın sulama bileşeninin yanında faydalananların getirisi yüksek olan ürünlerin ekim/dikimine yönlendirilmesi sağlanarak, projelerin uygulandığı bölgelerin gelir seviyelerinde önemli iyileşmeler sağlanmıştır.

KOP Küçük Ölçekli Sulama İşleri Programı kapsamında;

- 2011 yılında; Merkezi Yönetim bütçesinden tahsis edilen 50.000.000 TL ile KOP Bölgesinde 15.493,50 ha alan sulamaya açılmış, bu alanlardan yıllık 61.974.000 TL toplamda ise 185.922.000 TL net gelir artışı elde edilerek 30.987 kişiye istihdam imkanı sağlanmıştır.
- 2012 yılında; 63.400.000 TL’lik ödenek ile bölgede 20.491,20 ha alan sulamaya açılmış, bu alanlardan yıllık 81.964.000 TL toplamda ise 163.929.600 TL net gelir artışı elde edilerek 40.982 kişiye istihdam olanağı sağlanmıştır.
- 2013 yılında; 75.303.827 TL’lik ödenek ile bölgede 26.491,70 ha alan sulamaya açılmış yıllık 105.966.800 TL net gelir elde edilmiş ve 52.983 kişiye istihdam olanağı sağlanmıştır.
- Üç yıllık program kapsamında toplam 188.703.827 TL’lik ödenek ile bölgede 62.476,40 ha alan sulamaya açılmış, 455.818.400 TL net gelir artışı elde edilmiş ve 124.953 kişiye istihdam olanağı sağlanmıştır Proje yatırım bedelini şu anda bile fazlasıyla karşılamıştır.

Tablo 1: KOP İl Özel İdareleri küçük ölçekli sulama işleri programı kapsamında gerçekleşen projelerin Konya iline üç yıllık katkısının değerlendirilmesi

İl	Yıl	Proje Sayısı	Sulamaya Açılan Alan (ha)	İstihdam ¹ Artışı (Kişi)	Destek Tutarı (TL)	Yıllık Net Gelir Artışı ² (TL/Yıl)
Konya	2011	50	5.615,00	11.230	31.000.000	22.460.000
	2012	54	8.003,00	16.006	35.000.000	32.012.000
	2013	54	5.450,00	10.900	37.575.956	21.800.000
Toplam		158	19.068,00	38.136	103.575.956	76.272.000
Üç Yıllık Net Gelir Toplamı						153.204.000

* (1.Sulu tarım alanlarında, hektara ortalama gelir 4.000 TL olarak kabul edilmiştir.

2.Proje sahasında hektara iki kişi istihdam edileceği kabul edilmiştir.)

Tablo 2. KOP İl Özel İdareleri küçük ölçekli sulama işleri programı kapsamında gerçekleşen projelerin Konya ilçelerine üç yıllık katkısının değerlendirilmesi

İl	Yıl	İlçe Adı	Proje Sayısı	Sulamaya Açılan Alan (ha)	İstihdam ¹ Artışı (kişi)	Destek Tutarı (TL)	Yıllık Net Gelir Artışı ² (TL/yıl)
KONYA	2011	Akören	1	140,00	280	31.000.000	560.000
		Akşehir	1	66,00	132		264.000
		Beyşehir	4	631,00	1.262		2.524.000
		Bozkır	5	567,00	1.134		2.268.000
		Derbent	1	88,00	176		352.000
		Derebucak	2	237,00	474		948.000
		Doğanhisar	1	380,00	760		1.520.000
		Hadim	6	570,00	1.140		2.280.000
		Halkapınar	2	175,00	350		700.000
		Hüyük	4	110,00	220		440.000
		Kulu	3	222,00	444		888.000
		Meram	7	522,00	1.044		2.088.000
		Sarayönü	1	0,00	0		0
		Selçuklu	1	40,00	80		160.000
		Seydişehir	7	1.741,00	3.482		6.964.000
		Taşkent	4	126,00	252		504.000
		2011 Yılı Toplam	50	5.615,00	11.230		22.460.000
	2012	Ahırılı	1	131,00	262	35.000.000	524.000
		Akören	2	175,00	350		700.000
		Akşehir	2	260,00	520		1.040.000
		Beyşehir	5	330,00	660		1.320.000
		Bozkır	5	305,00	610		1.220.000
		Derbent	1	150,00	300		600.000
		Derebucak	1	25,00	50		100.000
		Doğanhisar	1	800,00	1.600		3.200.000
		Güneysınır	1	31,00	62		124.000
		Hadim	5	692,00	1.384		2.768.000
		Halkapınar	3	109,00	218		436.000
		Hüyük	3	75,00	150	35.000.000	300.000
		İlgın	1	200,00	400		800.000
		Kadınhanı	1	250,00	500		1.000.000
		Karatay	1	2.085,00	4.170		8.340.000
		Meram	8	472,00	944		1.888.000

Tablo 3 devamı

İl	Yıl	İlçe Adı	Proje Sayısı	Sulamaya Açılan Alan (ha)	İstihdam ¹ Artışı (kişi)	Destek Tutarı (TL)	Yıllık Net Gelir Artışı ² (TL/yıl)
KONYA	2012	Selçuklu	4	193,00	386		772.000
		Seydişehir	3	910,00	1.820		3.640.000
		Taşkent	5	660,00	1.320		2.640.000
		Yunak	1	150,00	300		600.000
		2012 Yılı Toplam	54	8.003	16.006		32.012.000
	2013	Akören	1	250,00	500	37.575.956	1.000.000
		Akşehir	2	35,00	70		140.000
		Beyşehir	4	2.022,00	4.044		8.088.000
		Bozkır	4	480,00	960		1.920.000
		Cihanbeyli	1	375,00	750		1.500.000
		Çumra	1	20,00	40		80.000
		Derbent	2	40,00	80		160.000
		Derebucak	1	400,00	800		1.600.000
		Doğanhisar	5	183,00	366		732.000
		Ereğli	1	25,00	50		100.000
		Güneysınır	4	199,00	398		796.000
		Hadim	6	420,00	840		1.680.000
		Halkapınar	4	37,00	74		148.000
		Hüyük	6	435,00	870		1.740.000
		İlgın	2	150,00	300		600.000
		Kulu	1	100,00	200		400.000
		Meram	5	79,00	158		316.000
		Seydişehir	2	90,00	180		360.000
		Taşkent	2	110,00	220		440.000
		2013 Yılı Toplam	54	5.450,00	10.900		21.800.000
	Toplam		158	19.068,00	38.136	103.575.956	76.272.000
	Üç Yıllık Net Gelir Toplamı						153.204.000

KOP Bölgesi Kırsal Kalkınmanın artırılması için destek programları uygulanacaktır. Bu destek programları kapsamında kırsal alandaki dezavantajlı grupların desteklenmesine yönelik KOP Sosyal Gelişim Programı (KOPSOGEP) da uygulanacak; kırsal altyapı ve hizmetler kapsamlı bir şekilde ele alınacak; içme suyu-kullanma suyu altyapısı güçlendirilecek, kanalizasyon-atık suyu -katı atık arıtma tesisleri desteklenecek, ulaşım altyapısı güçlendirilecektir.

Bölgede istihdamın artırılması, işgücü niteliğinin yükseltilmesi için sanayi sektörünün orta yüksek teknolojiye geçişi sağlanacaktır. Yüksek katma değerli üretim biçimlerinin yaygınlaştırılması, ulusal ve uluslararası pazarlara entegrasyon sürecinin kolaylaştırılması, marka ve imajı oluşturma çalışmaları gerçekleştirilecektir.

Uzun vadeli rekabet gücünün geliştirilmesi, sanayi ve ticaret sektörlerinin güçlendirilmesi amacıyla işletmelerin kendi iradeleriyle bir araya gelmesi sağlanarak kümelenme çalışmaları sonucunda ortaya çıkan potansiyel sektörlere destek verilecektir. Yenilik ve ihracat yapabilme kapasitelerinin arttırılması amacıyla KOBİ'lerin fiziki ve beşeri altyapılarının güçlendirilmesine yönelik programlar desteklenecektir. Ticari alanda eğitim, tanıtım ve fuar organizasyonları düzenlenerek ulusal ve uluslararası farkındalık faaliyetleri desteklenecektir. AR-GE tabanlı, yenilikçi ve yüksek katma değer yaratan alanların tespitine yönelik etüt çalışmalar yapılacaktır.

Kırsal dağlık alanlarda entegre bahçe bitkileri üretim projesinin uygulanması KOP Eylem Planı kapsamında çalışılmaktadır. KOP Bölgesi kırsal dağlık alanlarda araziler küçük ve parçalı yapıdadır. Bölgedeki dağlık alanlardan kent merkezlerine doğru yoğun göç yaşanmaktadır. Nüfusun bölge içinde tutulabilmesi için tarımsal yapının rekabetçi hale getirilmesi gerekmektedir. KOP Küçük Ölçekli Sulama İşleri Programı ile tarımsal sulama altyapısı hızla tamamlanan kırsal dağlık alanlarda bulunan mahalle, köy ve beldelerde, katma değeri yüksek meyveciliğin yaygınlaştırılması ile genç nüfusun bölge içinde tutulabilmesi sağlanacaktır. Bu amaçla bölgede yetiştiricilik altyapısı iyi olan, ekolojik olarak bölgeye uygun, yurt içi ve yurt dışı pazar payı bulunan çilek, kiraz ve asma yetiştiriciliği, tarladan tüketiciye uzanacak şekilde özel destekleme programı kapsamına alınma çalışmaları sürdürülmektedir. Programın gerçekleşmesi durumunda bölgeye uygun pazar değeri yüksek çeşitlerden bahçe tesisi desteği, pazarlama, örgütlenme, eğitim ve yayım hizmetleri ile eşgüdümlü olarak bir paket program halinde uygulanacaktır.

KOP Bölgesi kırsal dağlık alanlarında uygulanması düşünülen entegre meyvecilik destek programıyla bağlantılı olarak, bölgenin potansiyeli yüksek tarımsal ürünlerinin (kiraz, üzüm, elma, şeftali vb.) en uygun koşullarda saklanması, işlenmesi ve değerlendirilmesi için, kırsal dağlık alanlarda, her biri birkaç ilçenin ortak faydalanması temelinde 10 adet model soğuk hava deposu ve ürün işleme tesisi (kalibrasyon vb.) yapılması KOP Eylem Planı kapsamında çalışılmaktadır.

Yine KOP Eylem Planı kapsamında Organize Organik Tarım (Bitkisel ve Hayvansal) Köyleri oluşturulması, markalaşma (KÖYORGANİK) yoluyla köylerin gelir seviyesinin artırılması çalışmaları sürdürülmektedir. Dağlık kırsal alandaki küçük arazilere sahip çiftçiler öncelikli olmak üzere, köy bazında organik tarıma yönlendirilmesi için desteklemeler (üretim materyali, organik sertifikalı gübre, damla sulama alt yapısı, hayvancılık, eğitim, sertifikasyon) yapması düşünülmektedir. Destekleme faaliyetlerinde birlik ve kooperatifler güçlendirilecektir. Bölgede yılda en az 60 köyde dönüşüm gerçekleştirilmesi planlanmaktadır. Plan sonunda bölgede 250 köyün organik tarıma geçirilmesi yoluyla önemli bir üretim potansiyeli hedeflenmektedir. Proje kapsamında bölgede yapılacak organik sertifikasyon ücreti karşılanacaktır.

KOP Eylem planı kapsamında, KOP BKİ bünyesinde sanal bir organik tarım enstitüsü kurulması düşünülmektedir. KOP Bölgesi kırsal dağlık alanlarında 466 köy bulunmaktadır. Bu alanlarda organik tarım hızla yaygınlaşmaktadır. Halen Konya İli'nde 70 civarında köy organik üretim yapmaktadır. Bununla birlikte organik tarımda üretimden pazarlamaya ve örgütlenmeye kadar çözülmesi gereken birçok sorun bulunmakta ve bu sorunlara çözümler üretilmesi gerekmektedir. Bu sorunların çözümüne yönelik olarak, İsviçre FIBL Organik Tarım Araştırma Enstitüsü ile ortak çalışmalar yaparak KOP BKİ sunucuları üzerinden sanal bir bilgi ve yayım bankası oluşturulacaktır.

Sosyal, kültürel ve ekonomik alanları bütüncül bir yaklaşımla değerlendirerek KOP Bölgesi'nde tarım, sanayi, enerji ve ulaşım sektörlerinin yanı sıra sosyal alanda da bir dönüşüm başlatmayı hedefleyen Başkanlığımız tarafından anılan hedef doğrultusunda 2014 yılı içerisinde; KOP Eylem Planının kabul edilmesi ile fiilen başlanılacak olan bilgilendirme, koordinasyon, izleme ve değerlendirme faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi, "Küçük Ölçekli Sulama Sistemlerinin Rehabilitasyonu ve Yaygınlaştırılması" programına devam edilmesi, Başkanlığımız tarafından yatırım programı için önerilen diğer projelerin uygulanması, bölgenin tehdit ve fırsatlarına yönelik araştırma, inceleme ve etüt çalışmalarına devam edilmesi çalışmalarının gerçekleştirilmesi planlanmaktadır.

ÇALIŞTAY ÖNCESİ YAPILAN ARAZİ ÇALIŞMALARI

Hüyük'te Çilek Yetiştiriciliğinde Karşılaşılan Sorunlar

Hüyük İlçe Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü'müz bünyesinde çalışan bitki koruma uzmanları tarafından Mayıs ayından itibaren çiftçilerimiz üretim bölgelerine ziyaret edilmiştir. Yapılan ziyaretlerde hem teorik konularda hem de uygulamada yapılan yanlışlıklar konusunda bilgiler verilmiştir. Ayrıca Selçuk Üniversitesi Ziraat Fakültesi'nden Prof. Dr. Nuh BOYRAZ, Prof. Dr. Süleyman SOYLU, Doç. Dr. Mehmet ZENGİN, Yrd. Doç. Dr. Mehmet ŞAHİN hocalarımız da bu saha çalışmalarına iştirak ederek köy köy kasaba kasaba gezerek çiftçilerimizin sorunlarını dinleyerek sorunların çözümü aşamasında çiftçilerimize yardımcı olmuşlardır. Arazi çalışmaları sonucu elde edilen veriler aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

Köy ve kasabalar	Toplam çilek yetiştiricilik Alanı(da)		Survey Yapılan Çilek Arazisi (da)	Yetiştiricilik Yapan çiftçi Sayısı	Survey yapılan Çiftçi sayısı	Çilek çeşidi (%)				Çilek yaşı (%)				
	malıslı	malıslı				Cabaria	Albion	Sweet ann.	Fern ve diğerleri	1	2	3	4	5+
BAŞLAMIŞ	120	-	44	30	18	80	10	10	-	20	30	35	15	-
ÇAMLICA	280	-	112	140	80	55	25	20	-	38	33	18	11	-
ÇAVUŞ	600	-	40	150	20	85	5	5	5	7	23	30	25	15
DEĞİRMENALTI	600	-	270	117	63	10	5	5	80	6	21	25	48	-
GÖÇERİ	20	-	16	8	8	94	-	6	-	-	31	25	19	25
GÖRÜNMEZ	20	-	20	10	10	60	20	20	-	60	20	10	10	-
İLMEN	550	200	120	160	73	83	5	5	7	22	25	20	26	7
KİRELİ	10	-	10	10	10	80	10	10	-	40	-	30	30	-
MUTLU	150	-	45	18	13	60	20	20	-	38	30	20	12	-
SELKİ	64	-	50	64	50	88	6	6	-	15	23	33	29	-
SULUDERE	350	-	126	137	81	80	10	10	-	37	36	25	2	-
PINARBAŞI	40	100	25	12	6	25	5	5	65	10	15	25	10	40
MERKEZ	200	-	180	46	40	70	10	10	10	40	20	15	15	10
BUDAK	210	-	45	50	10	50	25	25	-	90	5	5	-	-
İMRENLER	10	-	4	4	2	80	10	10	-	-	-	50	50	-
DİĞER	30	-	10	12	5	80	10	10	-	20	25	25	15	15
TOPLAM	3254	300	1117	968	489	67.5	11	11	10.5	28	21	24	20	7

Yapılan bu çalışmaların ışığında aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir;

- 1) Hasat işleminin serin saatlerde yapılması gerekirken, bu işlemin gün boyuna yayılarak yapıldığı görülmüş bunun da meyve kalitesini olumsuz yönde etkilediği tespit edilmiştir.

- 2) Kasalama işleminin sınıflara ayırmadan yapılması ürünün pazarda değerlendirilmesi yerine düşük fiyatla meyve suyu fabrikalarının almasına neden olmaktadır.
- 3) Yetiştiriciliği yapılan çileğin büyük bir kısmının Cabarla çeşidi olmasından dolayı üretim sezonu boyunca yer yer üründe verim azalması ve dinlenme durumu söz konusu olduğundan daha kaliteli ve veriminde durma söz konusu olmayan sweet ann, albion ya da san adreas çeşitlerinin dikilmesinin uygun olacağı kanaatine varılmıştır.
- 4) Organik yetiştiricilik yaptığımız ilçemizde organik gübre ve ilaçların yetersiz olması ve bu ilaç ve gübrelerin fiyatlarının yüksek olduğu tespit edilmiştir.
- 5) Bazı köy ve kasabalarımızda sulamanın yetersiz olmasından dolayı ürün rekoltesi düşük olmakta bu yüzden bu köy ve kasabalarımıza göletlerin yapılması ekilen alanlarının ve rekoltenin artışı sağlayacağı düşünülmektedir.
- 6) Toprak hazırlığı aşamasında yapılan seddelerin yüksekliğin ve eninin istenilen ölçülerde olmaması sonucunda meyvelerin toprakla temas etmesi meyve kalitesinin düşmesine neden olmakta ve hastalık-zararlılara karşı meyvelerin duyarlılığını artırmaktadır.
- 7) Sulama rejimindeki yanlışlıklar sebebi ile (aşırı ve düzensiz sulama) çileklerde besin elementi eksikliği (demir) ve kök çürüklüğü hastalığı görülmektedir.
- 8) Gözlemler sonucu düzenli olarak uygulanan gübreleme programının olmaması sebebiyle özellikle iki yaşlı ve ileriki yıllarda besin elementi noksanlıkları görülmektedir. Özellikle bir ve iki yaşlı çileklerde kalsiyum eksikliği görülmüştür. Azot eksikliği ise üç ve dört yaşlı çileklerde yoğun olarak görülmektedir. Az miktarda da olsa potasyum ve demir eksikliği görülmüştür.
- 9) Kol alma bilincinin yerleştiği fakat yeni fide üretim amacıyla bırakılan kolların aşırı miktarda bırakılması sebebi ile verimde azalmaya neden olmuştur. Arazi kenarlarında ve sedde aralarında yabancı ot mücadelesine önem verilmemesi ileriki yıllarda hastalık ve zararlı etmenlere konukçuluk yapacaktır.
- 10) Çilek yapılacak yerde gerekli etüt çalışmalarının yapılmamasından dolayı çilek yetiştiriciliğine uygun olmayan yerlerde yetiştiriciliğin yapılması gibi sıkıntılar ortaya çıkmıştır.

ÇALIŞTAY SÜRECİ

1- TOPLANTI YERİ ve ZAMANI:

Hüyük İlçe Gıda,Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü organizesi ile Organik Hüyük Çileği Üretiminin Geliştirilmesinde İhracat Kanalları ve Lojistik Çalıştayı 15-17 Ocak 2014 tarihlerinde Hüyük Belediye Düğün Salonunda gerçekleştirildi.

2-İŞBİRLİKÇİLER:

Hüyük Kaymakamlığı, Hüyük Köylere Hizmet Götürme Birliği, Mevlana Kalkınma Ajansı, KOP Kalkınma İdaresi Başkanlığı, S.Ü. Ziraat Fakültesi, Konya İl Özel İdaresi, Hüyük Ziraat Odası, Hüyük Organik Çilek Yetiştiricileri Birliği'dir.

3-KATILIMCILAR:

KOP Kalkınma İdaresi Başkanı Prof.Dr.Mehmet BABAOĞLU , Hüyük Kaymakamı Bayram TÜRKER, Beyşehir Kaymakamı Muzaffer BAŞIBÜYÜK ,Doğanhisar Kaymakamı Mehmet ÇAMLICA ,Yunak Kaymakamı Ahmet ALTUN ,Akören Kaymakamı Akın ÖZKAN,Derbent Kaymakamı Arif OLTULU, Derebucak Kaymakamı Bülent AY, Bozkır Kaymakamı Mustafa DEMİR , Konya Gıda,Tarım ve Hayvancılık İl Müdürü Seyfettin BAYDAR, Isparta Gıda,Tarım ve Hayvancılık İl Müdürü Cenk ŞÖLEN, Konya Orman Bölge Müdürü Necati ALICI, Konya İl Özel İdaresi Tarım ve Kırsal Kalkınma Daire Başkanı Raşit TURAN , Çukurova Üniversitesi Öğretim Üyelerinden Prof.Dr.Nurgül TÜREMİŞ, Selçuk Üniversitesi Öğretim Üyelerinden Prof.Dr.Süleyman SOYLU, Prof.Dr.Nuh BOYRAZ,Prof.Dr. Lütfi PIRLAK, Prof.Dr.Abdullah ÖZTÜRK, Doç. Dr. Mehmet ZENGİN, Doç.Dr.Yusuf ÇELİK,Yrd.Doç.Dr.Mehmet ŞAHİN ,Yrd.Doç. Dr.Mustafa YORGANCILAR, çok sayıda İlçe Gıda,Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, Ziraat Odası ve Üretici örgütleri temsilcileri ve çiftçilerin katılımı sağladı

4-ÇALIŞTAY KONUŞMACILARI

AÇILIŞ KONUŞMALARI

1- Yücel Doğan -Hüyük İlçe Gıda,Tarım ve Hayvancılık Müdürü

2-Hürriyet ŞAHİN - Hüyük Ziraat Odası Başkanı)

3- Bayram TÜRKER - Hüyük Kaymakamı

PROTOKOL ÖZEL OTURUMU

1-Prf .Dr. Mehmet Babaoğlu - KOP Bölgesel Kalkınma İdaresi Başkanı –Çalıştay Onursal Başkanı

2- Raşit TURAN – Konya İl Özel İdaresi Tarım ve Kırsal Kalkınma Daire Başkanı

3- Yücel DOĞAN – Hüyük İlçe Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürü

4-Osman Fatih YALÇIN – Kalkınma Uzmanı – Mevlana Kalkınma Ajansı

SUNUMLAR

Açılış konuşması:

Yücel Doğan (Hüyük İlçe Gıda,Tarım ve Hayvancılık Müdürü)

Bugün burada; son yıllarda, İlçemizde büyük bir ivme kazanan, organik çilek üretiminin, sorunlarını incelemek ve çözüm yolları bulmak için toplanmış bulunmaktayız.

Hüyük'te organik Çilek üretimi, bu yıl 3.000 da lık alanda ,12.000 tonluk rekolteyle tamamlamıştır. Buna ek olarak, sonbahar aylarında da, 500 dekar daha yeni ekilişler olmuş, ilkbaharda da, 1.500 dekar daha yeni ekilişin olacağını tahmin etmekteyiz. Böylece 2014 yılında, ilçemizde 5.000 da lık bir alanda, organik çilek üretimi yapılacaktır.

Organik çilek yetiştiriciliği , Hüyük için vazgeçilmez , üretim ve yatırım unsuru halini almış , Bu haliyle, yetiştiricilere umut olmuş ve ilçemiz ekonomisine büyük katkısı olmuştur.

Organik çilek üretimiyle ilçemizde atıl alanlar değerlendirilmiş, iş gücü yılın geniş zamanına yayılmış, köydeki her yaştan insan tarımsal üretime kazandırılmış, sosyal gelişmişlik ve refah artırılmıştır.

Bölge çiftçisi Müdürlüğümüz tarafından düzenlenen eğitimlerle, bilinçli organik tarım yapan birer birey halini almış, tüm kıt kaynaklar değerlendirmiştir.

Bu emeklerin tam karşılığını bulabilmesi için; tüm platformda bu ürünlerin tanıtılması, ürünlerin markalaştırılması gerekmektedir. Bölgedeki organik üretimin artırılması için sınırlayıcı faktör olan sulama, artırılmalı ve yeni su kaynakları devreye sokulmalıdır. Ayrıca ürünün değerinde satılması için; ihracat artırılmalı ve lojistik yatırımların bölgeye gelmesi teşvik edilmelidir.

Üretim azmimiz ve gücümüz, sağlanacak yeni sulama alanları ve tanıtım sayesinde bölgedeki istihdamı ve refahı artırırken, eminim ki ilçemize tersine göçü de sağlayacaktır.

Organik çilek yetiştiriciliği hepimiz için umut oldu... Bunu biliyoruz.. Ürünlerimizin tam değerini bulabilmesi için, mutlaka kaliteyi ve çeşitliliği arttırmamız lazım.. Pazarda kabul edilen pazarın istediği çeşitlere yönelmemiz lazım ve en önemlisi de markalaşmamız lazım...

Organik çilek üretimi bizlere örnek olmuştur. Ve artık diğer Organik bitkisel üretilere de, organik hayvancılığa da geçme zamanı da gelmiştir.

Bu çalıştay, organik çilek tarımının geliştirilmesinde, karşılaşılan sorunlar, ve çözüm önerileri konularında, Üniversitelerimizin değerli bilim adamları ile üreticileri, fide üretiminden çilek üretimine, çilek üretiminden ürünün işlenmesi, ürünün pazarda yer bulması ve nihai tüketiciye ulaşmasına kadar olan süreçte emeği olan herkesi bir araya getirmesi ve tüm tarafların kazandığı deneyimleri birbirleri ile paylaşması adına çok önemli. Burada yapılacak fikir ve bilgi alış verişleri sayesinde zayıf ve iyi yönlerimizi görme şansımız olacak.

Bu çalıştayın sonuç raporunun bölgemizin tarımsal geleceğine ışık tutacağı ve geniş ufuklu politikalar üretilmesine vesile olacağını ümit ediyorum. İnşallah hep beraber güzel sonuçlar elde ederiz. katkı koyan herkese şimdiden teşekkür ederim. “ dedi.

Hürriyet ŞAHİN(Hüyük Ziraat Odası Başkanı):

Gerçekten son yıllarda Hüyükte bir hareket var. Bakınız organik tarımın tarihçesi 1870 de İngiltere de başlamış, araya cihan harpleri girdiği için 1950 yılına kadar pek gelişme sağlayamamış. 1970, 1990 lardan sonra dünya artık organik tarımı benimsemiş, tüzüğünü bile yazmış. Bizde ise 1980 lerde Ege Bölgesi'nde incir, üzüm alanında başlamıştır. Hüyük Kaymakamlığı 1989 'da organik tarım alanında adım atmış. Yani Hüyük çiftçimize nasıl yardımcı olurumdan yola çıkarak organik tarımı keşfeden ilçelerimizdendir. Konya İl Özel İdaresi'nin 2007 den sonra bize çilek fidanı vermesiyle birlikte organik tarım belli bir noktaya geldi. Çilek konusunda özellikle Seydişehir ile Hüyük çok ilerde. Hüyük çilek konusunda hızla 6000 hatta 7000 dekar alana ulaşabilecek durumdadır. Kaymakamlığımızın logosunu da çilekle onurlandırdık. Tabi bizim gönlümüzden üretimin daha da artması bu üretimin fabrikalaşması, istihdamın kalıcı olması geçiyor. Türkiye de son 10 yılda –gerçekten hükümetimiz bu konuya çok destek veriyor- organik tarımla istihgal oranı %370 artmış. 25 bin tane çiftçimiz şu an organik tarım yapmaktadır. Tarım Bakanlığımız aracılığıyla illerimize ilçelerimize en küçük birimlere kadar bu iş ilerlemektedir. Artık organik masalar, organik

tarım iştibal alanları meydana gelmiştir. Konya'mızın bir avantajı var. Kimyasal ve sentetik ilaç ve gübrelerden çok zarar görmemiş toprakların sahibiyiz. Özellikle Hüyük bu konuda çok bakir. KOP Başkanlığımızla yürüttüğümüz yenilenebilir enerjiyle sulama projesi var. Bu hayat bulduğunda bölgemizde susuz alan kalmayacak. Hüyük olarak geleceğe umutla bakan ilelerdeniz. Politikacılarımızdan, akademisyenlerimizden, yatırımcılarımızdan, bu işin siyasetini yrtenlerden destek istiyoruz. Valilik kayıtlarında 51 bin olan nüfusumuzun ancak 17 bin civarını burada barındırabiliyoruz. Diğerleri göç etmiş. Bu göç eden insanlardan bugün Değirmenaltı Köyü'nde İlmen Kasabamızda yavaş yavaş geri dönenleri görüyoruz. Yani organik tarım geleli asgari ücretle ilçe dışına işçiliğe gidenlerin artık atasının toprağından geçimini sağlayabiliyor. Bu durum ilçemizin gelecekte güzel günlere hazır olduğunun, güzel günler beklediğinin bir işığıdır. Bugün Kaymakamlık kapısında bir ton kömür yardım almak için bekleyen insanlar bir dekar araziden 10 000 TL kazanır hale gelmiştir. Onun için bize destek verin, çiftçilerimize destek verin. Bugün yaşlı kesimin ilgilendiği organik tarım, grecekseniz gençlerimizin dönüşleriyle farklı bir boyut kazanacaktır.” dedi.

Bayram TÜRKER(Hüyük Kaymakamı): “Organik ilek retiminde Konya da Hüyük öncüdür. 1990 lardan itibaren biz bunu adımıza tescil etmiş bulunmaktayız. Ancak modern ilek üretimi son 7 yıldır gündemimizi işgal etmektedir. Bugün bu üretim 3000 dekarlık alanda yıllık 10-12 bin ton civarındadır .şahsi tahminlerim ilçemize yıllık 20 ile 25 milyon TL civarında bir ekonomik getirisi vardır. Hüyük gibi toplam nüfusun 18 bin civarı olduğu ilçeler içen bu önemli ve küçümsenemeyecek bir miktar. ilek'in Hyk'te bu konuma gelmesini sağlayan bazı bileşenlerden bahsetmek gerekir. Bu bileşenlerin başında sulama altyapısına teknik ve maddi destek sağlayan KOP Bölgesel Kalkınma İdaresine , Konya İl zel İdaresine ayrıca teşekkür etmek istiyorum. Bunların yanında benim gözümde baş unsur alınlarının terlerini toprağa akıtarak bunun parasal bir getiriye eviren, ekonomik refaha eviren bunu hem maddi anlamda hem de mesleki anlamda bir altın bilezik haline getiren kadın çiftçilerimize ayrıca teşekkür ediyorum. Biz iftilerimize yaptığımız ziyaretlerde hangi kesimin tarlayla haşır neşir olduğunu bizzat gördük. Bunlar 7 yaşındaki çocuklarımızdan 70 yaşındaki ihtiyaşlarımıza kadar bir skala. Maddiyatın yanında manevi olarak da bize sürekli şunu ifade ettiler. “Allah devletimize zeval vermesin, bizi namerde muhtaç olmaktan kurtardı. Devlet kapısında yardım kuyruklarında beklemekten bizi kurtardığı için onlara duacıyız” diye sürekli belirttiler. Tabi biz bu üretim seviyesiyle yetinmiyoruz. Bunun için Kaymakamlık olarak, bizim bünyemizde çalışan vakıf olarak da tarım arazisi olup finansal kaynak bulamayan çiftçilerimize her zaman deklare ettiğimiz gibi desteklemeye hazırız. Bunun için İlçe Gıda,Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğümüz , Köylere Hizmet Götürme Birliğimiz ve Mevlana Kalkınma Ajansı işbirliğiyle böyle bir alıştay organize ettik. Bu alıştay ile ulaşmak istediğimiz bazı hedefler var .Bunlar ilek üretiminde artış sağlamak, ihracata yönelik çalışma yapmak, bölgemizin tanınmasını arttırmak, çiftçilerimizin gelir düzeyini daha iyi hale getirmek, kuru tarımın ötesinde sulu tarımda da söz sahibi olmak ve çileğe yönelik tarımsal sanayinin gelişimine katkı sağlamak gibi hedeflerdir. “ dedi.

Prof.Dr. Mehmet BABAOĞLU(KOP Bölgesel Kalkınma İdaresi Başkanı): “Hüyük ilçesi garip bir ilçe, fakir bir ilçe, ama artık ayağa kalkmak üzere olan bir ilçemiz. bu konunun tarihçesini yaşayan bir insan olarak sizlerle kısaca paylaşmak istiyorum. Bu gerçekten çok hoş, örnek bir kırsal kalkınma hikayesidir. 1998 yılında bir gün telefonum çaldı, açtım; “Ben Hüyük kaymakamı Latif Memiş, sizinle görüşmek istiyorum” dedi. Dedi ki; “Hocam biz buraya Kaymakam olarak geldik, bir şeyler yapmaya çalışıyoruz ve akademik bilgiye tecrübeye ihtiyacımız var. Duydum ki sizde bu bölgenin çocuğusunuz, birlikte çalışalım” dedi. Yani bu ilçeye gelen bir Kaymakam arkadaşımız bu ilçenin kalkınması için çalışıyor, ama biz bu bölgenin çocuğuyuz bunun farkında değiliz. Çalışalım dedik. Yine aynı dönemde bu salonda toplantılar yaptık. Daha sonra bu toplantıları yeniledik. Ve Hüyük Mahalli İdareler Organik Tarım Kırsal Kalkınma Birliğini kuruldu. Konya’ da sadece Akşehir Çakıllar Kasabası çilek yetiştirirdi. Onlar geleneksel çilek üretimi yaparlardı. Oradan Pınarbaşı Köyü’ne geldi çilek. 1998, 1999 yıllarında da Mahalli İdareler, Kaymakamlık öncülüğünde çiftçilere fide fidan dağıtımı ve çiftçilerin eğitimi konusunda o zamanki İlçe Tarım Müdürlüğümüzle beraber çok güzel çalışmalar yaptı. Mahalli yöneticiler son dönemlerde çok çalışkan oluyor ancak kaymakam değiştiğinde o heyecan kaybolabiliyor. Keşke bununla ilgili de bir sistem geliştirilebilse. Bunlar çileğin Hüyük’te başlangıcını oluşturuyor. Organik Çileği ilk üreten yer bu bölgede Hüyük ilçesidir. 2004, 2005 yıllarının başlarında Konya İl Özel İdaresinin Seydişehir’in yaylacık köyünde yaptığı çalışmalarla birlikte organik çilek sanki ilk orada başlamış gibi bir durum oldu. Bu durumu Hüyük’e büyük bir haksızlık olur. Hüyük Kaymakamlığı öncülüğünde o zamanki Hüyük İlçe Tarım Müdürlüğü çalışması ile organik çileğin Konya’ da ilk başladığı yer burası Hüyük’tür. Bunu öncelikle tarihe not düşme adına, haklıya hakkını teslim etme adına söylemek istiyorum. Bu bir ekip işidir, hiçbir kurum bu konuda tek başına söz sahibi değildir. Konya İl Özel İdaresinin 5 yıl danışmanlığı yaptığım dönemde, Akşehir’den Taşkent’e kadar olan bölgede 15 tane fakir ilçe olduğunu, bu bölgenin kalkınması için destek olunması gerektiğini söyledim. Bakınız tarımsal üretimle ilgili olarak suları yok. Bu ilçelere kışın kar yağar, su olur önlerinden akar gider yazın susuzluk çekerler, depolayamazlar. Bir karar aldık tüm bu dağlık alanlarda nereye gölet yapılacaksa biz bunu yapalım. Bu dağlık alanları tümüyle organik üretime geçirelim. Bu organik üretimde en birinci ürün ne olsun diye baktığımızda çilek ortaya çıktı. Çilek bu bölgede tarımsal kalkınmanın bir motoru haline geldi. Son 5 yılda KOP bölgesine sadece gölet ve sulama projeleri için 188 milyon lira para aktarıldı. Bu parayı Konya İl Özel İdaresi aktarmış, bu sulama ve gölet projelerini gerçekleştirmiş ve takibini de yapmıştır. Şimdi tarihçeye bakında burada organik tarım enstitüsü kurmak adına girişimler oldu. Daha sonra bu dağlık alandaki 15 ilçede kon-organik olarak bir proje başlatmışız. Bu bölgede ne kadar köy belde varsa su ihtiyacını belirleyelim, bunları karşılayalım ve bölge insanını kalkındıralım diye çalışmalar yapmışız. Geldiğimiz nokta şu; üretimle ilgili sorunları aşıyoruz. Suyu olmayan yerlere gölet projesi yapıyoruz, kurumlarımız işbirliğiyle eğitimlerini veriyor, destekler veriliyor, öğretiliyor. Geldiğimiz noktada üretimle ilgili sorunumuz yok, ürünün kalitesi ile ilgili ve o ürünü kaliteli şekilde toplama, değerlendirme, örgütlenme ve pazarlamayla ilgili sorunlarımız var. Bir de dürüstlük problemimiz var. Bu sosyolojik olarak üzerinde çalışmamız gereken bir konudur. Bu insanların ürünlerini daha iyi değerlendirebilmeleri için 3-4 ilçeye bir soğuk hava deposu, şoklama tesisi, paketleme tesisi gibi bir entegre tesise ihtiyaç var. Bu olmadan olmuyor. Yine Tarım Bakanlığımız ile yaptığımız çalışmalar üzerine tarımsal üretim

birliklerinin yasal düzenlemelere ihtiyacı var. Tarımsal üretim birlik ve kooperatiflerine bakıyorsunuz destekler bunlar üzerinden ödeniyor, ancak üretimle ilgili organizasyonları yapmadıkları için o birliklerin hiçbir önemi kalmıyor. İnsanlar birlik olamıyor ve alıcılar gelip istediği fiyattan, ikna ettiği fiyattan ürünü alıp gidiyor. Ne bir ortak fiyat, ne bunun bir işlemesi, ne markalaşma, ne istihdam hiçbir şey olmuyor. Yani biz daha çilekten para kazanmaya başlamadık ! Yarı mamul, mamul haline getirelim ürünleri. O araya istihdam girsin. 2007 yılında Hüyük Kaymakamlığı ile birlikte Hüyük belde ve köylerinde hane başına ne kadar gelir olduğunu belirten bir çalışma yapmışız. Bu üretimlerin ne kadar etkili olduğunu görmek adına bu çalışmaları yenilemeliyiz. Örgütlenme adına ne yapmalıyız, insanlar nasıl bir araya getirilebilir bunu çalışmayız. Hüyük Organik Çilek Üreticileri Birliği kuruldu biliyorsunuz. Ama bu birliğe üye olma zorunluluğu bile yok. Bu yüzden zaman zaman çok sıkıntılı dönemler yaşadık. Çileğin fiyatının ayağa düştüğü yıllar yaşadık. Eğer bu örgütlenme işini çözmezsek böyle devam ederiz. Toparladığımız zaman rakamlar şu; 2012 sonu itibariyle 50800 Hüyük'ün kütüğüne kayıtlı insan var, ama bunun sadece 15500 civarı Hüyük'te barınıyor. Yani %33 civarı burada, %66 sı yok. Niye yok? Geçim sıkıntısı. Bir diğer konu bizim stratejimizi ihracat yapacak şekle göre planlamamız gerekiyor. Türkiye 'deki organik üreticilerle işbirliği içinde çalışmamız gerekiyor. Bu işten para kazanacaksak yöntem bu, eğer ameleliğe devam edeceksek aynı usulden devam! . ” diyerek sözlerini tamamladı.

Raşit TURAN (Konya İl Özel İdaresi Tarım ve Kırsal Kalkınma Dairesi Başkanı):

Özellikle bu çalışmayı düzenleyen ve emeği geçen herkese teşekkür ederim. Tabi konu çok önemli bir konu çileğin ihracat kanallarının bulunması, sonuçlarının elde edilmesi hedefimiz. Tabi bu ihracatın artırılması için bu çileğin öncelikle gerek nitelik gerek nicelik olarak yani kaliteli çilek üretmek gerekiyor. Bu çilek miktarında fazla olması lazım ki ihracata gönderilebilmesi için. Biz Konya İl Özel İdaresi olarak gerek çileğin kaliteli üretilmesi gerek miktarının artırılması konusunda devreye giriyoruz. Bu konuda gerek çilek fidesi dağıtılması noktasında gerekte çilekte damla sulama ile sulandığından gölet yapımı ve damlama sistemi konusunda çalışmalar yapıyoruz. Tabi bu yapılan faaliyetlerde İl Genel Meclisinin çok büyük katkıları var. Her ilçe il Genel Meclis üyeleri bölgelerde yapılacak faaliyetleri İl Genel Meclisine getiriyor. Ve mecliste kararlar alınıyor .

İl Özel İdaresi 2005 yılında kuruldu. Tarımla ilgili her türlü faaliyet yetkisi İl Özel İdaresine verildi. 2007 yılında da İl Özel İdaresi altında Kırsal Kalkınma Daire Başkanlığı kuruldu. İl Özel İdaremiz Konya nın bütün köy ve kasabalarında derivasyon, gölet, damlama sulama ve arazi toplulaştırması çalışmaları yaptı.

2007-2013 yılı arasında Konya'da fide ve fidan desteği olarak 13746 çiftçiye 16703 dekar alanda 9.264.631.000 TL destek verildi.

Çilekte ise 22 ilçede 191 yerleşim yerine 3212 çiftçiye 2562 dekar alanda 3.423.077.000 tl destek verilmiştir. TÜİK ten aldığımız rakamlara göre Konya'nın çilek üretiminde Türkiye'deki payı %4,66dır. Biz İl Özel İdaresi olarak Konya'da yetiştirilen 5965 dekar çileğin 2562 dekarını desteklemişiz. Buda yüzdelik olarak %43'e tekabül ediyor.

Ayrıca çilekte üretim sezonunu daha da uzatabilmek için mikro tünel sera desteğine başladık. Bunla ilgili desteklerimizde devam ediyor. Gerek erken donlardan gerek sonbahar donlarından çileği korumak sureti ile çileği bir ay daha fazla ürün alınmasını amaçlıyoruz.

Eğitim her şeyin başında geliyor. İl Tarım Müdürlüğümüz ve Mevka'nın desteği ile bilinçli çiftçi üreticileri eğitim programları gerçekleştirildi. Ayrıca teknik personelimizle yerinde uygulamalı eğitimler verildi ve sonucunda eğitimden faydalanan çiftçilerimize sertifikalar verdik.

Hüyük ilçemize 2004-2013 yılları arasında sulama tesisi, sulama göleti, his göleti ve derivasyon adı altında 30 proje 15110 dekar sulama alanında 8.633.000 tl yatırım yapılmıştır.

2007-2013 yılları arasında Hüyük'e dağıtılan çilek fidesi sayısı 4,637.300 adet ,1159 dekar alana destek verilmiştir. Konya'da desteklenen çilek alanlarında Hüyük ilk sırada yer almaktadır ve bu oran %36'dır. Artık bu istatistikte de görüldüğü gibi Hüyük çilekle özdeşleşmiştir. Hüyük'te en fazla çilek desteğini Çavuş, İlmen, Suludere ve Değirmenaltı'na verilmiştir. Hüyük'te en fazla kabarla (%63) çeşidine destek verilmiştir. Ayrıca fern (%20), sweet ann (%7) ve albion (%9) çeşitlerine de destek verilmiştir.

Biz il özel idaresi olarak bu çalıştay da çözüm bulunması gereken konular üzerinde çalışmalar yaptık. Bunlar;

A) ÖRGÜTLÜ TOPLUM ÇİLEKTE ÖRGÜTLÜ HÜYÜK

- 1) Her köy ve kasabada tarımsal kalkınma kooperatifleri kurulmalı, olanlar aktif hale getirilmeli
- 2) Kooperatifleşmenin önemi konusunda tüm üreticilerimiz eğitim ile bilinçlendirilmesi
- 3) İlçe merkezinde tüm tarımsal kooperatiflerin yer aldığı bir üst birlik kurulmalı
- 4) Kooperatif ve üst birlik network ağı ile birbiri ile irtibatlı olmalı (ürün planlaması-planlı satış-ihracatçının tek muhatabı vs.)

B) ORGANİK ÜRÜN PAZARLAMA ORGANİZASYONU

2007 yılından bu tarafa KOP bölgesinde üretilen organik ürünler, Tarım ürünleri pazarlayan firmalarca yerinde satın alınmaktadır. Bu yolla ürününü satamayanlar kendi imkanlar ile pazarlarda satmaktadırlar. Bu çalıştayın önemi bu noktada ortaya çıkmaktadır. Çileğin mutlaka ihrac yolları araştırılmalı, gerekirse bu konuda bir eylem planı oluşturulmalıdır.

C) YERİNDE İŞLEME , PAKETLEME VE MARKALAŞMA

Organik Tarım Köylerinde üretilen ham mamuller sadece Hüyük Bölgesinde bir özel bir Firma ile Meram Bölgesinde bir özel Firma tarafından işlenmekte ve paketlenmektedir. Hüyük'te çilek ile ilgili mamuller, Meram'da ise Tıbbi Aromatik Ürünler işlenmekte ve paketlenmektedir. Bu ürünler firmaların kendi markaları ile pazarlanmaktadır.

Organik Ürünlerin İşlenmesi ve paketlenmesi konusunda özel müteşebbislerin sayısının azlığı sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu tesislerin üreticilerinde organizesi ile sayılarının çoğaltılması konusu tartışılmalıdır. Markalaşma konusunda da KOP bölgesinde üretilen tüm organik ürünlerin KOPORGANİK üst markası altında markalaşması konusu tartışılmalıdır.

D) ORGANİK ÇİLEK ÜRETİCİ EĞİTİMLERİ

Üretici Eğitimleri; 2007 yılından bu yana İl Özel İdaresi, Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü ve Ziraat Fakültesi tarafından gerekli eğitimler verilmeye çalışılmaktadır. Ayrıca Mevlana Kalkınma Ajansının desteklediği projelerle de Organik Tarım eğitimi konusunda muhtelif çalışmalar yapılmıştır. Eğitim çalışmaları da mutlaka belli bir sisteme oturtulmalı ve uygulama esasları tartışmaya açılmalıdır.

E) ÇEŞİTLİ KONULAR

1)Çilek sektörü ile ilgili tüm konularda ilçe sınırları içerisinde bulunan teknik personeller eğitilmeli ve devamlı arazide olmaları önem arz etmektedir.

2)Yeni modern bir soğuk hava deposu ile beraber içerisinde işleme ve paketleme tesisinin de yer alacağı entegre bir tesis Hüyük e kazandırılmalıdır.

3)Münavebeli Ekim zorunluluğu nedeni ile alternatif organik ürün çalışmaları da başlatılmalıdır.

4)Ürün sertifikasyonu Kooperatifler eli ile organize edilmesi düşünülmelidir.

ÖZEL SEKTÖR GRUBU KONUŞMALARI

Konuşmacı: Osman Kaya - Şirin Yayla Organik Çilek Marka Temsilcisi

Bölgemizde Organik Çilek Üretimiyle İlgili Mevcut Durum;

- Tarımsal Pazarlama Organizasyonlarının yetersiz olduğu,
- Ürün çeşitlerinde kapasite oluşturulamadığı
- Depolama kapasitesinin yetersizliği
- İşleme yapacak girişim ve işletmelerinin olmadığı
- Organik Çilek Üretiminin yeteri kadar yapılamadığı ve kapasite oluşmadığı
- Ürün çıkış/hasat planlamasının olmadığı
- Meslekleşme ve Örgütlenmede ciddi sorunların olduğu,
- Üretici de eğitim yetersizliği ve meslekleşmede bilinçsizlik
- Bölgenin pazara uzaklığı ve yeterli lojistik imkânların olmayışı

Organik Tarım ve Çilek yetiştiriciliğiyle ilgili çalıştayda sunum yapan çok değerli akademisyenler yeteri kadar bilgi verdiler. Yaklaşık 7-8 yıldır malç ve damlama sulama tekniğiyle yapılan çilek üretimi ve sorunları hakkında, bölge halkımız özellikle uygulama olarak az çok bilgi sahibi oldu.

Ancak kaliteli, ürün, hasat, verimlilik ve Pazar talepleriyle ilgili önemli hususları belirtmeden geçemeyeceğim.

Bölgemiz halkının çileği, çileğin de bölgemizi sevdiği aşikâr. Bu sevdanın sürmesi için karşılıklı sevgi, saygı, özen ve sebat vazgeçilmezlerimiz olmalı. Çileği ne kadar önemser, ne kadar özenle besler ve hasat edersek o da o oranda ailelerimizi mutlu eder. Birçok üreticimiz diğer çiftçilik faaliyetlerinin yanı sıra çilek üretimi de yapıyor. Bazıları henüz deneme aşamasında, bazıları ise düşünme ve planlama aşamasında. Bu da çok doğal, organik tarım yeni bir tarım şekli olup, bilgiyle, kurallarıyla, sevak inarak ve özenle yapılması gereken bir tarım şekli.

Bunun yanı sıra bir taraftan sulu tarım alışkanlığının geliştirilmesi, bir taraftan çilek gibi narin, hassas emek yoğun ve fakat geliri yüksek bir meyve üreticiliği olması dolayısıyla elbette üretimi de düşünmeyi ve planlamayı gerektirecektir. O nedenle de küçük küçük deneme bahçe üretimlerinden küçük ve orta büyüklükteki tarım işletmelerine geçilmesi zamanının da geldiğini düşünüyorum. Hatta buna mecbur olduğumuzu söylemek çok şaşırtıcı olmamalı.

Organik Tarım ve Çilek yetiştiriciliği, diğer çiftçilik, hayvancılık ve sair uğraşların yanında ve ekinde bir iş/gelir kapısı değil de yeni bir meslek ve özgün bir uğraş olarak kabul edilmeli,

Ekim alanları ailenin yönetebileceği kapasite veya bir işletme anlayışıyla oluşturulmalı,

Organik Tarım ve Çilek yetiştiriciliği bilgi ve deneyimi ailenin veya işletmenin tüm çalışanlarına aktarılmalı,

Organik Tarım ve Çilek Yetiştiriciliğiyle ilgili bilgi ve dokümanların geliştirilmesi ve dağıtımı disiplinli bir şekilde uygulanmalı.

Bölgemizde özellikle sanayi için bir kapasite varlığından bahsedebiliriz. Elbette henüz yeteri kadar gelişmemiş, kapasite çekmeyen Organik Pazarlara ürün aktarımında da kapasite olarak sorun yok, hatta bazı üreticilerimizin gayretleriyle kalite istikrarı da yakalanmıştır. Ancak iç pazar için halk pazarları, marketler, hal satışlarıyla ilgili yeterli kaliteli ürün kapasitesinin varlığından bahsetmek çok zor. Belki de son ekim alanlarının devreye girmesiyle ve bu çalıştayımız dahil olmak üzere eğitimler ve bilinçlendirme çalışmalarıyla kaliteli ürün kapasitesi artacağına inanıyorum.

Tiago: Çilek çeşitleri itibariyle tarafların istekleri mevcut çeşitlerle karşılanabilmekte midir? Pınarbaşı köyümüzde başlayan tiago çeşidimize sanayiciler tarafından Akşehir bölgesinde yetişenlerle birlikte kalite ve kapasite olarak sanayicinin yüksek talebi olduğu malumumuz. Umut edilir ki bu çeşidin kaybolmaması hatta ayrıca geliştirilerek gelişmesi beklenen, arzulanan bir durumdur.

Fern: Fideleri Adana'dan temin edilen ve bölgemizde modern çilek üretiminin ilk çeşididir. Verimliliğiyle bölge üreticilerinin halen vazgeçemediği bu çeşit dikimden itibaren ilk iki yılda iyi

beslenmesi koşuluyla omurgalı, dayanıklı ve aroma/lezzetiyle özellikle sanayicilerin aradığı bir çeşit. Ancak yaşlandıkça ve toprak özelliklerine de bağlı olarak iyi beslenmediği durumlarda, hasat etme şekline bağlı olarak çilek çabuk erimekte ve bozulmaktadır. Her bahçe, kendi gençleştirmeleri için fide yetiştiriciliğine önem verirse az bir maliyetle en kötü üç yılda bir fide değişimi ve dönüşümlü ekimle bu dezavantaj avantaja çevrilebilir.

Kabarla: Özellikle dayanıklılığı, lezzeti ve sertliğine rağmen şeker oranının düşük olmaması ve görünümü özellikle sofralık arayanlar için umut olmuştur. Ancak bakımı, köklerin yaşlılığı verimliliği, hasat şeklinden dolayı diğer çeşitlerdeki gibi avantajını kaybedebiliyor.

Albion: Dayanıklılığı, lezzeti, aroması ve şekil olarak görünümüyle son yılların tercih edilen çeşitlerdendir.

Sweet Ann : İriliği, lezzeti/aroması, görünümü itibariyle tam bir sofraya çileği olarak kabul görebilecek bir tür algısı veren bu çeşit belki de bölge topraklarımız nedeniyle tam kalitesine ulaşamamıştır.

Bölgemizde Hüyük ilçemizin özellikle dağlık ve yayla köy ve kasabalarında üretimi benimsenen Organik Çilek Kireli, İmrenler, Selki, Köşk, Budak, Tolca, Yenice gibi köy ve kasabalarımızda denenmiş ve fakat yoğun bir üretime geçilmemiştir. Özellikle göle yakın ovalarımızda çileğin daha verimli yetiştirebileceği kumlu ve gevşek topraklarda verimlilik ve kalitenin elde edilebileceğini düşünüyorum. Ancak gerek geleneksel ürünlerden Pancar, Haşhaş ve tahıl ekimi alışkanlıklarının sürdürülmesi gerekse damlama sulama sistemlerinin olmayışının getirdiği maliyetli başlangıç nedeniyle ilgi görmediğini tahmin etmek zor olmayacaktır. Elbette yoğun emek ve büyük ekimlerde işçilik gereği ve maliyeti de etkili olabilir. Kapasite, kalite ne kadar artarsa o denli yerli ve yabancı alıcıların ilgisini çekeceğinden bölgede ekim ve üretim kapasitesinin artması hiç kimseyi tedirgin etmemelidir. Özellikle Organik Üretimden vaz geçmemek, hatta üretim oranını arttırmak isabetli olacaktır.

Burada kullanılan dört kavram; kalite ve algısı, kapasite, çeşitlilik ve istikrar önemlidir. Alıcıların nereden ne alacağını, kaç liraya alacağını bilmesi, kaliteden emin olması ve yanılmaması güveni ve istikrarı getirecektir. Birçok sektörde kullanılan ve özellikle gıda sanayinin vazgeçilmezi olan çilek, özellikle kabuksuz meyve olmasından dolayı organik olarak yetiştirilen çilek meyvesinin alıcısının çok olduğunu biliyoruz. Gerek yeni ekim alanı olduğumuz için gerekse yayla da yetiştirdiğimiz için diğer bölgelere göre hastalık ve elbette ilaçlama daha az olduğundan çileğimize iyi bir bedelle alıcı bulmakta ve öncelikli olarak satabilmekteyiz.

İstikrarı, güveni, kaliteyi bozmadan istediğimiz kadar çilek üretelim pazarlama sorunumuz olmayacaktır. Çileğin sadece satışı değil iyi bir bedelle satışından bahsediyoruz. Meşakkatli üretimi olan çileğin fidelerini ve malçını Özel İdare'den destek olarak alsak, işçiliğini ailemizle yapmış olsak dahi bir maliyeti olduğunu asla unutmamalıyız. Emek, ilaç, gübre vb. Elbette fiyat istikrarı kaliteye bağlı olduğu kadar, yerel ve uluslararası üretime bağlıdır. Fiyat belirlerken ve önceden satış planları yaparken ülkemizdeki Organik Çilek fiyatlarını ve Dünya fiyatlarını takip etme zorunluluğumuz vardır.

Hasat ve Ambalaj: Son yıllarda çilek tüketim kültürü ülkemizde de gelişti. Eskisi gibi kovaya toplanmış çilek bir gün sonra pazara ulaştığında marketlerde ve sokak satıcılarında bir tablaya dökülür ve yeşil erik doldurur gibi torbalara doldurulurdu. Hasat ve ambalaj kültürünün gelişmesi sayesinde artık çilek yarısı yenen yarısı atılan bir meyve olmaktan çıkmıştır.

Hasadın olmazsa olmazı, kurallar ve disiplin anlayışı olmalıdır. Özellikle gerek endüstriyel olarak kullanılan geleneksel çileğimiz tiago'yu toplama alışkanlığımızdan, gerekse kimi alıcı ve satıcının da açık ve bilinçli talebi olmadığından, olsa da var olan hasat alışkanlığından dolayı karşılık bulamadığından gerekse henüz eğitimin tamamlanmamasından dolayı kaliteli hasat yapabilme sorunumuz bulunmaktadır. Bir kaç çiftçinin ve işletmenin dikkat etmesi ve özen göstermesi yeterli değildir. Top yekun bir bölgenin çilek kalitesinden ve kapasitesinden bahsediyorsak, hakim anlayışa göre hasadın gerektiği gibi yapılması elzemdir. Hali hazırda, alışkanlığımız gereği ve zorlayıcı faktörlerin de yetersizliğinden sofralık, ihracat, sanayi ve meyve suyu kalitesi ayırımı hasatta gözetilmemektedir. Alıcının da bir müşterisi olduğu unutulmakta veya önemsenmemektedir. Aldığı üründen zarar eden veya az kar eden alıcı, tüccar, sanayici başka alternatifleri araştıracaktır ve doğa koşullarına ve ürün kalitesine bağlı olarak da başka bölgelere kayabileceğini hiç aklımızdan çıkarmamalıyız.

Özellikle hasat planlaması olmayan üretici ve işletmeler afakî olarak, istediği gün ve saatte çilek toplamaktadır ve bunda ısrar edilmektedir. Fiyat düştüğünde veya alım yapılmadığında belki farkına varabilmektedirler belki de suçlu olarak alıcıyı veya kantarcıyı görme alışkanlığını sürdürmektedir.

Dünyanın her yöresinde çilek havanın açık ve güneşli, yağışlı durumuna göre sabah erken saat 6.00-10.00 arasında toplanır ve öğle olmadan depoya ve serine ulaştırılır. Sabah erken toplamanın çilek ısınmadan toplanması önemli olduğu kadar, gövdesine dokunmadan toplama zorunluluğu olduğu için sapların gevrek olması çabuk kopması önemlidir. Hem çilek hem de kök yıpranmaz. Çilek seyahat edecekse mutlaka özellikle sofralıklarda $\frac{3}{4}$ olgunluğunda ve saplı olarak hasat edilmelidir. Elbette büyüklüğü ve olgunluğuna ve talebe göre toplama esnasında sınıflamak ve satışa sunulacağı veya sanayine gideceği yegâne kasasına veya ambalajına seçerek ayırarak tasnif ederek toplanmalıdır. Asla aktarım yapılmamalıdır. Kabuksuz meyve olduğu için iz kalır veya kanama yapar, çileğin kalitesi ve dayanıklılığı düşer, elbette fiyatı da kaçınılmaz olarak düşecektir.

Çileğin soğutmadan en az 4-5 gün dayanabilmesi için bu basit kuralların uygulanması zaruridir. Tam olgun çilek kendi tüketimimiz için veya talebe göre özen gösterilerek sanayi için toplanabilir. Elbette pembeliğini kaybetmemiş olgun çileklerden söz ediyoruz. Öğleden sonra, belki akşamüstü sıcaklığa bağlı olarak çilek fidelerinin ve bahçenin bakımı için kullanılmalıdır. Asla ısınmış çilek hasat edilmemelidir. Çilek bahçesinin büyüklüğüne ve mevsime göre günlük, günde bir ve iki günde bir planlı olarak toplanmalıdır.

Mevcut durumda bölgemizin ürünleri ancak sanayi ürünü olabildiğinden, ihracat tesisi olan ve ulusal ve uluslar arası müşterilerinden talep toplayan firmalar, her ebattaki çileği araçlar vasıtasıyla bölgemizden toplatmaktadır. İstanbul, Bursa, Kayseri, Denizli ve daha birçok şehirlerdeki tesislerinde işleyip, IQF şoklayarak depolamakta, yerli ve yabancı müşterilerine ulaştırmaktadırlar. Son zamanlarda gelişimini tamamlayan güzide bir özel sektör kuruluşunun ve

Akşehir Bölge Kooperatif kuruluşunun bölgemize yakın tesislerin varlığını da hatırlatmak gerek. Elbette ihracat için ve yerel satışı için organik sertifika/ menşei /sağlık belgelerine ihtiyaç var. Sezonun başlangıcında güçlü olan ilk hasat dönemi ürünleri daha çok bu amaçla toplanmaktadır.

Sofralık Organik Hüyük Çileğinin ihracatının yapılabilmesi için; kaliteli ürün, ihracata hazırlık soğutma, ambalajlama, lojistik, soğuk zincir, sertifikalar / belgeler gerekmektedir. En önemlisi yeterli kapasitenin de oluşması da gerekmektedir.

Burada kaliteli ürün için hasat kalitesi için bilinç ve özenli işçilik yapılmadığı takdirde bölge çileğimizin ihracatı veya ülke pazarlarında yer bulması mümkün olmayacak, bulsa da kalıcı olamayacaktır. Her sene yeni müşterilerin gelmesi beklenecektir. Fiyatı ve miktarı tüccar belirleyecektir.

Bölgemizde çilek sezonu Mayıs'ın 3., 4. haftalarında başlayıp Kasım ortalarına kadar, bazı seneler de sene sonuna kadar sürmektedir. Sezon başında kök başına verimlilik çok yüksektir. İlk çiçek ürünleri nispeten daha iri, lezzetli ve yağmur yağmadığı takdirde tercih edildiği gibi diri olmaktadır. Ancak son yıllarda bütün ülkede bir çok bölgede yetiştirilen çilekler bolca pazara inmektedir. Bu nedenle henüz organik tüketim alışkanlığı da yeteri kadar gelişmediği için bölge üreticileri olarak iyi fiyatla Pazar bulmakta zorlanıyoruz. İşte bu dönem ürünün bol, iri (25 mm. üstü) sağlıklı ve yüksek miktarda hasadı olduğu için ihracat yapılabileceği en uygun dönemdir. Yurt dışından Organik Çilek müşterisi bulmak güç değil ancak, üreticilerin ihracat kalitesini hedeflemesi ve biri birilerini etkileyerek bilinçlenmeyle istikrarın sağlanmasını hedeflemesi gerekmektedir.

Çileğin tüketiciye ulaşması, ihracatının yapılabilmesi için 10-15 gün dayanması ve kalitesinden çok kaybetmemesi gerekmektedir. Birinci kriter, dayanıklı çeşitleri yetiştirmek, ikincisi iyi beslemek, usulüne uygun hasat, üçüncü kriter doğrudan bahçede ambalaj, dördüncü kriter soğutma (nemli ve yavaş soğutma) ve +2 de depolama, beşinci kriter soğuk zincirle lojistiğini yapmak.

Dünya da ve ülkemizde çilek ihracatı yapan bölgelerimiz de bu kriterler başarılı bir şekilde uygulanıyor. Bölgemizden de bu kriterler uygulanarak ihracat iki sene de kısmen yapılsa da kaliteli ürün ve kapasite eksikliği /istikrarsızlığı nedeniyle sürdürülemediği.

Bölgemizde Organik Çilek üretiminin 2012 ve 2013 yıllarında ekim alanı genişlediğini, dekar başına verimliliğin arttığını resmi rakamlar doğrulamaktadır. Çileğin nerelere satıldığı ve nasıl tüketildiğine baktığımızda çok büyük bir yüzdesinin sanayide kullanıldığını görürüz. Sofralık taze çilek tüketimi ve ihracatın artması için bütün bölgelerde olduğu gibi hasat, ambalaj, soğutma ve soğuk zincir lojistik tesisleşmesi ve uygulamalarının şart olduğunu tekrar vurgulamak gerekiyor. Sadece tek Pazar kanalına hitap etmek bölgemizi sıkıntıya sokabilir. Gerek sofralık çileğin mega pazarlarda dağıtım kanallarına ulaştırılması, gerekse ihracat kanalının daima açık tutulması bölgenin ekonomik yapısındaki istikrar için şart gözüküyor

Bu yatırımların özellikle devletin veya üretici birlik ve kooperatifleri tarafından yapıldığı ve bu ortamda da girişimciliğin geliştiğini çilek yetiştiren bölgelerde görmemiz mümkün.

Geçmişte her ilçeye sadece elma vb saklamak için eski teknolojiyle yapılan tesislerin içler acısı durumlarını farken Konya İl Genel Meclisi üyeleri ve Başkanı sektörü her yönüyle etkin aktörlerinden raporlar alarak, incelemiş ve bir proje geliştirmiştir. Bölgemiz pilot bölge seçilmiş ve Hüyük Lojistik Merkezi Projesi geçtiğimiz yıl mecliste yatırım için kabul edilmiştir. Osman Kaya olarak benim de bizzat destek olduğum ve içinde olduğum bu proje kısaca; mevcut tesislerin bölgedeki üretim çeşitlerine ve pazar taleplerine göre iyileştirilmesi, ihracat yönelik ürün hazırlaması, ekonomik hale getirilmesi ve ilave soğutma tekniklerinin uygulanması planlanmış, çileğin ambalajlanması, saklanması, işlenmesi, kurutulması için de ek tesisin yapılmasıdır. Yasa gereği bu görevin Konya Büyük Şehir Belediyesine devir süreci başladığı ve tahsisatın yeterli olmamasından dolayı gerçekleştirilemediğini üzülerək şahit olduk. Dileriz bölgemizin ürünlerinin geliştirilmesi, pazarlanması ve lojistik faaliyetlerinin gerektiği biçimde yapılabilmesi ve kalkınması için zorunlu olan bu tesisin bölgemize kazandırılmasını KOP ve Büyük Şehir Belediyesi başta olmak üzere ilgili kurumların ilgi ve şefkatlerini esirgemezler. Elbette bölge üreticileri ve dinamikleri de dahil olmak üzere hepimiz bu projenin takipçisi olalım.

Bölgemizde Organik Çileğin Geliştirilmesi ve kalkınma için atılması gereken adımlar.

- Organik tarıma ve çilek üreticiliğine geçişte zihinsel dönüşüm gerçekleştirilmeli
- Yeterli eğitim planlamış bir şekilde verilmeli, mesleklaşma teşvik edilmeli, sağlanmalı ve sürdürülmeli
- Örgütlenme ve dayanışma ruhu benimsenmeli ve uygulamaya sokulmalı
- Yeni nesil fide/fidanlarla, yeni çeşitler arttırılmalı örnek ve verimli bahçeler oluşturulmalı
- Eski teknoloji ile kurulmuş tesisler ihtiyaca cevap verecek şekilde iyileştirilmeli.
- Bütün ihtiyaçlara cevap veren Lojistik Merkezi kurulmalı.
- İhtiyaç analizi sonucu yeni soğuk hava, ambalaj ve işleme tesislerinin kurulması için devlet ve özel sektör iş birliği yapmalı,
- Daha çok yatırımcı getirilmeli ve altyapı hazırlanmalı
- Daha çok girişimci yetiştirilmeli ve fırsat verilmeli
- Bölge ve ürünlerinin yerli ve yabancı fuarlarda tüm kesimlere tanıtımı yapılmalı

Son cümle ve en önemlisi atılmış olumlu adımların devamı için bu yolda emek veren resmi ve özel kişilerin çalışmalarının değerinin bilinerek sürdürülmesidir. Çalıştayı düzenleyen ve katkıda bulunan başta Kop Başkanı Prof.Dr. Mehmet Babaoğlu, Prof.Dr. Süleyman Soylu, eski ve yeni kaymakamlarımız, Hüyük İlçe Tarım ve Hayvancılık Müdürü ve personeline, herkese binlerce teşekkürler. Üretici için üreticiyle yapılan bu tür çalışmaların sürdürülmesi dileğiyle...

Konuşmacı: Ender KALKAN - Kalkan Meyve Sebze LTD. ŞTİ.

Öncelikle hocama teşekkür ediyorum. Siz değerli katılımcılara bu çalıştayın gerçekleşmesini sağlayan kurum amirlerine ve personellerine çok teşekkür ederim. Firmam adına saygılar sunuyorum. Kalkan firması taze ve dondurulmuş sebze ve meyve ihracatını gerçekleştiren Hüyük ve bölgede ciddi anlamda çilek alan bir firma. Sanayici olarak iki türlü çilek alıyoruz. Biz bu bölgenin çileğinin çoğunu sanayilik olarak alıyoruz. Bu bölgeden alınan ürünün %20-25 kısmını ihracata götürüyoruz. Biz aldığımız ürünü saplı ve sapsız olarak alıyoruz. Arasında yaklaşık 50 krş kadar bir fark veriyoruz. Âmâ işletmemize getirilen ürünlerin birçoğunun üstünde sapsız altında saplı ürünler gelerek bizleri çok zor durumda bırakıyorlar. Orda sap alınmasının haricinde ciddi bir şekilde işletmenin durmasına sebep oluyorlar. Bizden ihracat için çok kaliteli çilek istiyorlar. Ve bizlerde sizlerden aldığımız ürünleri çok farklı aşamalardan geçirerek ihracata gönderiyoruz. Bizlerde bu bölgeden aldığımız ürünlerden ciddi manada mağdur olduk, 2013 yılında da çok mağdur olduk. Eğer ürün kalitemiz bu şekilde devam ederse bizim ilgimiz bölgeye azalacak. Biz zarar ettiğimiz sürece de yeni bölgeler aramaya başlayacağız. Yeni üretimler yaptırmaya ve kendimiz yapmaya başlayacağız. Çünkü şöyle rakamla belirtebilirim; bölgeden aldığımız en kaliteli çileğin dahi %60'ını ihracata gönderemiyoruz. Bize sanayici deyince köylü kardeşlerimiz hep bizi sucu(suluk) olarak düşünüyor. Meyve suyunda dahi bu çilekleri kullanmıyorlar. Buradaki en büyük sorun bize gününde ürün buradan çıkmıyor. Belki köylü kardeşlerimiz topluyor getiriyor ama hızlı bir şekilde bize gelmiyor. Köylü kardeşlerimiz bir gün akşama kadar topluyor ertesi gün sabah 5' de elden geçiriliyor, sonraki gün bize geliyor; bizim fabrikamıza geldiğinde de bu çilekler kullanılamaz hale geliyor. Ben bu konuda çiftçilerimizi eleştiriyorum. Ben Akşehirliyim ve Akşehir'de kiraz yetiştiricilerini her dakika eleştiriyorum. Niye Biraz önce birlik başkanımızla da konuştuk. Bizim çiftçilerimiz 10 da üretim yapabilmek için 35-40 bin TL gibi bir ücret bağlıyor. Fakat biz 10 milyon gibi yüksek bir para bağlıyoruz bu işletmelere. Bizde istiyoruz kaliteli gelsin, kaliteli çalışalım ve parasını konuşalım. Ama bize kaliteli gelmez ise neyi konuşacağız. Bizden önceki konuşmacı arkadaşlarımızın dediği para. Para olabilmesi için kaliteli ürün almamız lazım. Burada bunu konuşmalıyız. Silifke, Aydın ve Manisa'da ciddi bir çilek üretimi var. Bizim istediğimiz üretim şartlarında onların yetiştirdiği çileğin fiyatı 60 krş ile 1 TL arasında. Bizim çileğimizin değeri ise 2-2.5 tl. Bunun değerini bilmiyoruz. Biz çilekleri bu kadar yüksek fiyata aldığımız halde bize kalitesiz çilekler geliyor. Yani eleştiriyorum kusura bakmayın. Ben bu bölgenin çocuğuyum ve bunu düzeltmemiz gerekir. Bunlara dikkat etmeniz hem sizin için hem bizim için daha iyi olacak ve bu çilek bölgesinin daha çok ciddi şekilde gelişmesini sağlayacak. Biraz önce başka bir arkadaşımız şu anda Konya'da çilek çoğalmış ve biz ürünlerimizi satamazsak diye bir şey söyledi. Biz geçenlerde bu konuyu konuştuk. Konya kırmızı meyve denizi aynı zamanda, sadece tahıl ambarı olarak görülemez. Konya'da meyvecilik %38 hububat ise %62dir. Ciddi bir kırmızı meyve bölgesiyiz. Hem de dünyada yani Beyşehir den Akşehir'e kadar ürettiğimiz kısımdaki kırmızı meyveler dünyada üretimi yapılan en önemli bölgelerden bitanesiyiz farkında olmasak bile. Bunu bana bir Alman söyledi. Bu Alman "Dünyanın en önemli kırmızı meyve bölgesindeyiniz niçin gelişmiş tesisleriniz yok" diye bana sordu. Biz hala tahıl bölgesi olarak geçtiğimiz için bizi kırmızı bölgede görmüyorlar.

Teknik konudan çok güzel bir çalıştay hazırlanmış. Ben bu yüzden emeği geçen herkese teşekkür ediyorum.

Konuşmacı:Ali TÜREMİŞ - Çil-Tar Tarım İşletmesi Ltd.Şti.

Hepiniz hoş geldiniz. Çilek üretimi başlı başına emek isteyen bir üretim kolu. Bir de organik olduğunu düşündüğünüz zaman bu üç katına çıkıyor. Dolayısıyla çilek üretimi, daha hassas bir üretim kolu haline geliyor. Biz çil-tar tarım işletmesi olarak 1985 yılında üretime başladık. İlk üretimimizi Adana'da yapıyorduk. Daha sonra İç Anadolu'ya fidenin daha sağlıklı bir soğuklamasını alsın diye sonbaharda dikim için özellikle İç Anadolu'ya geldik. Aşağı yukarı 20 yıldır da bu bölgede üretim yapıyoruz. En son Kayseri'de idi üretimimiz yine önümüzdeki yıl Kayseri'de devam edecek. Firma olarak biz sürekli en yeni en popüler çeşitleri gündemde tutmaya çalıştık. Bunun için de California Üniversitesi'nin çeşitlerini ön planda tuttuk. California Üniversitesi'nin çok geniş bir araştırma bu konuda çalışması var. Bu arada dünya üzerinde %70 bu üniversitenin çeşitleri kullanılmakta. California üniversitesinin lisansörü bir firma var. Onun alt lisansörü olarak biz üretim yapıyoruz. Sertifikalı üretim yaptığımız için üretimden üreticinin, ekstra bir destek alma şansı da oluyor haliyle. Bu arada organik üretim yapıyoruz Adana'daki yerimizde buna ilave olarak ta organik çilek fidesi üretimi de yapıyoruz. Sadece tüplü olarak yapıyoruz bunu. Miktar olarak fazla değil aslında onu talep olduğunda veriyoruz. Duyuru yapmıyoruz, yapacak olursak Türkiye'de organik çilek fidesi üretiliyor. Mecburen organik üretim yapacak olan tüm çilek üreticileri almak zorunda kalacak. Çünkü alternatifi olmayacak bunun. Onun için duyuru yapmıyoruz organik çilek fidesi üretiyoruz diye sadece talep olduğunda bunu gerçekleştiriyoruz. Bu arada Adana'daki yerimizden bahsetmişim burada 40 tan fazla meyve ve sebze üretimi var. Sertifikalı organik üretim yapıyoruz. Biraz önce Osman bey de bahsetti. Üretimimizi İstanbul'da %90 dan fazla organik ürün pazarlarında tüketiyoruz. Kolay olmuyor organik üretimin sevki ve idaresi Adana'dan İstanbul'a gitmesi baya sıkıntılı oluyor. Aşağı yukarı 10 yıldır da bunu sürdürüyoruz. Her ne kadar çok büyük karı olmasa bile en azından bu işin öneminin gündemde olmasını sağlamak için devam etmeye çalışıyoruz. Gün nötr çilek çeşitlerinden bahsedeceğim ben.

Albion bizim ana çeşidimiz. Sen andreas monterey ve portola da ileride albionun yerine geçmesini planladığımız çeşitler. Tabi bu birkaç sene alır. Bundan önce aromas diye bir çeşidimiz vardı. Albion denemelerini yaptıktan sonra çok başarılı sonuçlar alacağını gördük. Dolayısıyla albion piyasaya girdikten sonra aromas iki sene içinde piyasada silindi. Daha önce de selva diye bir çeşit vardı belki hatırlarsınız onun için de aromasla bir çalışma yapmıştık. Aromas selvayı sildi albion aroması sildi önümüzdeki dönemlerde de ümit ediyorum ki bu diğer çeşitler albionu geride bırakacak. Tüm üreticilerimize bol kazançlı bir yıl diliyorum.

Konuşmacı:Bülent AKGÖZ - Rasayana Organik

Öncelikle bu çalıştayda emeği geçen herkese teşekkür ediyorum. Böyle çalıştaylarda bulunmaktan çok mutluluk duyuyorum. Önemli olan nitelik nicelik değil. Bu işin gönüllülük işi olduğunu biliyoruz. Bu iş hiçbir zaman sermaye kar işi değil bu iş gönüllülük işi. Biz 1995

ten beri bu yüzden hep organik olarak ürettik. Benim çilekle ilgili bir bağım yok sadece tüketiciyim. Bizim çocuklarda Osman abiyi görünce çilekçi dede geldi hani çileklerimiz nerde diye soruyorlar. Ama tabi çok güzel bir meyve çilek. Bunun yanında benimde sunacağım alternatif çok güzel ürünler de var. Biz 1995 te Antalya’da kurulduk ve ikinci işletmemizi 2008 de Konya Meram Hatunsaray’a kurduk. Şu anda 60 çiftçi ile sözleşmeli üretim yapıyoruz. Neler üretiyoruz?

Ekinezya: Dekara 200 gr tohum ile ekiliyor. 200 kg kuru yaprak elde ediliyor. Kilosu geçen yıl 7,5 TL ye satıldı bu yıl da aynı olacak.

Şeker otu: Tatlandırıcılara alternatif , sıfır kalori ve şeker hastalarının kullanabileceği bir bitki. Şu an sıvı şeker haline kadar getirebildik bunu. Konya iklimine özellikle Beyşehir’e çok uygun bir bitki. Verim 200 kg ye kadar çıkıyor ve kilosu 20 TL den satılıyor.

Maş fasulyesi: çok sağlıklı bir ürün. Bunu biz konyada yaygınlaştırma ya çalışıyoruz. Hem ekimini hem de tüketimini. Tadı çok güzel bezelye gibi salataları çorbası yapılıyor. Avrupada çimlendirilerek yeniliyor. Verim dekara 450 kg. geçen yıl 2,5 TL idi ama bu yıl 4 TL ye kadar çıktı.

Fesleğen: baharat olarak kullanılan çok güzel bir bitki. Fesleğeni niye ektiriyoruz mesela organikte çok iyi bir böcek kovucudur. Maş fasulyesi ekiyosan kenarına bundan ek, çilek dikiyorsan kenarına bundan ek. Organik tarımı yapıyosak hakikaten, gerçekten bunu sadece ilaçlarla preparatlarla uzaklaştırmak çok zordur. O yüzden alternatif olarak burada yer aldı. Fesleğenin dekar başına aşağı yukarı 1500- 2000 TL bir getirisi oluyor.

Kekik: şu an Avrupa’da çok talep görülen bir bitki. İhracatta önemli. Ege bölgesinde tuttu hep kekik ekmeye başladılar. 14000 ton dünya pazarında tüketimi. İkinci yılında 2500 TL ye kadar çıkıyor getirisi.

Melisa: Konya’ya çok uygun bitkilerden birisi. Dekara getirisi 4500 TL civarında. Kozmetik ve ilaç sanayisinde çok kullanılıyor. Türkiye’de işleyen firmalardan biriyiz.

Adaçayı: konya’da çok rahatlıkla yetiştirebileceğimiz bitkilerden birisi. İlk yılda 850 TL ikinci yılda 2000 TL getirisi var. Bunların hepsi çok yıllık bitki.

Ben teşekkür ediyorum.

Konuşmacı: Ahmet Durukan AKKANAT- Nissert Uluslararası Sertifikasyon Kuruluşu

Bu organizasyonu düzenleyen emeği geçen herkese teşekkür ediyorum. Nissert sertifikasyon kuruluşu tarım bakanlığında yetki almış 27 kuruluştan biridir.

Organik tarımda biraz avantaj var sonuçta ticaret yapılıyor. Bizde bu ticaretin bir ayağıyız. Türkiye genelinde çalışıyoruz. Bu yüzden bazı sıkıntılar yaşıyoruz. Doğu Anadolu Güneydoğu Anadolu Ege ve Akdeniz’de de çeşitli sıkıntılar yaşıyoruz. Organik tarım ciddi derecede kulfetli, üretici açısından konuşuyorum. Üreticiye gittiğimiz zaman sorduğu ilk soru şu, bizim ürünümüz düşüyor, Pazar sıkıntımız da var. Konvansiyonel patates 0.80 TL ye satılırken organik patates 3-4TL ye satılıyor dolayısıyla tüketici de buna yanaşmıyor. Biz bu

malı nereye satacağız hep buna benzer sorunlarla karşılaşılıyor. Bizim malımızı siz satarmısınız diyor. Bakanlık bize çok net bir şekilde bu tarz faaliyetlerde bulunamayacağımıza dair direktifleri var. Fakat yinede yardımcı olmaya çalışılıyor.

Denetimlerde bulunuyoruz. Geçenlerde Ardahan'da denetimde şunu yaşadık. Kahvede oturuyoruz üretici geldi sayın kontrolör dedi yaklaşık şu kadar dap attık dedi, niye attınız dedik işte araziden çok güzel verim aldık dedi. Konvansiyonel gübre attığını bir organik tarım kontrolörüne söyledi. Bu bilinçlendirme yapılmamış. Organik tarımda stok kontrolü merkez baz esas alınan bir noktadır. Bir ürünü sattığınız zaman mutlaka 7 gün içinde sertifikasyon kuruluşuna bildirmeniz gerekiyor. Dolayısıyla net bir şekilde izlenebilirliğin olması gerekiyor. 5262 sayılı organik tarım kanununda organik olmaya bir ürünün satılmasında 10 000 TL para cezası vardır. Sertifika yapan kuruluşa 50 000 TL para cezası vardır. Daha sonra bu cezalar artarak gidiyor. Maalesef bu gün pazarlarda bile tezgahlarda ürün organik diye satılıyor. Keşke bu bilinçlendirme yapılsa özellikle radyo televizyonlarda. Bilinçlendirme yapılsa vatandaş satıcıdan sertifikasını istese bunun önüne geçeriz.

ÇALIŞTAY AKADEMİK KURUL GRUBU KONUŞMALARI

ORGANİK TARIMDA KANUNİ ZORUNLULUKLAR VE RESMİ UYGULAMALAR

Konuşmacı: YRD. DOÇ. DR. Mustafa YORGANCILAR- S.Ü. Ziraat Fakültesi

1. ORGANİK ÜRETİM YAPACAKLARIN KABUL ETMESİ GEREKEN KURALLAR

Ülkemizde Organik Tarım faaliyetleri 2004 yılında çıkarılan 5262 Sayılı **ORGANİK TARIM KANUNU** ve buna dayanılarak hazırlanan 2005 yılında çıkarılan ve 2010 yılında güncellenen 27676 Sayılı **ORGANİK TARIMIN ESASLARI VE UYGULANMASINA İLİŞKİN YÖNETMELİĞE** bağlı olarak yapılır. Bu nedenle Organik tarım faaliyeti yapacak müteşebbis bu kanun ve yönetmelikte belirtilen şartları yerine getirmek zorunda olduğunu bilmelidir.

Organik tarım, biyoesitliliği ve toprak verimliliğini korumayı esas alan yetiştirme tekniklerini kullanmayı hedefleyen, **kontrollü ve sertifikalı bir üretim sistemidir**. Organik tarımda üretim yerinin seçilmesi, yetiştiriciliğin planlanması, üretimin başlamasından ürünün hasadına kadar olan dönem içinde **denetlenmesi** esastır. **Böylece ürün tarladan veya fabrikadan tüketiciye ulaşmıca kadar olan her aşamada denetlenir**. Bu nedenle tüketici organik ürünleri güvenle kullanabilir. Çünkü denetlemeden geçen ve başarılı olan ürünlere ürün sertifikası verilir.

Organik ürün üreticileri sertifikasız ürünü paketleyip satamazlar, sertifika almak zorundadırlar.

Organik üretime geçecek kişi, işletme veya kuruluş sahiplerinin öncelikle aşağıda belirtilen konulara inanması ve kabul etmesi gerekmektedir.

1.1. Organik Tarımın Yararına İnanmak

Organik tarım çevreyle uyumlu, biyoesitliliği, toprak verimliliğini korumayı amaç edinen bir üretim sistemidir.

Üretim her aşamada kontrol altında olduğu için, organik olarak üretilen ürünler daha güvenlidir ve sağlıklıdır.

Yetiştiricilik yapacak kişinin buna inanması gereklidir. Çünkü inandığında organik tarımın gerektirdiği uygulamaları dikkatlice yapacaktır.

1.2. Organik Tarımın Bir Paylaşma Düzeni Olduğuna İnanmak

Doğada bitki, hayvan ve çevre arasında bir uyum bulunmaktadır. Bu düzen içinde bitkiler birinci derecede üretici konumundadır. Diğer canlılar için besin maddesi ve enerji üretirler. Hayvanlar ikinci derecede üreticidirler. Bitkilerle veya bitki atıkları ile beslenen hayvanlar etle beslenen canlılar için besin maddesi üretirler. **Dolayısıyla organik tarıma başlayacak kişiler doğadaki bu paylaşım düzenini kavramalı ve onun gereklerini yapmalıdır. Üreticiler, organik tarım ilkelerini uygulayarak yetiştiriciliğe geçildikçe bu dengenin kendi tarlalarında kurulduğunu görerek sisteme daha fazla inanacaklardır.**

1.3. İlk Yıllarda Düşük Verim Alınabileceğini Kabul Etmek

Organik bitkisel üretim, zaman içinde bilinçsizce sömürölen toprağın verimliliğini geri kazandırmayı hedefleyen bir yetiştirme sistemidir.

Bilindiği gibi toprağın verimliliği zaman içinde kaybedilebilir. Dengenin kaybedildiği, yetiştirilen ürünlere farklı nedenlerle ortaya çıkan verim azlığı ile anlaşılr. Aşırı gübreleme, sulama ve zirai ilaç kullanımı, yanlış zamanda ve şekilde yapılan toprak islemesi, toprakta sürekli tek tip ürün yetiştirme (mono kültür) toprak verimliliğinin azalmasına neden olur.

Kaybolan toprak verimliliğini geri kazandırmak uzun yıllar gerektirir. Bu nedenle organik tarıma geçecek kişilerin 1-2 senede organik tarımla sağlanacak yararları belirgin

olarak görmeleri zordur. Bunun için bir zaman süreci gerekli olduğunu, bu süreç içinde verimde ve kalitede hemen iyileşme sağlanamayacağını kabul etmek gerekir.

1.4. Organik Tarıma Geçme Amacının Kaybolan Toprak Verimliliğini Kazandırmak Olduğunu Kabul Etmek

Organik tarım yapmaya karar verenlerin ilk hedefi toprak verimliliğini geri kazanmak olmalıdır. Ülkemizdeki üreticilerin önemli bir bölümü, organik tarımı yüksek fiyatla ürün satabilmek amacıyla tercih etmektedir. Bu üreticiler, beklediği kârı ilk yıllarda elde edemeyince bu isten çabuk vazgeçmektedir. Oysa organik tarımın yararına inanılarak bu ise girilirse, kaybolan toprak verimliliği kazanıldıkça verimliliğin artacağı görülecektir.

1.5. Kayıt Sistemine Geçmeyi Kabul Etmek

Organik tarım kayıtlı bir üretim sistemidir. Organik tarıma geçecek kişilerin veya kuruluşların üretimle ilgili düzgün bir kayıt sistemi tutmayı ve bu kayıt sistemini kontrol ve sertifikasyon kuruluşunun denetimine açmayı kabul etmeleri gerekir.

2. ORGANİK TARIMA GEÇİŞ

Tarımla uğrasan işletmeler yapı olarak farklılık gösterir. Organik tarımda da durum aynıdır. Organik tarım işletmeleri yetiştiriciliğini yaptığı ürün grubuna göre;

1. Bitki yetiştiriciliği yapan işletmeler,

2. Hayvan yetiştiriciliği yapan işletmeler,

3. Bitki ve hayvan yetiştiriciliğinin bir arada olduğu işletmeler, olmak üzere sınıflandırılırlar.

Bir işletmenin yapısının organik tarıma geçişe uygun olup olmadığına yetkilendirilmiş kuruluş karar verir.

Konvansiyonel tarım üretim sistemiyle yetiştiricilik yapan işletmelerde organik tarıma geçiş iki aşamalı olabilir;

a. İşletmenin bütününün organik tarıma geçmesi,

b. İşletmenin zaman içinde kademeli olarak organik tarıma geçmesi.

Kademeli geçiş aşağıdaki durumlar için uygundur.

-İşletme arazisinin parçalı olduğu durumlarda,

-Bitkisel ve hayvansal üretimi bir arada yapan işletmelerde

3. KONTROL VE SERTİFİKASYON KURULUŞUNA BAŞVURU

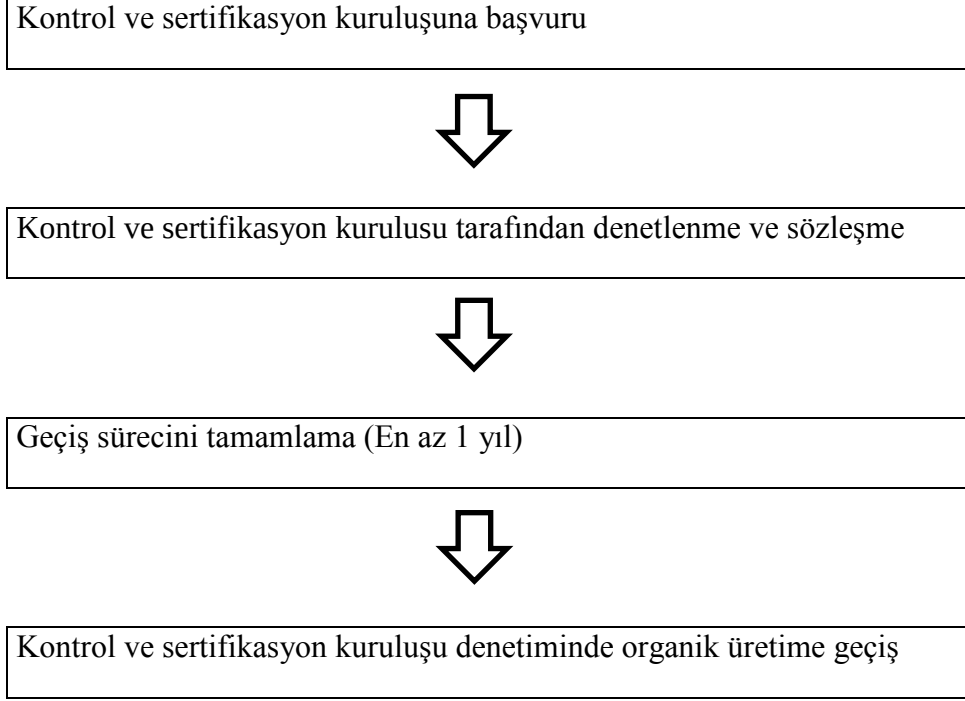
Organik üretimin denetlenmesinde iki aşama vardır;

1. Kontrol

2. Sertifikasyon

Kontrol, organik tarım faaliyetlerinin basından son aşamasına kadar “**Organik Tarımın Esasları ve Uygulamasına İlişkin Yönetmelik**’e uygun olarak yapılıp yapılmadığının belirlenmesidir.

Şekil 3.1. Organik Üretime Geçmek İçin İzlenecek Yol

Sertifikasyon ise kontrolün organik tarım kurallarına göre yapıldığını belgeleme işlemine denir.

Geçmişte hangi üretim sisteminde yetiştiricilik yapılırsa yapılsın organik tarıma başlayacaklar bir kontrol ve sertifikasyon kuruluşuna başvurmak zorundadır.

Kontrol ve sertifikasyon işlemleri Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından yetki verilen kuruluşlar tarafından yapılır.

Kontrol ve sertifikasyon kuruluşlarının birbirlerinden bağımsız olması gerekir. Ülkemizde kontrol ve sertifikasyon birimlerinde aynı kişilerin çalıştırılmaması koşulu ile aynı kuruluş iki işlemi de birden yapabilmektedir.

3.1. Kontrol ve Sertifikasyon Kuruluşu Seçimi

Organik tarıma başlayacakların yetkili bir Kontrol ve sertifikasyon kuruluşu seçiminde aşağıda belirtilen koşulları dikkate alması önerilir:

-İşletmede üretim yurt içi tüketim amaçlı yapılıyorsa, yani üretilen ürün yurt içinde pazarlanacaksa yerli kuruluşların tercih edilmesi denetleme ücretinin daha düşük olması nedeniyle önerilir.

-İşletme ürünleri yurt dışı tüketime sunulacaksa, yani yurt dışına pazarlanacaksa o zaman dış satım (ihracat) yapılacak ülkenin tercih ettiği ve ülkemizde yetkilendirilmiş bir kuruluş ile sözleşme yapılması avantajlı olacaktır.

3.2. Kontrol ve Sertifikasyon Kuruluşuna Başvuru İçin Gerekli Bilgiler

Organik tarım faaliyetinde bulunmak isteyen müteşebbis, yetkilendirilmiş kuruluşa başvurur. Aşağıda yer alan bilgi ve belgelerin tamamlanmasının ardından sözleşme imzalanır.

-Müteşebbisin adı, adresi, T.C. kimlik numarasını içeren kimlik bilgi ve belgeleri

-İşletmenin yeri ve konumu

-Kadastro çalışması tamamlanmış alanlarda tapu kaydı, tamamlanmamış alanlarda ise araziye ait kroki

-Müracaat edilen arazinin veya arazinin kullanım hakkının kendine ait olduğuna dair bilgi ve belgeleri

3.3. Kontrol ve Sertifikasyon Kuruluşu ile Antlaşma ve Sözleşme İmzalama

Kontrol ve Sertifikasyon Kuruluşu işletme denetimini yeterli olarak değerlendirir ve aralarında antlaşma sağlanırsa sözleşme imzalanır.

Sertifika almak için her yıl sözleşme yapmak gerekmektedir. Sözleşme sonrası kontrol ve sertifikasyon kuruluşu daha sonraki işletme denetimini 3 aşamada yapar.

-Arazi veya Üretim Tesisi Kontrolü: Üretim aşamasında denetim sıklığı, ürün tipi ve çeşitliliği, yörenin özellikleri, mücadele takvimi, çiftçinin eğitim seviyesi gibi risk faktörlerine bağlı olarak ilk yıllar sık aralıklar ile yapılır.

Daha sonra kontrol kuruluşu ve üretici arasındaki güven durumuna göre ziyaretler azaltılabilir.

-Kayıt Sistemi: Organik tarımda organik ürün yetiştiriciliği yapacak işletmelerin kayıt sistemine geçmesi gerekir. Bu amaçla tarımsal işletmedeki tüm işlemler hatta alım ve satımlar kontrol kuruluşunun denetimine uygun şekilde kayıt altına alınmalıdır.

-İşletme Kontrolü: Ürün alımı, ulaşım, depolama, ürün işleme gibi işlemlerin kontrol edilmesi ve yetiştirilen veya kullanılan ürünlerden laboratuvar testleri için örnek alınma işlemlerini kapsar.

3.4. Üretime Geçiş

Üretici ile kontrol ve sertifikasyon kuruluşu arasında sözleşmenin yapılması ile organik ürün yetiştiriciliğine ilk adım atılmış olur. Ancak bu aşamada üretilen ürünler hemen organik ürün olarak değerlendirilemez. İşletme önce bir **geçiş süreci aşaması** geçirmelidir. Geçiş süresi verilmesinin nedenleri aşağıdaki gibi sıralanabilir:

-Topraktaki yapay kimyasalların miktarının azaltılması,

-Bitkisel ürün yetiştiriciliği yapılan işletmelerde topraktaki organik maddenin ve toprak yapısının gelişme şansının artırılması,

-Hayvansal üretim yapan işletmelerde hayvanların organik tarım için gerekli sürü sayısına ulaşılmasının sağlanması.

3.5. Geçiş Süresi

Geçiş süreci bitkisel ve hayvansal üretimde üretimin özelliğine göre farklılık gösterir. Bitkisel üretimde; mevcut yönetmeliklere göre tek yıllık bitkiler ile mera ve yem bitkilerinde iki yıl, çok yıllık bitkilerde ise üç yıldır. Tek yıllık bitkilerde ekim tarihi, çok yıllık bitkilerde hasat tarihi göz önüne alınarak süreç belirlenir.

Geçiş dönemindeki işletmeler kontrol ve sertifikasyon kuruluşu tarafından kontrol altında tutulur ve tüm işlemler yürürlükteki yönetmeliğe uygun olarak yapılır.

Geçiş döneminde üretilen ürünler organik ürün olarak kabul edilmez. Ancak ürünlerin üzerine bulunan etiketin üzerine '**organik tarım geçiş süreci ürünüdür**' ibaresi yazılır.

3.6. Geçiş Süresinin Kısaltılması veya Uzatılması

Bu süreç; işletmenin organik tarım üretim sistemine geçmeden önce yapmış olduğu uygulamalara bağlı olarak yetkilendirilmiş kuruluşun yetkisindedir. Söz konusu kuruluş, geçiş sürecini kısaltıcı yaptırımlar öngörebilir.

Doğadan toplanan ürünler için bölgenin özelliği dikkate alınarak geçiş süreci aranmamaktadır.

4. ORGANİK ÜRETİMİN YAPILMASI

Organik tarım üretim sisteminde uyulması gereken temel kurallar uluslararasıdır. Yani her ülkede uyulması gereken temel unsurlar aynıdır. Ancak her ülke, bu ana unsurları esas alarak kendi koşullarına göre standartlarını oluşturmaktadır.

Ülkemizdeki organik bitkisel ve hayvansal üretimle ilgili kurallar, üretimde kullanılmasına izin verilen kimyasal maddeler, çoğaltma materyali ve ürün pazarlanmasında uyulacak kurallar bu konu ile ilgili yönetmelikte belirtilmiştir.

5. BİTKİSEL ÜRETİM İŞLETMELERİNDE ORGANİK TARIM

5.1. Tarım Arazisinin Seçimi

Müteşebbis tarafından beyan edilen arazi, yetkilendirilmiş kuruluş tarafından incelenerek koşulları uygun bulunur ise geçiş sürecine alınır.

5.2. Üretim Materyali

Bitkisel üretimde çoğaltma veya üretim materyali olarak tohum, fide, fidan, anaç, çelik, yumru ve soğan kullanılır. **Organik tarımın gereği olarak üretimde kullanılan başlangıç materyallerinin de organik tarım kurallarına uygun yetiştirilmiş olması gerekir.** Ancak bulunamaması koşulunda söz konusu yönetmelik çerçevesinde ve yetkilendirilmiş kuruluşun bilgisi dâhilinde konvansiyonel tarım koşullarında üretilen çoğaltım materyalleri de kullanılabilir. **Genetik olarak değiştirilmiş çoğaltım materyalleri organik tarımda kullanılmaz.**

5.3. Toprak Verimliliğini Ayarlama

Organik tarıma başlayan üretici, kontrol ve sertifikasyon kuruluşunun denetiminde toprak verimliliğini koruyabilmek için:

-Çok yıllık ekim nöbeti,

-Toprak isleme sayısını azaltma,

-Yeşil gübreleme yapma,

-Organik hayvan gübresi veya bitkisel atıklardan hazırlanan kompost (yönetmelikte izin verilenler) kullanabilir.

5.4. Sulama

Organik tarımda kullanılacak su kaynağı olarak sanayi ve şehir atık suları ile drenaj sisteminden elde edilen drenaj suları kullanılamaz.

Kullanılacak sulama suyu çevre kirliliğine yol açmamalıdır. Seçilen sulama sistemi, toprak yapısında bozulmaya ve erozyona neden olmamalıdır. Bu nedenle organik tarım sistemiyle yetiştiricilik yapan işletmelerde damla sulama sistemi kullanılması önerilmektedir.

5.5. Hastalık ve Zararlılarla Mücadele

Kontrol ve sertifikasyon kuruluşunun kontrolü altında olan bir işletmede hastalık ve zararlılarla mücadelede öncelikle kültürel işlemler ön plânda olmalıdır. Bu amaçla

-Dayanıklı tür ve çeşit seçimi

-Ekim nöbeti

-Toprak işleme

-Kültürel önlemler

-Tuzak kullanımı

-Böceğe karşı böcekler, hastalığa karşı hastalıkla mücadele (biyolojik mücadele) yöntemlerinden yararlanılmalıdır.

Bu yöntemlerle mücadele edilemediği takdirde Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından organik tarımda kullanımına izin verilen ilaçlar kullanılmalıdır.

5.6. Hasat

Organik ürünlerin hasadı konvansiyonel tarım sisteminde yapılan hasada benzer. Konvansiyonel bitkisel üretimden farklı olarak;

-Hasatta kullanılan araç ve gereçlerin ekolojiye zarar veren ve kirlilik oluşturabilecek materyalden yapılmamış olması

-Hasadın ürünün özelliği dikkate alınarak elle yapılmasının tercih edilmesi gereklidir.

1. ÇİLEK YETİŞTİRİCİLİĞİNDE BAZI ÖNEMLİ HUSUSLAR

Konuşmacı:Prof. Dr. Lütfi PIRLAK-S.Ü. Ziraat Fakültesi

GİRİŞ

Üzümsü meyveler içerisinde en önemli yeri tutan çilek dünyanın birçok yerinde yetiştirilmektedir. Çok yıllık, otsu bir bitki olan çilek lezzeti, vitamin ve mineral madde kapsamı ile dünyada milyonlarca kişinin diyetine girmiştir.

Çilek üretimi dünyada üzümsü meyveler içerisinde en önemli yeri tutmaktadır. İlkbaharda hiçbir meyvenin bulunmadığı bir zamanda olgunlaşması nedeniyle, tüketici tarafında aranan bir meyvedir. Bu nedenle diğer meyveler pazara gelinceye kadar yüksek fiyatla alıcı bulabilmektedir.

C vitamini içeriğinin oldukça yüksek oluşu, bu meyvenin son derece bilinçli hareket eden tüketicilere sahip ABD, Kanada, Japonya ve Avrupa pazarlarında çok tutulmasına ve yüksek fiyatlarla satılmasına neden olmuştur. Lezzetli, vitamin ve mineral maddece zengin, taze tüketimi yanında işlenerek ya da dondurularak kullanılan ve gün geçtikçe aranan bir meyve olması nedeniyle son yıllarda geniş bir tüketiciye hitap etmektedir.

İKLİM İSTEĞİ

Subtropik iklimden soğuk karasal iklime kadar çok değişik iklimlerde yetişebilen bir meyve türüdür. Çileğin büyümesine etki eden ekolojik faktörlerin başında iklim, mevki ve toprak gelmektedir.

Çilek -10°C'ye kadar özel bir önlem almadan yetiştirilebilir. Daha soğuk bölgelerde yeterli kar örtüsü bitkilerin kışın yoksa saman, kuru yaprak, talaş gibi maddelerle örtülerek dondan

korunması gerekmektedir. İlkbaharın geç donları, Akdeniz Bölgesi ve benzeri yerlerde zararlı olabilmektedir. Çilekte çiçeklenme uzun bir döneme dağıldığı için, don ürünün tümüne zarar veremez. Bu nedenle çilek, yetiştiricilik riski en az olan meyve türlerinden biridir.

Çilek yetiştiriciliği bakımından ilkbahar ve kış donları önemli iklim faktörleridir. Kış donlarından çeşitli korunma çareleri vardır. Çok şiddetli kışlara sahip bölgelerde düşük sıcaklıklara dayanabilen çeşitleri seçmek gerekir. İlkbaharda oluşacak donlar ise daha tehlikelidir. Meyveler çiçek ve tomurcuklara göre soğuğa karşı çok daha hassastır. 0°C'nin hemen altındaki sıcaklıklardan oluşan don zararlanmalarında çiçek dipleri kararır ve meyve tutumu olmaz.

TOPRAK İSTEĞİ

Çilek saçak köklü bir bitkidir. Genel olarak, derin, verimli, su tutma kapasitesi yüksek, fazla suyu süzme yeteneği iyi, organik maddece zengin, kumlu-tınlı, milli topraklarda iyi yetişir. Ancak bu toprakların yanında, çok değişik tipli topraklarda da diğer ekolojik şartlar uygun olursa yetişebilmektedir.

Kireç miktarı fazla olan topraklar, çilek yetiştiriciliği için tavsiye edilmemektedir. Bu gibi alanlarda çilek yetiştiriciliği yapılması durumunda, fazla kireç demir alımını engellediği için çilekte kloroz görülmektedir. Bu tip topraklarda kloroza kısmen dayanıklı çeşitler kullanılmalıdır. Örneğin; Yalova 104, Oso Grande, Honeoye. Birçok çilek çeşidi hafif, kumlu, çakıllı veya taşlı topraklarda, killi ağır veya ıslak topraklara nazaran daha iyi yetişmektedirler.

Hafif, kumlu ve taşlı topraklar ağır ve nemli topraklara göre bitkilerin daha erken sürmesini ve meyvelerin daha erken olgunlaşmasını sağlar. Ayrıca hafif topraklar daha kolay işlenir, erken dikim için hazırlanabilir ve fide üretimine uygundur.

Toprak seçiminde hastalık ve nematod yönünden de temiz olmasına özen gösterilmesi gerekir. Çilek sökülen bir yere münavebe uygulamadan veya toprak ilaçlanmadan tekrar çilek dikilmemelidir.

Diğer taraftan biber, patlıcan, patates ve domates gibi sebzeler yetiştirilen yerlerde, toprak en az 4-5 yıl dinlendirildikten sonra çilek yetiştiriciliği yapılmalıdır. Aksi takdirde hastalık ve zararlılar problem olabilir.

Çilek yetiştirilen yerlerde toprağın organik maddece zengin olması istenir. Organik maddece zengin topraklarda çilek bitkisi dışarıdan verilecek ek gübrelere fazla ihtiyaç duymaz.

ÇEŞİT SEÇİMİ

Konya gibi yazları nisbeten serin geçen yerler için en uygun çeşitler yediveren özellikteki çeşitlerdir. Bu çeşitler haziran sonundan sonbaharda don oluncaya kadar sürekli meyve verebilmektedir.

Diğer bütün meyve türlerinde olduğu gibi çilek yetiştiriciliğinde de bölge, iklim şartları ve üretim amacına (sofralık veya sanayilik) uygun çeşitlerin seçimi oldukça önemlidir.

Çeşit seçerken;

*Çeşit bulunduğu bölgeye uygun,

*Verimli ve hastalıklara dayanıklı,

*Pazarın aradığı bir çeşit,

*Yola ve taşımaya dayanıklı,

*Bitkisi kuvvetli gelişen ve kloroza dayanıklı olmalıdır.

ÇİLEK BAHÇESİ KURULMASI

Çilek bahçesi kurmadan önce ekolojik ve ekonomik yer seçimi faktörlerinin iyice incelenmesi gerekir. Çilek yetiştiriciliği ticari amaçla yapılacaksa bitki özel bir dikkat ve bakım istediğinden başlangıçta küçük bir alanda yetiştiriciliğe başlanmalı, zamanla tecrübe kazandıkça geniş alanlarda üretime geçilmelidir.

Çilek bahçesi kurulacak yerin toprağı önce çiftlik gübresi ile bolca gübrenmeli, sonra derince sürülmelidir. Çiftlik gübresi yoksa yeşil gübre kullanılabilir. Çilek organik maddesi bol toprakları sever. Bu nedenle dikimden önce dekara 2-4 ton yanmış çiftlik gübresi veya 1-2 ton kümes hayvanları gübresi verilmelidir. Yabancı otların az çıkması için dikimden 1-2 yıl önce araziye çapa bitkisi ekilmeli veya örtü bitkisi olarak baklagiller yetiştirilmelidir.

Toprak işlendikten sonra gerekiyorsa toprak fümigasyonu yapılmalıdır. Toprak iyice işlendikten sonra dikim yastıkları hazırlanmalıdır.

Fideler temin edildikten sonra hemen dikilmeyecekse dikim zamanına kadar saklanmaları gerekir. Fideler geldiği gün veya bir gün sonra dikilecekse serin bir yerde ve nemli bir şekilde tutulmalıdır. Eğer dikim gecikecekse fideleri soğuk depolarda muhafaza etmek veya hendeklemek gerekir. Fideleri 1.1°C ile 4.4°C arasında depolarda tutmak hendeklemekten daha iyidir.

Fideler dikilirken kök boğazı kısmı toprak yüzeyi ile aynı seviyede olmalıdır. Fidelerin çok derin veya kökleri dışarıda kalacak şekilde dikilmeleri sakıncalıdır. Eğer çok derin dikilirse büyüme noktası zarar görebilir. Yüzeysel dikimlerde ise taç gövdesi ve kökler kuruyabilir.

YETİŞTİRCİLİK SİSTEMİ

Meyvesi için çilek yetiştiriciliğinde masura sistemi kullanılır. Masuralar 80-90 cm genişliğinde 25-30 cm yüksekliğinde hazırlanır. Hazırlanan masuraların üzerileri uygun bir malç ile kapatılır. Genellikle siyah plastik malç tercih edilir. Çilek üretim alanının plastik, saman, kuru ot v.s. ile örtülmesine "**malçlama**" denir.

Malçlamanın birçok avantajları vardır: yabancı ot kontrolü kolay olur, toprak daha iyi ısınır, topraktan su kaybını azaltır, meyve kalitesini artırır.

En pratik malçlama plastik malç ile yapılmaktadır. Dikim yastıkları hazırlanırken elde mevcut plastiğin genişliği dikkate alınmalıdır. Kullanılacak plastik mutlaka güneş ışınlarına dayanıklı (UV katkılı) olmalıdır.

Dikim Zamanları

Yaz Dikimi;

Yaz dikiminde frigo fideler kullanılmaktadır. Frigo fide fidelikten Aralık-Ocak aylarında sökülerek temizlenen fideler ilaçlanarak -2 C°'de soğuk hava depolarında muhafaza edilmiş olan fidelerdir. Dikimi yapılan frigo fideler 15-20 gün süresince günde 3-4 defa yağmurlama sulama ile sulanmalıdır. Aksi halde yılın en sıcak günleri olmasından dolayı fidelerin tutma şansı azalmaktadır. Yaz dikiminde dikimden sonra açan çiçekler mutlaka koparılmalıdır. Yetiştirme bölgesi ve bakım şartlarına bağlı olarak bu dikim sisteminde bir dekarın 5-7 ton ürün alınabilmektedir. Kış dikimine göre verim 2-3 kat fazladır.

Kış Dikimi

Kışları ılık geçen yerlerde (Akdeniz Bölgesi) Ekim-Kasım aylarında taze fide ile yapılan dikim şeklindedir. Verim dekara birinci yıl 750-1000 kg'dır. Ancak ikinci yıl 4-5 ton ürün alınabilir.

Sonbahar Dikimi

Fidelikten sökülen taze fidelerle Eylül-Ekim aylarında yapılan dikim şeklindedir. Verim dekara birinci yıl 750-1000 kg'dır. Ancak ikinci yıl 3-4 ton ürün alınabilir.

Fide dikimi

Fideler dikimden önce dikim budaması yapılmalıdır. Dikim için fidelerin kökleri uzunsa 8-10 cm'den kesilir. Kısa ise yeni kök oluşumunu teşvik için uçları kısaltılmalıdır. Fideler fazla yapraklı ise 2-3 genç yaprak kalacak şekilde diğerleri koparılır.

Fide dikiminde dikkat edilecek en önemli hususlardan birisi dikim derinliği ve köklerin düzgün olmasıdır. Fideler yeterli derinlikte ve kökleri bükülmeden dikilmelidir.

Dikim ilkbaharda hava ve toprak şartları uygun olduğu ilk anda yapılır.

Masuralarda genellikle çift sıra dikim kullanılır. Bölgemiz için 35X30 cm dikim mesafesi uygundur. Dikimden sonra fidelere mutlaka can suyu verilmelidir.

Masura genişliği 60-70 cm

Masuralar arası 30-40 cm

Masura yüksekliği 15- 20 cm

Bitkilerin dikim aralığı

Sıra üzeri..... 30 cm

Sıra arası..... 25 cm

Azami masura uzunluğu..... 50 m

1 Dekar Alan İçin İhtiyaç Duyulan Fide Miktarı: 6.500-7.000 Adet

Fide Üretimi

Çilek bahçesi kurmak için kullanılacak fideler mutlaka özel bir fidelikte üretilmelidir. Kesinlikle meyve üretimi yapılan bahçelerden fide alınmamalıdır. Çilek fidesi üretiminde doğrudan klasik yolla üretilmiş kol bitkileri fide üretiminde kullanılmaktadır. "Taze fide" olarak adlandırılan bu fideler söküldükten hemen sonra sonbahar veya ilkbaharda dikim yapılmaktadır.

Ülkemizdeki çilek üreticilerinin bazıları fide ihtiyaçlarını ya kendi tesislerinden, ya da komşusundan sonbahar temizliği aşamasında ortaya çıkan fidelerden temin etmektedirler. Bu yollarla temin edilen fidelerde ilgili karantina tedbirleri yeterince uygulanmadığından çilek fidesiyle geçen hastalık ve zararlılar daha çabuk yayılmakta, bu durum verim düşüklüğüne ve bunun yanında çeşit karışımına neden olmaktadır.

Kolların koparılması

Meyvesi için çilek yetiştiriciliğinde oluşan kolların mutlaka büyümeden koparılması gerekir. Kolların koparılmaması meyve verimini önemli ölçüde azaltır.

Kuşlardan ve doludan korunma

Gerek kuşlara ve gerekse meyve dönemi meydana gelecek doluya karşı en etkili korunma yolu bahçenin üzerine ağ germektir.

Hasat ve Ambalaj

Çilek meyve türleri içerisinde meyvesi en hassas olanlardan biridir. Bu nedenle kısa zamanda bozulabilen ve hızlı tüketilmesi gereken bir meyvedir. Bu nedenle çileğin hasadı, ambalajı ve taşınmasında çok titiz davranmak gerekmektedir.

Toplamada gecikme, meyvenin yumuşaması normal rengini kaybederek daha koyu renk alması ile anlaşılır. Uzak pazarlar için hasat meyvenin dörtte üçü kızardığı zaman yapılır. Derin dondurma ve gıda sanayi için çilekler tipik rengini aldıktan sonra hasat edilmelidir.

Çilek hasadı için günün serin saatleri tercih edilmelidir. Genellikle sabah 8-10 arası en uygun saatlerdir. Hasat edilen meyveler en kısa zamanda serin, gölge bir yere taşınmalı, mümkünse hemen soğuk depoya konulmalıdır.

Çilek zedelenmeye duyarlı olduğu için hasat ve sınıflandırma aynı anda yapılmalıdır. Çileklerin ambalajında yarım kilodan daha büyük ambalaj kabı kullanılmamalıdır. Ambalaj kaplarının altı ezilen meyve suyunun akabilmesi için mutlaka delikli olmalıdır. Aksi halde alt taraftaki meyveler hemen çürürler.

Çilek 0°C ve % 90-95 nem olan depolama şartlarında 5-7 gün depolanabilmektedir.

2. ORGANİK ÇİLEK YETİŞTİRİCİLİĞİNDE GÜBRELEME

Konuşmacı: Doç. Dr. Mehmet ZENGİN - S.Ü. Ziraat Fakültesi

Çileğin büyümesine etki eden ekolojik faktörlerin başında iklim, mevki ve toprak gelmektedir. Bu faktörler çilek yetiştiriciliğinin yapılabilme sınırlarını belirleyebildiği gibi değişik enlemlerde hangi yüksekliklere kadar çilek yetiştirilebileceğini de tayin etmektedir. Bu ekolojik şartların aynı zamanda ürünün kalitesine de etkileri vardır.

Çilek -10 °C'ye kadar özel bir önlem almadan yetiştirilebilir. Daha soğuk bölgelerde bitkilerin saman, kuru yaprak vb. gibi materyallerle örtülerek dondan korunması gerekmektedir. İlkbaharın geç donları Akdeniz Bölgesi gibi yerlerde zararlı olabilir. Çilekte çiçeklenme uzun bir döneme yayıldığı için don, ürünün tümüne zarar veremez. Bu nedenle çilek, yetiştiricilik riski en az olan meyvelerden biridir.

Bitkilerin üzeri saman vb. ile örtülerek dondan korunduğunda soğuk bölgelerde bile rahatça yetiştirilebilmektedir. Böylece soğuk Doğu Anadolu Bölgesinden sıcak Akdeniz Bölgesine kadar her yörede yetiştirilebilen hemen hemen tek meyve türü çilektir. Çilek dünya üzerinde birbirinden çok farklı bölgelerde ve ekolojik şartlarda yetiştirilebilmektedir. Yaz aylarında kuzey kutbuna yakın yerlerdeki devamlı aydınlık bölgelerden, 12 saatlik aydınlanmaya sahip Ekvatordaki bölgelere kadar yıllık yağış 250 mm olan çöl alanlarından (sulamak suretiyle), 3500 m yükseklikteki alanlarda, soğukların -45 °C'lere kadar düştüğü yerlere ve yarı tropik yerlere kadar birbirinden iklim olarak çok farklılık gösteren yerlerde yetiştirilebilmektedir.

Çiçeklenme zamanında nispi nemin fazla olduğu ve yağışlı geçen bölgelerde hastalık problemi artar. Özellikle meyvede çürüklük yapan mavi küf (*Botrytis*) hastalığı büyük zararlara sebep olmaktadır.

Çileğin Toprak İstekleri

Çilek saçak köklü bir bitki olup derin, verimli, nemli, iyi drenajlı, kumlu-tınlı, siltli ve süzek topraklarda daha iyi yetişmektedir. Ancak bu toprakların yanında çok değişik topraklarda da diğer ekolojik şartlar uygun olursa yetişebilmektedir. Fazla kireçli topraklar çilek yetiştiriciliği için uygun değildir. Böyle topraklarda yetiştirilen çileklerde demir klorozu görülmektedir. Bu tip topraklarda demir eksikliğine dayanabilen türler yetiştirilmelidir.

Birçok çilek çeşidi hafif, kumlu, çakıllı veya taşlı topraklarda killi, ıslak topraklara nazaran daha iyi yetişmektedir. Yeni açılmış tarlalar eskilerine oranla daha fazla tercih

edilmelidir. Çünkü bunlar daha verimli olup aynı zamanda daha az yabancı ot mücadelesi ve daha az toprak işleme isterler.

Çilek bitkisi asidik toprakları sevse de toprak pH'sı 6.5'den düşük olmamalıdır. Genel olarak derin, verimli, iyi drene edilmiş, nem tutma kapasitesi yüksek topraklarda iyi gelişir ve bol ürün verir, en ideal topraklar kumlu-killi, siltli (milli) ve süzek topraklardır. Allüviyal humuslu tınlı topraklarda da iyi gelişir. Çilek bitkisi kireçli toprakları sevmez.

Tipi ne olursa olsun suyu en iyi drene eden süzek toprak olmalıdır. Toprak seçiminde hastalık ve nematod yönünden de temiz olmasına dikkat edilmelidir. Çilek sökülen bir yere münavebe uygulamadan veya toprak ilaçlaması yapılmadan tekrar çilek fidesi dikilmemelidir. Diğer taraftan biber, patlıcan, domates ve patates gibi sebze yetiştirilen yerlerde toprak 4-5 yıl dinlendirildikten sonra çilek yetiştirilmelidir. Aksi halde hastalık ve zararlılar karlı bir üretim yapılmasını sınırlandırır. Toprak iyice işlendikten sonra dikim yastıkları hazırlanmalıdır. Toprak işlendikten sonra gerekiyorsa toprak fümigasyonu yapılmalıdır.

Kumlu topraklar genellikle verimsiz olup böyle topraklarda bitkiler kuraklıktan çabuk zarar görebilmektedir. Hafif kumlu topraklar fazla miktarda humus ve suya ihtiyaç duyarlar. Toprak yorgunluğu hafif topraklarda daha çok görülmektedir. Çilek yetiştirilecek toprakların humusça zengin olması istenir. Çilek hafif asidik topraklarda daha iyi yetişmektedir. Optimum pH isteği 5.7-6 arasındadır. Ancak yeterli organik madde bulunan ve pH'sı 5-7 arasında olan topraklarda da iyi gelişebilmektedir.

Hem çilek meyvesi üretiminde hem de fide üretiminde toprak hazırlığına yaz-sonbahar döneminde başlanır. Ot kontrolü, erkencilerde sulama ve işgücü kullanımını azaltma, mavi küf (*Botrytis*) mantarı hastalığını önleme ve temiz ürün elde etme gibi faydalarından dolayı malçlama yapılmalıdır.

Çilek çok yıllık bir bitki olmasına rağmen ekonomik ömrü ortalama 3-4 yıl kadardır. Ancak ülkemizde bu süre aşılmaktadır. Aynı çilek bitkisinden 6-7 yıl ürün alınmaktadır. Bu durum verimliliği düşürmekte ve hastalık-zararlı etmenlerinin çoğalmasına ve toprak yorgunluğuna sebep olmaktadır.

Çileğin Gübrenmesi

Çilek yetiştiriciliğinde gübrenin önemi büyüktür. Birim alandan fazla ürün verdiği için topraktan çok besin maddesi kaldırır. Bol ve kaliteli ürün almak için yanmış ahır gübresi ve buna ilaveten kimyasal gübreler uygulanmalıdır. Çilek ekili alanlarda dekara 3-4 ton yanmış ahır gübresi verilmelidir. Ahır gübresi veya yeşil gübrelerin uygulanma zamanı bölgelere göre

değişmektedir. Genel olarak dikim öncesi toprak hazırlığı sırasında veya fide dikiminden bir ay önce verilmelidir.

Çilek yetiştiriciliğinde damla sulama ile gübreleme

Daha önce de belirtildiği gibi en doğru gübreleme programları toprak ve yaprak analiz sonuçlarına göre yapılan programlardır. Aşağıdaki çilek için yapılmış fertigasyon önerisinin geçerliliği, toprak analiz sonuçlarına göre yapılmadığı için düşüktür. Ama yine de bir fikir vermesi bakımından orta halli topraklar için yaklaşık miktarlar ve uygulama zamanları ile gübre çeşitleri hakkında bilgi verebilir.

Diğer taraftan geç sonbahar veya erken ilkbaharda iyi yanmış ahır gübresi sıralarına 2-3 ton/da dozunda uygulanıp çapalanarak toprağa karıştırılmalıdır. Yüksek pH'lı ve kireçli topraklara ahır gübresiyle birlikte dekara 50 kg kükürt de verilebilir.

ORGANİK ÇİLEK YETİŞTİRİCİLİĞİNDE GÜBRELEME

Zaman	DEKARA (1000 m²) GÜBRE
	3-5 ton iyi yanmış ahır gübresi,
Fide dikim öncesinde tabana	bu yoksa 50 kg leonardit verilip sürüldükten sonra seddeler yapılacaktır. Analiz sonuçlarına göre fosfor noksansa 50 kg ham kaya fosfatı verilecek.
	3 kg potasyum sülfat
Hazırandaki damla sulamalarla	2 kg demir sülfat (%19 Fe) veya 400 g demir-şelat 1 kg çinko sülfat (%23 Zn) veya 300 g çinko-şelat
Temmuzda	2 kg potasyum sülfat

Gübre miktarları ilgili aylardaki damla sulama sayısına bölünerek her bir sulama ile eşit miktarlarda verilecek.

Sulamalar genellikle 3-5 günde bir 3-5 saat süre ile sabah saat 06.00'dan itibaren yapılır. Gübre tankı vanası son bir saatte açılır.

3. SULAMADA TOPRAK-BİTKİ-SU İLİŞKİSİ VE DAMLA SULAMA YÖNTEMİ

Yrd. Doç. Dr. MEHMET ŞAHİN- S.Ü. Ziraat Fakültesi

SULAMANIN TANIMI VE ÖNEMİ

Sulama; bitkilerin ideal gelişmelerini sürdürebilmeleri için gerekli olan ancak, doğal yağışlarla karşılanamayan suyun bitkilere ölçülü ve kontrollü biçimde verilerek bitki kök bölgesinde depolanmasıdır (Kara 2005).

Toprağa verilen suyun teknik ve bilimsel anlamda sulama sayılabilmesi için belirli koşulları taşıması gerekir.

1-Toprağa, dolayısıyla tarım arazilerine yapay yollardan su verilmesi, bitkilerin ihtiyacı olduğu halde yeterli yağışın olmadığı yer ve zamanda yapılmalıdır.

2-Verilecek suyun miktarı, bitki cinsi ve toprak özelliklerine göre hesaplanarak belirlenmeli, rastgele verilmemelidir; yani kontrol altında olmalıdır.

3-Verilen suyun, bitki kök bölgesinin bulunduğu toprak içerisinde dengeli (homojen) dağılımı sağlanmalıdır.

Sulamanın belli başlı üstünlükleri;

1-Tarımsal üretimi artırmak

2-Toprakta birikmiş olan zararlı tuzları yıkamak

3-Toprak işlemeyi kolaylaştırmak

4-Bazı kimyasal gübrelerin uygulanmasını sağlamak (Yağmurlama ve Damla sulama yöntemlerinde olduğu gibi)

5-Bitkiler için don etkisinden korunma sağlamak

6-Kurak ve nüfusu azalmış bölgelerde nüfus artışı sağlamak

TOPRAK SUYU VE SULAMA

Sulama bitkilerin su ihtiyacını karşılamak için yapılmakla birlikte sulamayı yapanın muhatabı bitkiden önce topraktır. Çünkü sulamada suyun verildiği ortam topraktır; bitki, toprağın müsaade ettiği ölçülerde suyu kullanabilir. Bu yüzden sulamada, suyu kullanan bitki kadar, onun yetiştiği ortamı oluşturan toprağın da iyi tanınması gerekir. Tarlaya bir defa da verilecek su miktarının belirlenmesinde toprak özellikleri çok önemlidir. Sulama aralığının tespitinde ise Bitki daha önemlidir.

Su Alma Hızı (Infiltrasyon Hızı)

Sulama suyunun toprak yüzeyinden toprak içerisine girme hızına toprağın su alma hızı veya infiltrasyon hızı denir. Birimi mm/saat veya cm/saat'tır. Su alma hızı sulamanın başlangıcında yüksektir, giderek azalır ve bir süre sonra sabitleşir. Toprağın infiltrasyon hızı, uygulanacak sulama metodunun belirlenmesini, sulama süresini, sulama suyu debisini etkileyen önemli bir faktördür.

İnfiltrasyon hızını etkileyen faktörler:

- Toprak bünyesi
- Toprak yapısı
- Mevcut toprak nemi
- Arazinin eğimi
- Toprağın işlenme durumu
- Bitki örtüsü
- Toprak tuzluluğu

Bağlanış kuvvetine göre toprak suyu çeşitleri

Toprak tarafından gerek adsorbsiyon ve gerekse hidratasyon yoluyla tutulan su moleküllerinin kohezyon yoluyla diğer su moleküllerini çektiği ve bu şekildeki bağlanma olayının zincirleme devam eder, ancak bağlanma kuvvetinin giderek azalır. Bitkiler, toprak tarafından belirli bir kuvvetle tutulan suyu alabilmek için enerji sarf ederler, toprağa zayıf bağlanan suyu daha kolay alabilirken, suyun toprağa bağlanma kuvveti arttıkça bitkilerin suyu alabilmeleri giderek zorlaşır, belirli bir noktadan sonra bitki su alamaz ve solar.

1-Higroskopik Su

15 atmosfer ve üzerindeki kohezyon kuvveti ile tutulan su miktarıdır. Bitkilerin yararlanmadığı sudur.

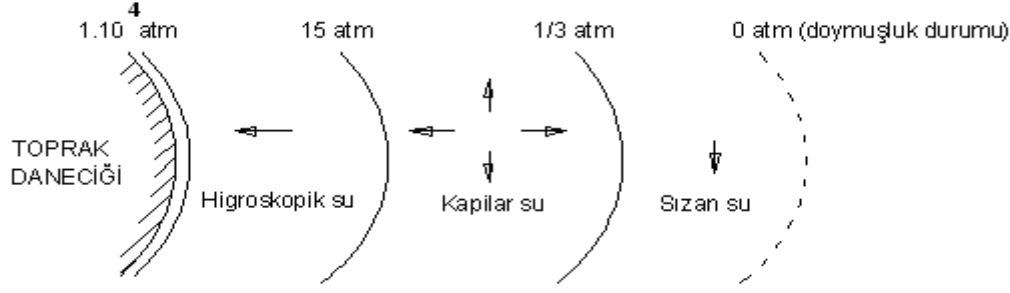
2- Kapılar Su:

Toprakta 1/3 atmosfer ile 15 atmosfer arasındaki kohezyon kuvveti ile tutulan suya kapılar su denir. Kapılar su yerçekimi etkisiyle hemen sızmayan, toprak içinde yatay ve düşey yönde hareket edebilen, buharlaşma önlediği takdirde eksilmemesi gereken sudur. Bitkilerin yararlandığı, dolayısıyla sulama suyu ihtiyacı hesabında baz olan su kapılar sudur.

3-Sızan Su (serbest Su)

Toprak içinde herhangi bir kuvvet tarafından tutulmayıp yerçekimine tabi olarak hareket eden suya sızan su denir. Buna serbest su, yerçekimi suyu, hidrostatik su da denir. Toprak tarafından 1/3 atmosferden daha az kuvvetle tutulan su yerçekiminin etkisine geçer. Sızan su sulamadan ziyade drenajda önemlidir.

Bağlanış kuvvetine göre toprak suyu çeşitlerinin şematik görünüşü

TOPRAK SUYUNUN İFADE ŞEKİLLERİ

1-Ağırlık %'si olarak: Belirli ağırlığa sahip toprakta bulunan suyun, bu toprağın kuru ağırlığına oranıdır. Yüzde olarak ifade edildiğinden uygulamada ağırlık yüzdesi olarak adlandırılır. Ağırlık yüzdesinin bilinmesi için, usulüne uygun olarak alınmış toprak örneği, ıslak olarak tartıldıktan sonra 105°C'de kurutulup tekrar tartılır; ikisinin farkı kuru ağırlığa oranlanır.

2- Hacim %' si olarak

Belirli hacimdeki toprakta bulunan su miktarının, bu toprak hacmine oranıdır. Toprak neminin hacim yüzdesi olarak hesaplanması için, ağırlık yüzdesi olarak bulunan nem değeri, toprağın hacim ağırlığı ile çarpılır.

3- Derinlik Olarak

Belirli hacimdeki toprakta bulunan suyun, aynı geometrik boyutlarda tek başına oluşturduğu yüksekliktir. Toprak suyu miktarının derinlik olarak hesaplanması için, hacim yüzdesi cinsinden toprak nem değeri ile su derinliği bulunmak istenen toprağın derinliği çarpılır. Sulamada; sulama suyu miktarının hesap ve değerlendirmelerinde birim olarak derinlik(mm) ifadesi kullanılır.

Sulamada toprak suyu temel değerleri

- Doymuşluk kapasitesi,
- Tarla kapasitesi,
- Solma noktası,
- Faydalı (kullanılabilir) su kapasitesi

Doymuşluk kapasitesi (Maksimum su tutma kapasitesi)

Birim hacimdeki toprağın, boşluklarının (porların) tamamen su ile dolduğu, yani toprak su ile doyduğu zaman içerdiği su miktarına doymuşluk kapasitesi veya maksimum su tutma kapasitesi denir. Doymuşluk kapasitesi, topraktaki diğer su çeşitlerinin, yani sızan su, kapılar su ve higroskopik suyun miktarlarının toplamı kadardır.

Tarla kapasitesi (TK)

Toprakta yerçekim kuvveti ile toprağın suyu çekim kuvvetinin dengelendiği nokta olan 1/3 atm kuvvetle toprağa bağlanan su miktarına tarla kapasitesi (TK) denir. Üzerinde bitki bulunmayan bir toprak su ile doyurulduğunda, su iki yoldan eksilir: Buharlaşma ve sızma. Buharlaşma mutlak olarak engellenirse, eksilme sadece sızma yoluyla gerçekleşir, 1/3 atm den daha az kuvvetle tutulan sular sızar. Sızma geçirgen kumlu topraklarda hızlı, ağır killi topraklarda yavaş olur. Toprak bünyesine göre yaklaşık sızma süreleri; kumlu topraklarda 1 gün, orta bünyelilerde 1-3 gün, ağır topraklarda 3-7 gündür.

Farklı bünyedeki topraklarda hacim yüzdesi olarak ortalama tarla kapasiteleri

Solma noktası (SN)

Bilindiği üzere bitkiler, kök hücrelerinde meydana gelen osmos yoluyla toprak suyunu alır. Toprakta su bol iken, bitki önce toprağın az kuvvetle tuttuğu suyu kullanır. Toprağın su oranı azaldıkça bitki giderek daha büyük kuvvetle tutulan suyu almak zorunda kalır. Toprakta su azalınca öyle bir noktaya gelinir ki, toprağın suyu tutma kuvveti bitkinin onu alma kuvvetinin (osmotik kuvvet) üstüne çıkar ve bitki su alamaz olur. Bitki, kökleriyle su alamaz olunca, yapraklardan gerçekleşen buharlaşmayı karşılayamaz ve solmaya başlar. Solmanın devamında bitki ölür.

Faydalı Su Kapasitesi:

Toprakta TK ile SN arasında tutulan su faydalı su kapasitesi; FSK, olarak kabul edilir. Tarla kapasitesinden daha az kuvvetle tutulan su sızarak topraktan uzaklaştığı için bitki bunu kullanamaz; solma noktasındakinden daha büyük kuvvetle tutulan suyu ise bitki kökleri bünyesine alamadığı için kullanamaz. Bitki için faydalanılacak su bu ikisi arasındaki su yani kapilar sudur. Suyun tutulma kuvvetleri olarak tanımlanacak olursa, toprakta 1/3 atm ile 15 atm arasında tutulan su FSK' dir.

Faydalı su kapasitesini etkileyen önemli faktörler şunlardır

-Toprak bünyesi (tekstür) : Buna göre topraklar; tınlı>killi>kumlu şeklinde sıralanırlar, yani tınlı toprak en yüksek FSK değerine sahiptir.

-Topraktaki organik madde miktarı : Organik madde miktarı FSK değerini olumlu etkiler.

-Porozite : Toprakta orta büyüklükteki por oranının yüksek olması FSK değerini artırır. Bu yüzden orta bünyeli (tınlı) topraklarda faydalı su kapasitesi yüksektir.

Sulama zamanı

Sulama uygulamalarında, bir sonraki sulamayı yapmak için toprak neminin solma noktasına kadar düşmesi beklenirse, bitki solmamakla birlikte, belirli nem oranından sonra bitkinin su alımı güçleşir, bitki strese girmeye başlar, fizyolojisi bozulur ve büyüme yavaşlar. Bunu önlemek için faydalı su kapasitesinin tamamı kullanılmadan yeniden sulama yapılmalıdır. Burada FSK'nın ne kadarı kullanıldığı zaman yeniden sulama yapılması gerektiğinin bilinmesi önemlidir. Burada toprak bünyesi önemli rol oynar. Genel tavsiye

olarak, faydalı su kapasitesinin; killi topraklarda %25'i, tınlı topraklarda %50'si, kumlu topraklarda %75'i tüketildiği zaman yeniden sulama yapılması tavsiye edilir.

SULAMA SUYU İHTİYACI

Bitki sulama suyu ihtiyacı, sulama ile etkili kök derinliğinde depolanması gereken su miktarıdır; bitki su tüketiminden etkili yağışın çıkarılması ile bulunur. Sulama suyu, kaynağından alınarak bitki kök bölgesine ulaştırılıp orada depolanıncaya kadar iletim, dağıtım, toprağa verme gibi aşamalardan geçerken kayıplara uğrar. Bu nedenle, kök bölgesinde bitki sulama suyu ihtiyacı kadar suyun depolanabilmesi için, kayıpları da ilave ederek, su kaynağından, ihtiyaçtan daha fazla suyun alınması gerekir. Bitki sulama suyu ihtiyacını karşılamak için su kaynağından alınması gereken su miktarına **sulama suyu ihtiyacı** denir.

SULAMA SUYU KAYIPLARI

Sulama suyu ihtiyacı daima bitki sulama suyu ihtiyacından daha fazladır. İkisi arasındaki fark, suyun iletim, dağıtım ve toprağa verilmesi sırasında meydana gelen kayıpların miktarına bağlıdır. Bu kayıplar sulama randımanını gündeme getirir. Sulama suyu , kaynağından (baraj, gölet, regülatör, göl, kuyu v.b.) alınıp bitki kök bölgesine ulaştırılınca kadar bir takım kayıplara uğrar. Bu kayıplar ikiye ayrılır:

-İletim ve dağıtım şebekesindeki kayıplar; buna kısaca su iletim kayıpları denir.

-Tarlada meydana gelen kayıplar; buna tarla sulama kayıpları denir.

Su iletim kayıpları

Kaynağından alınan sulama suyu ya açık kanallarla veya borularla sulama alanına iletilir.

Açık kanallarda meydana gelen su kayıpları;

-Buharlaşma kayıpları

-Sızma kayıpları

Tarla sulama kayıpları

Su iletim veya dağıtım elamanından alınarak tarlaya saptırılan su, tarlada bitki kök bölgesine ulaştırılırken ve kök bölgesinde depolanırken, sulama yöntemine bağlı olarak bir takım kayıplara uğrar. Suyun bir kısmı infiltrasyona uğramayıp henüz kök bölgesinde depolanmadan yüzey akışı ile tarla veya parseli terk eder; bir kısmı da infiltrasyondan sonra etkili kök derinliği altına sızarak kök bölgesinde depolanmayıp bitki için yararlı olmaz.

Tarla sulama kayıplarını etkileyen faktörler:

-Uygulanan sulama yöntemi,

-Sulamayı yapan kişinin bilgi ve becerisi,

- Arazinin topoğrafik özellikleri,

- Sulama suyu varlığı ve suyun maliyeti,
- Toprak bünyesi (tekstür),
- Sulama işletmeciliği.

Sulama Randımanı

Randıman verimlilik demektir ve oran olarak, yani yüzde (%) ile ifade edilir. Sulamada genel anlamda randıman, tüketilen su miktarının bu amaçla verilen su miktarına oranıdır. Yine genel anlamda düşünülürse, su kayıpları olmadığı takdirde, tüketilen su verilen suya eşit alacağından randıman %100 olarak gerçekleşir. Sulama suyu kayıpları arttıkça randıman düşer.

Tarla sulama randımanı

Su iletim veya dağıtım elemanından tarlaya saptırılarak herhangi bir sulama yöntemiyle bitki kök bölgesinde depolanan su miktarının tarlaya saptırılan su miktarına oranına **tarla sulama randımanı** veya **su uygulama randımanı** denir. Tarla sulama randımanı, tarla sulama kayıplarına bağlı olarak %50'ye kadar düşebilmektedir. Toprak özelliklerine uygun olarak iyi planlanmış damla sulama uygulamalarında ise % 95'in üzerine çıkabilir.

Su iletim randımanı

Su iletim veya dağıtım elemanından tarlaya verilen su miktarının su kaynağından iletim elemanına saptırılan su miktarına oranına **su iletim randımanı** denir. Su iletim randımanı iletim kayıplarına bağlıdır. İletim kayıpları azalınca su iletim randımanı artar.

Toplam sulama randımanı

Sulama ile bitki kök bölgesinde depolanan sulama suyu miktarının su kaynağından iletim elemanına saptırılan su miktarına oranına **toplam sulama randımanı** denir. Bunu belirleyen tarla sulama kayıpları ile su iletim kayıplarının toplamı, yani toplam kayıplardır.

SULAMA YÖNTEMLERİ

Sulama şebekesi iletim ve dağıtım elemanları ile tarla veya parsele getirilen sulama suyunun bitki kök bölgesine verilmiş tarz ve şekline **sulama yöntemi** veya **sulama metodu** denir. Suyun bitki kök bölgesinde istenilen miktarda, dengeli olarak depolanması istenir. Bunun istenildiği gibi gerçekleşmesi, uygulanan sulama yöntemine bağlıdır. Suyun depolama işleminin en az kayıpla kolay ve ucuz olarak yapılabilmesi amacıyla, arazinin topoğrafik ve toprak özellikleri, bitki cinsi, sulama suyu varlığı ve özellikleri, işgücü ve teknik imkanlar göz önüne alınarak çeşitli sulama yöntemleri geliştirilmiştir

Yerçekimi ve arazi eğiminden yararlanarak geliştirilen sulama yöntemlerine **salma sulama yöntemleri**, kapılarından yararlanarak geliştirilenlere **sızdırma (toprak altı) sulama**

yöntemleri, oluşturulan bir basınç sisteminden yararlanınlara da **basınçlı sulama yöntemleri** denir.

Bu göre sulama yöntemleri üç ana grup altında sınıflandırılabilir

1-Salma sulama yöntemleri

A-Yüzey salma sulama yöntemleri

B-Karık sulama yöntemleri

2-Toprakaltı (sızdırma) sulama yöntemi

A-Hendek sistemi ile sızdırma sulama yöntemi

B-Boru sistemi ile sızdırma sulama yöntemi

3-Basınçlı sulama yöntemleri

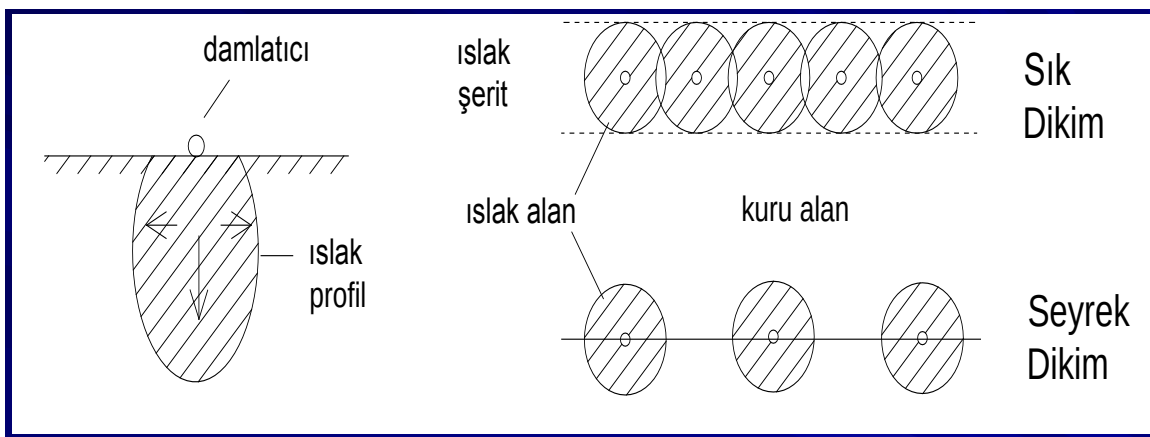
A-Yağmurlama sulama yöntemi

B-Damla Sulama Yöntemi

DAMLA SULAMA YÖNTEMİ

Damla sulama, borularla basınç altında iletilen sulama suyunun, bitki kök bölgesine basınçsız veya çok düşük basınçla damlatılarak verilmesini sağlayan yöntemdir. Damlatma işlemi bitki sıklığına göre bitki gövdesi yakınına bir veya birkaç noktada yapılabildiği gibi, çok sık ekilen veya dikilen bitkilerde birden fazla bitkiyi içine alan bitki grubuna bir noktada damlatma da yapılabilir.

Toprağa basınçsız olarak verilen su, yer çekimi ve kapilarite etkisiyle düşey ve yatay yönde hareket ederek elipse benzer bir ıslak profil ve daire şeklinde ıslak alan oluşturur. Bitki sırası boyunca ıslak daireler birbirini kesecek biçimde damlatma yapılırca ıslak bir şerit meydana gelir. Ancak ıslak şerit oluşturulması zorunlu değildir, bitki sırasındaki bitki sıklığına (sıra üzeri mesafeye) bağlıdır, meyve ağaçları gibi seyrek bitkilerde her bitki için ayrı bir ıslatma alanı oluşturulur.

Damla sulama yönteminde ana prensip, bitkide su eksikliğinden kaynaklanan bir stres oluşturmaktan yani bitkiyi gerilime sokmadan ve her defasında az miktarda sulama suyunun diğer sulama yöntemlerinin aksine sık aralıklarla uygulanmasıdır. Bu nedenle, bu yöntemde toprağın nem içeriği yüzey ve yağmurlama sulama yöntemlerine göre sulama mevsimi boyunca daha yüksek, neredeyse tarla kapasitesi yani bitkinin istediği en iyi nem düzeyindedir.

Bitkilere su ileten küçük çaplı boru üzerinde bulunan damlatıcılara belirli bir basınçla giren sulama suyu, damlatıcıdan toprak yüzeyine basınçsız olarak yerçekimi ile düşer. Damlatıcı debileri 1-8 l/saat arasında değişmekle beraber, son zamanlarda su kaynağının sınırlı olduğu yerlerde 1 l/saat' dan daha düşük debi veren damlatıcılar da sulamalarda kullanılmaktadır.

Damla sulamada sulama suyu sadece bitki kök bölgesine verildiğinden, bazı sebzeler dışında arazinin tamamı ıslanmaz. Bu nedenle, diğer sulama yöntemlerine göre su kullanım randımanı daha yüksektir ve buna bağlı olarak da önemli düzeyde su tasarrufu vardır. Araştırmalar damla sulamada yüzey ve yağmurlama sulama yöntemlerine göre %30–60 oranında su tasarrufu sağlanabileceğini göstermektedir. Buna bağlı olarak da bu yöntem ile daha yüksek verim ve kalitede ürün elde etmek mümkündür. Sulama randımanı iyi bir su yönetimi ile %95'i bile geçebilir.

Genel olarak, yüzey sulama yöntemleri ile aşırı sulama uygulamaları sadece su kaynaklarının israfına değil bunun yanında, sulanan tarım arazilerinde drenaj ve tuzluluk problemlerinin de ortaya çıkmasına neden olur. Bu nedenle, Konya gibi kurak ve yarı-kurak alanlarda aşırı sulama sonucu toprakların tuzlulaşmasının önlenmesi ve sınırlı miktardaki su kaynaklarının etkin bir şekilde kullanılması için su kalitesi göz önüne alınmak kaydı ile yakın gelecekte damla sulama yönteminin yaygın olarak kullanılması kaçınılmaz görünmektedir.

Yüzey ve yağmurlama sulamalarda, sulama aralığı daha geniş olduğundan, izleyen sulamadan önce toprak nem içeriği çok düşük olduğundan suyun topraktan bitki kökleri ile alınması zorlaşır. Bununla beraber, damla sulamada, topraktaki nem seviyesi sık aralıklarla sulama yapıldığı için sulama mevsimi boyunca daha yüksektir ve hatta toprağın tarla kapasitesindeki nem düzeyine yakındır.

Damla sulamada en büyük sorun damlatıcıların tıkanmasıdır. Çünkü damlatıcılarda suyun geçişine imkân veren çok küçük çaplı delikler vardır ve bu delikler, sulama suyunda bulunan yüzen ve suda çözünen bazı maddelerle (kum, askı maddeleri, kireç, alg v.b) kolayca tıkanabilmektedir.

Damla Sulama Sisteminin Elemanları

Damla sulama sisteminin elemanları genel olarak üç gruba ayrılır.

-Basınç ve Denetim Birimi(Kontrol Birimi)

Pompa

Gübre tankı

Filtre

Debi ve basınç düzenleme elemanları

-Su iletim ve dağıtım elemanları

Ana boru

Yan boru (manifold)

Damlaticı boruları (lateral borular)

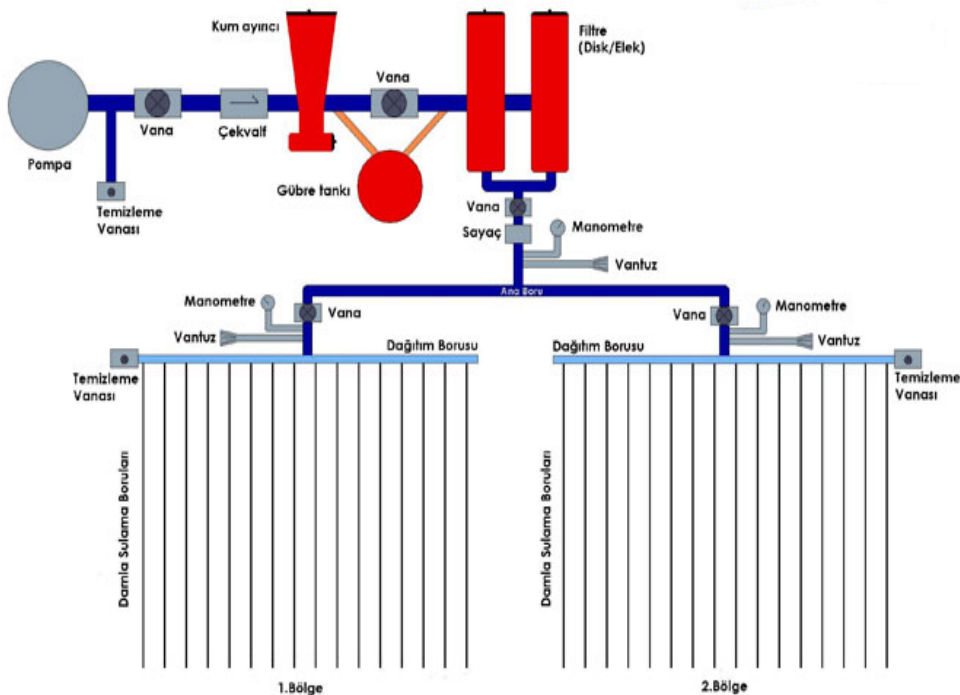
-Damlaticılar

Su Kaynağı

Damla sulama yönteminde bütün yerüstü ve yeraltı su kaynakları sulamada kullanılabilir. Ancak, fazla miktarda kalsiyum ve magnezyum bileşikleri ile demir içeren sulama suları damla sulama için uygun değildir.

Kontrol Birimi:

Kontrol birimi genel olarak pompa, gübre tankı, filtre ve basınç ölçerden meydana gelir. Bunun yanında bazı kontrol biriminde sulama suyunun kalitesine bağlı olarak ön süzülme sağlayan hidrosiklon ve kum-çakıl filtre de kullanılmaktadır.

Gübre Tankı:

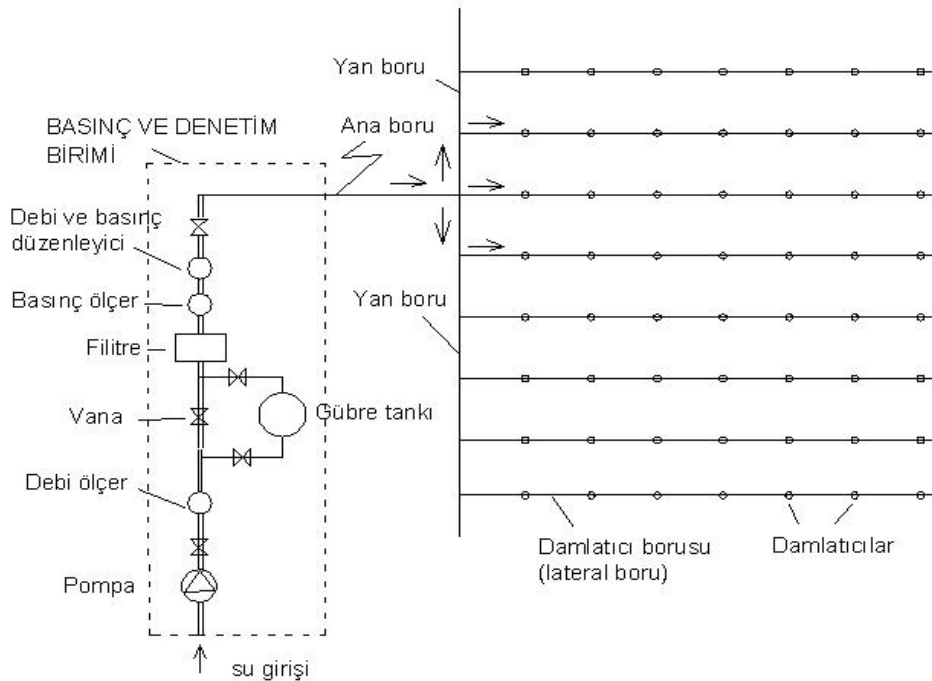
Damla sulamada gübrelerin sulama suyu ile verilmesinde kullanılır. Gübrelerin sulama suyu ile verilmesine **fertigasyon** denir. Bu nedenle, sistemde bir de gübre tankı bulunur. Gübreleme yapılacağı zaman, ana boru üzerindeki vana hafif kapatılarak sulama suyunun gübre tankına girmesi sağlanır. Basıncın etkisiyle de diğer çıkış hortumu vasıtasıyla suda çözünmüş gübre sulama suyu ile birlikte ana boruya verilmiş olur.

Filtre:

Filtre, damla sulama sisteminin vazgeçilmez unsurudur. Damlatıcıların tıkanmasını önlemek için, sulama suyu iletim elemanlarına verilmezden önce filtreden geçirilerek, su içerisinde bulunan kum, silt, alg ve eritilen gübrede bulunan katı parçacıkların tutulması sağlanır. Eğer su içerisinde kum, silt gibi büyük çaplı askı ve sürüntü maddeleri varsa, iki ayrı filtre kullanılır. Birincisi pompa çıkışındadır ve kaba materyalin tutulmasına yarar, kum – çakıl doldurulmuş silindir şeklindedir, kum filtresi (Hidrosiklon)de denir.

Filtrelerden ikincisi gübre tankı çıkışındadır ve kimyasal bileşikler, algler ve çok ince materyalin süzülmesini sağlar. Sulama suyu temiz ve kaba materyel içermiyorsa birinci filtreye gerek olmayabilir.

Basınç Ölçer: Elek filtreden sonra sisteme bir basınçölçer takılarak sistemin basıncı ölçülür.

Ana Boru Hattı:

Ana boru hattı suyu kaynaktan yan boru hatlarına (manifold) iletir. Çapları sistem debisine göre değişir. Genellikle toprak altına gömülür. Sert polivinilclorid (PVC) ve

yumuşak polietilen (PE)' den imal edilirler. Eğer su kaynağı yeterli ise, aynı su kaynağından birden fazla işletmeye de sulama suyu aşağıdaki şekilde alınabilir.

Yan Boru (Manifold) Hatları:

Sulama suyunu ana borudan lateral borulara iletirler. Bunlar da sert PVC ve yumuşak PE' den imal edilirler. Bazen su kaynağı yeterli değilse işletmeler vana sistemi ile birimlere ayrılır. Yani sulama rotasyonla yapılır.

Lateraller:

Toprak yüzeyine serili olan ve üzerinde damlatıcıların olduğu, bitki ya da meyve ağaçları sıralarına yerleştirilen yumuşak PE borulardır. Bazı durumlarda, her bitki sırasına bir lateral boru döşenebilir. Ayrıca, toprak altında da damla sulama yapılabilir. Bu durumda, sistem toprak altında çalıştığından, lateral üzerinde bulunan damlatıcılar veya deliklerden çıkan sulama suyu toprağın 30-40cm arasında değişen derinliğe düşer. Su, kapillariye ile yukarı, yerçekimi ile aşağı doğru hareket ederek bitki kök bölgesi ıslatılır.

Damlatıcılar:

Lateral üzerinde bulunan ve sulama suyunu damlalar halinde toprağa uygulayan parçalardır. Bunlar, lateral üzerine (hat üstü, düğme veya on-line) ve lateral boylamasına geçik (hat içi veya in-line) olmak üzere iki tipte imal edilmektedir.

DAMLA SULAMA YÖNTEMİNİN

FAYDALI YÖNLERİ

1) Damla sulamada sulama suyu kapalı borularla iletildiği ve sadece bitki kök bölgesi yakınına verildiğinden buharlaşma, yüzey akış ve derine sızma kayıpları yok denecek kadar azdır. Bu nedenle, diğer sulama yöntemleri ile karşılaştırıldığında büyük oranda su tasarrufu sağlanır.

2) Gübre ve kullanılan tarımsal mücadele ilaçlarından büyük oranda tasarruf sağlanır.

3) Sulama esnasında bitki sıra araları kuru kaldığından toprak işleme ve diğer tarımsal işlemlerde bir engelle karşılaşmaz.

4) Bitki yaprakları su ile temas etmediğinden yaprak hastalıkları az görülür.

5) Sınırlı miktarda toprak hacmi ıslatıldığından, aşırı su kullanılan diğer sulama yöntemlerinde görülen yıkanma ile yeraltı sularının kirlenme riski söz konusu değildir.

6) Arazi yüzeyinin tamamı ıslatılmadığından sulanan alanlarda çok az yabancı ot filizlenir.

7) Toprakta homojen bir su dağılımının söz konusu olması ve düşük basınç gereksiniminden dolayı ihtiyaç duyulan enerji yağmurlama sulamaya göre daha azdır.

8) Toprağa sık aralıklarla veya sürekli su verildiğinden, kök bölgesinde bitki için çok uygun su-hava dengesi oluşur, bitki strese girmeden su alabilir ve verim artışı daha fazla olur.

9) Her türlü toprak ve topoğrafya koşullarında uygulanabilir.

10) Sistem tamamen denetim altında olduğundan işletilmesi kolay ve işgücü ihtiyacı azdır.

Damla sulama yönteminin uygulanmasını güçleştiren hususlar:

-Sistemin ilk kuruluş giderleri yüksektir; sık ekilip dikilen bitkilerde maliyet daha da artar. Uygun toprak koşullarında lateral aralığı artırılarak maliyet azaltılabilir.

-Yağmurlama yöntemindeki kadar fazla olmamakla birlikte, sürekli enerji tüketimini gerektirir.

-Damlatıcıların tıkanma tehlikesi nedeniyle kaliteli sulama suyu kullanılmasını, suyun iyi süzülmesini, sistemin zaman zaman asitli bileşiklerle temizlenmesini gerektirir.

-Yağmurlama sulama yönteminde olduğu gibi, teknik bilgi ve tecrübeye sahip işgücünü gerektirir.

-Sulama suyu tuz oranı yüksek olduğunda, özellikle kış yağışlarının az olduğu kurak bölgelerde, toprakta tuz birikimini önlemek için, belirli aralıklarla diğer yöntemleri uygulayarak sulama yapıp toprağın yıkanmasına ihtiyaç doğar.

Pratik Sulama

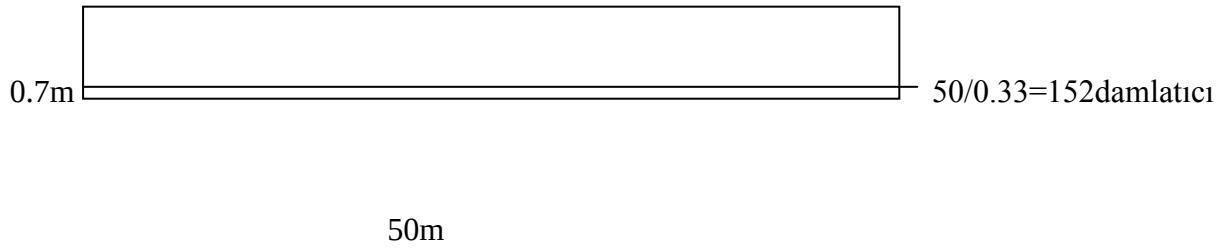
Sürgün gelişimi, meyve verim ve kalitesini etkileyen en önemli faktörlerden birisi toprakta kök derinliğinde faydalı rutubetin bulunup bulunmamasıdır. Çileğin yıllık su tüketimi 700-800 mm kadardır. Susuzluğa en hassas olduğu dönem çiçeklenme ve meyve bağlama dönemidir.

Çilek meyve oluşumundan olgunlaşmaya kadar geçen dönemde suya karşı hassastır. Sulama meyve iriliği ve kalitesi ile o yılki ürün ortalamasına etki eder. Dikim zamanında fidelerin çabuk ve sağlıklı büyümesi için sulamaya dikkat etmek gerekir. Çiçeklenme sırasında yağışlar arzu edilmez. Yağış hem tozlanmayı engeller, hem de meyve olgunlaşmaya başladıktan sonra yağarsa meyve yumuşar, leke yapar ve çürümeyi kolaylaştırır. Yağmurlama sulama ve yağış ile toprağın sıçrayarak meyvelere zarar vermemesi için sıralar arasına ve bitkilerin altına değişik malç malzemesi serilebilir. Karık sulama meyveleri kirlettiğinden damla sulama daha uygundur. Sıcak, kurak ve düşük nispi nem göz önüne alındığında çilek özellikle ilkbahar ve yaz aylarında mutlaka sulanmalıdır. Dikimi tamamlanan çileklere can suyu verilerek köklenmeleri sağlanır. Bitkiler ilkbahar ve yaz aylarında sulanır. İlkbaharda yağış olmadığı durumlarda haftada bir sulama yapılmalıdır. Damla sulama buharlaşmaya bağlı olarak düşük debi ve su kıtlığında günlük yapılabileceği gibi 3-4 günde bir de yapılabilir. Hasat bittikten sonra sulama aralığı uzatılmalıdır.

Çilekte sulamaya önem verilmeli ve düzenli olarak yapılmalıdır. Sonbaharda hasat sonrası bakıma çok önem verilmelidir. Çünkü gelecek yılın meyve gözü geçmiş yılın sonbahar mevsiminde meydana gelir. Bu nedenle hasattan sonra da sulama, kol temizliği, gübreleme ve yabancı ot mücadelesi yapılmalıdır.

Organik ilek yetiştiriciliğinde salma sulama yapılmaz. Sulama damla sulama ile gerçekleştirilmelidir. Hava­ların ısınmasıyla birlikte nisan ayından itibaren damla sulama sistemi çalıştırılarak hem sulama hem de gübre verilecekse fertigasyon yapılmış olur. Sulamalar sabahın erken saatlerinde, serinde yapılmalıdır. Yaz sıcaklarına kadarki dönemde sulamalar  günde bir 2-3 saat, yaz mevsiminde ise iki günde bir üçer saat süre ile yapılmalıdır. Hasattan 2-3 hafta öncesinde sulamalar sonlandırılmalıdır. Sanayi ve şehir atık suları ile drenaj sisteminden elde edilen drenaj suları organik tarımda kullanılamaz. Gerekli hallerde suyun uygunluğuna yetkilendirilmiş kuruluş tarafından yapılacak kontrollerde karar verilir. Sulama suyu evre kirliliğine yol amamalıdır. Sulama, toprak yapısında bozulmaya ve erozyona sebep olmamalıdır.

rnek: Orta bünyeli bir toprakta(90-100 mm/60cm) günde 5 mm iki günde 10 mm su verilecek. DAMLATICI ARALIğI 33CM VE DAMLATICI DEBİşİ 1.6 LİTRE/SAAT OLSUN.

$$\text{Alan} = 0.7 \times 50 = 35\text{m}^2$$

$$\text{Verilecek su (2 günde)} = 35 \times 0.01 = 0.35\text{m}^3 (\text{ton})$$

$$\text{Bir hat debisi} = 152 \times 1.6 = 243\text{litre} = 0.243\text{ton}$$

$$\text{Sulama Süresi} = 0.35/0.243 = 1.5 \text{ saat}$$

ÇİLEK YETİşTİRİCİLİğİNDE DAMLA SULAMA UYGULAMALARI

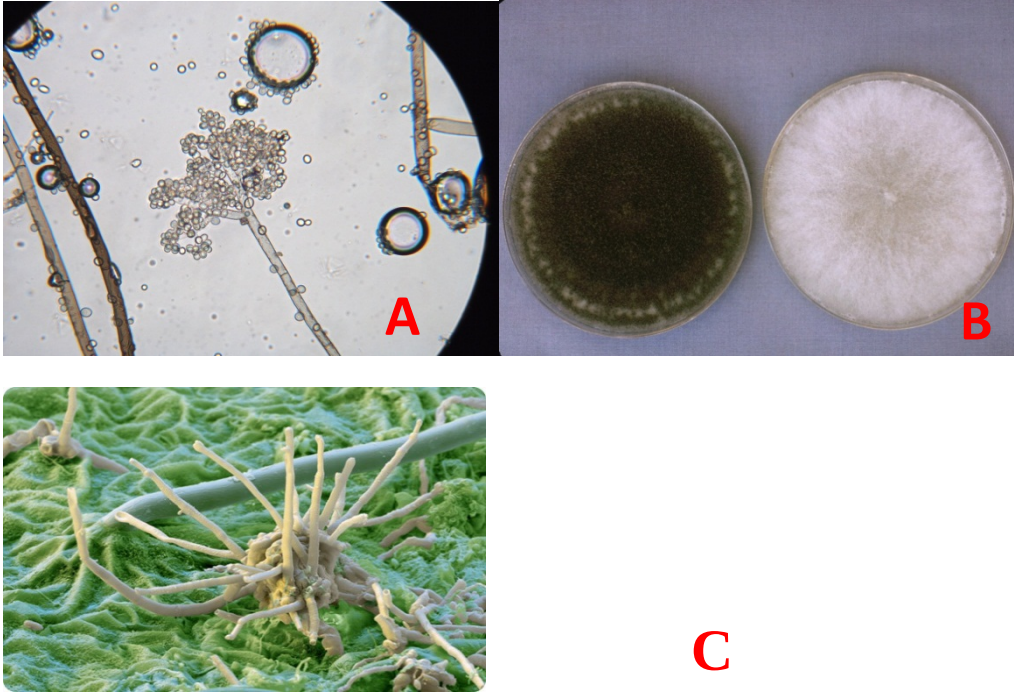
4. ÖNEMLİ ÇİLEK HASTALIKLARI

Konuşmacı: Prof. Dr. Nuh BOYRAZ - S.Ü. Ziraat Fakültesi

1. Kurşuni Küf (*Botrytis cinerea*)

Botrytis cinerea pek çok bitkide hastalık yapan ve yaygın olarak bulunan bir mantar (fungus)dır. Bitkilere yaralı kısımlardan ve zayıflamış dokulardan giriş yapar. Konidi, miselyum ve sclerot gibi değişik formlarda bitki artıkları üzerinde ve toprakta kışı geçirir. Bitkide oluşan etmenin sporları ilk bulaşma kaynağıdır. Oluşan bu sporlar yağmur, rüzgâr ve örtü altında hava akımları yardımıyla yayılmaktadır.

Hava neminin %95' lerde ve 17-23 °C sıcaklıktaki havalar hastalığın gelişmesi için uygundur.

Şekil 1. *B.cinerea`* nın Kümelenmiş Sporları (A), *Botrytis* Kültürleri (Işıktaki Gelişenler Solda, Karanlıkta Gelişenler Sağda) (B), *B. cinerea* Sporlarının Çilek Yaprığı Üzerinde Çimlenmesi (C).

1.1.Belirtileri

Hasat veya çiçeklenme döneminde uzun süren kapalı ve nemli şartlar ile yüksek hava sıcaklığı birleştiğinde; taç yapraklar, çiçek sapları, meyve çanak yaprakları ve meyve çok kolay bir şekilde hastalığa yakalanırlar. Böyle zamanlarda önlem alınmazsa üründe çok büyük kayıplar ortaya çıkar. Enfeksiyona en hassas organ genç çiçeklerdir.

Şekil 2. *B. cinerea`*nın Çilek Sapındaki Zararı

Çiçeklenme döneminde genç meyvelere bulaşan hastalık, meyveler olgunlaştıncaya kadar kendini pek belli etmez. Olgun meyvelerde belirtiler ilk olarak parlak kahverengi ve oldukça yumuşak lekeler olarak ortaya çıkar. Kısa süre içerisinde çürüme meyvenin her tarafına yayılır.

Şekil 3. *B. cinerea*' nın Yeşil Meyve Üzerindeki Belirtisi

Şekil 4. *B. cinerea*' nın Çilek Yapraklarındaki Belirtileri

Hastalığın son aşamasında meyvenin her tarafı üniform bir şekilde kahverengine döner ve yüksek rutubet varlığında bu meyvelerin üzerinde mantarın gri renkli miselleri gelişerek meyve tamamen gri küf tabakası ile kaplanır.

Şekil 5. *B. cinerea*' nın Olgun Meyvedeki Belirtileri

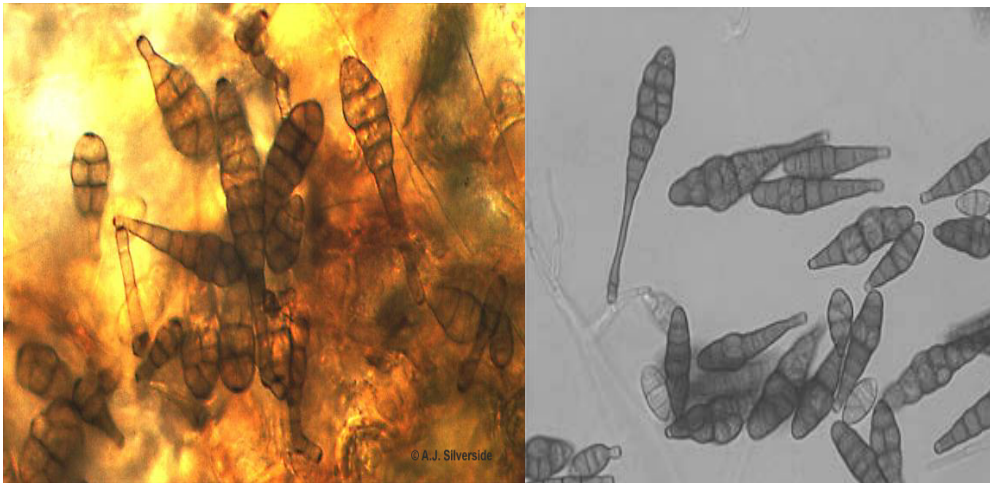
1.2.Mücadelesi

1.2.1.Kültürel Önlemler

- Serada üretim yapılıyorsa sera
- çok iyi havalandırılmalıdır
- Sık dikimden kaçınılmalıdır.
- Bitkileri yaralamaktan kaçınılmalıdır.
- Dengeli bir gübreleme yapılmalıdır.Aşırı azotlu gübrelemeden sakınılmalıdır
- Uzun süre meyveyi ıslak tutacak muamelelerden kaçınılmalıdır.
- Ölü ya da hastalıklı bitki artıkları üretim alanlarından uzaklaştırılmalıdır.
- Meyveler hızla hasat edilmeli ve soğuk depolarda muhafaza edilmelidir.

2.Alternaria Meyve Çürüklüğü (*Alternaria tenuissima*)

Serin nemli havaların hakim olduğu zamanlarda bu hastalık etmeni ortaya çıkar. Hastalık etmeni özellikle hasada yakın zamanda ya da hasattan hemen sonra meyvelerde görüldüğünde ekonomik zararlara neden olmaktadır. Hastalık etmeni kışı tarladaki bitki artıkları üzerinde geçirmektedir. Patojenin enfeksiyonları hasattan önce meyvelerde ortaya çıkarsa meyveler üzerinde çöküntülere neden olur. Enfekteli olan alanın yüzeyi etmenin gri - siyah konidiosporları ile kaplanmaktadır. *Alternaria* sporları rüzgâr ve su sıçramaları ile yayılabilir.

Şekil 6. *Alternaria tenuissima*' nın Konidiosporları

2.1.Belirtileri

Hastalığın erken dönemlerinde, lekeler düzensiz ve meyvelerde çökük bir durumdadır. Lekeler bir süre sonra yuvarlak ve koyu yeşil bir hal alır. Daha sonra fungusun gelişmesi nedeniyle siyah bir renge dönüşür. Bu tür çürüklükler meyve bağlama sezonunun her döneminde ortaya çıkabilir.

Şekil 7. *Alternaria tenuissima*'nın Meyvedeki Belirtileri

2.2.Mücadelesi

2.2.1.Kültürel Önlemler

- Hastalıklı bitki artıkları yetiştirme ortamlarından uzaklaştırılmalıdır.
- Hastalıklı bitki artıklarını derin sürüm yaparak toprak altına gömülmelidir.
- Hastalıktan arı sertifikalı çilek fideleri kullanılmalıdır.
- Bitkiyi strese sokacak olan uygulamalardan kaçınılmalı ve uygun gübreleme yapılmalıdır.
- Bitkinin yakın çevresinde aşırı nem birikimine neden olacak uygulamalardan sakınılmalıdır.
- Meyve yaralanmalarından sakınılmalıdır.

3. Çilek Antraknoz Hastalığı (*Colletotrichum acutatum*, *Colletotrichum fragariae*, *Colletotrichum gloeosporioides*)

Çilekte antraknoz hastalığından sorumlu üç adet *Colletotrichum* türü fungal (mantariyel) etmen vardır. Bu etmenler yaprak lekelerine, stolon ve yaprak sapında kansere, kök ve meyve çürüklüğüne neden olmaktadır. Bitki köklerinin hastalandırıldığı durumlarda hastalık etmeni bitkiyi öldürdüğünden dolayı çok yıllık dikimlerde öldürücü ve tehlikeli bir hastalıktır. Hastalığın oluşumu çok hızlıdır, bazen şiddetli kayıplara neden olabilir, özellikle duyarlı çeşitler kullanıldığında bitkilerin %80' ninin öldüğü bildirilmektedir. Çilek bitkisi klonal olarak çoğaltıldığı için, patojen bulaşık alanlardan yeni alanlara fideler ile

taşınmaktadır. Yabancı otlar ve diğer tarımı yapılmayan bitkiler de kök boğazı çürüklüğünün ortaya çıkması için bulaşma kaynağı olmaktadır. *C. gloeosporioides* ve *C. fragariae*' nın sporları yapışkanimsi olarak üretildiği için su, çiftlik ekipmanları ve böcekler ile taşınmaktadır. Hastalık etmeninin sporları rüzgar ile taşınmadığı için hastalık etmeninin uzun mesafe taşınmaları genellikle bulaşık çoğaltım materyali ile olmaktadır. Hastalık etmeni kış gibi olumsuz koşulları toprakta ve bitki artıkları üzerinde değişik şekillerde geçirmektedir.

3.1. Belirtileri

Genellikle hastalık ilk olarak stolon veya yaprak sapları üzerinde küçük koyu lezyonlar olarak görülür. Bu lekeler zamanla genişleyerek, çökük, siyah ve kuru lekeler halini almaktadır. Lekeler yaprak ve stolonları kuşatırsa yaprak ve kökleri oluşmamış yavru bitkiler ölmektedir. Yaprak sapı lezyonları toprağa yakın kısımlarda ortaya çıkar ve yaprak o noktadan itibaren yan yatar ve asılı kalır. Bazen hastalık yaprak lekesi olarak da başlar ve yapraklarda lekeler yuvarlak, bir kaç mm büyüklüğünde, griden siyah renge dönüşen bir renktedir ve bu tür lekeler yaprak da çok sayıda olabilir. Fungus yaprak ve stolonlardan ya da bunlar üzerindeki sporların yıkanması sonucunda bitkilerin kök boğazı bölgesinde de ortaya çıkmaktadır. Böyle hastalandırılan bitkiler kısa bir süre normal olarak gelişir gibi görünür, fakat kısa bir süre sonra solar ve ölür. Kırmızımsı bir kahverengi, sert çürüklük ya da çizgiler kök boğazı kısmında gelişir, en iyi şekilde de buralar uzunlamasına kesildiğinde görülür. Meyveler üzerinde yuvarlak, sert ve çökük lekeler şeklinde kendini gösterir ve renk olarak başlangıçta koyu renkli ve zamanla siyaha dönmektedir. Bu lekeler genişler ve tüm meyveyi sarar. Hastalık şiddetli olduğu zamanlar yeşil meyvelerde hastalıktan etkilenebilir.

Şekil 8. *Colletotrichum acutatum*' un Sporları

Şekil 9. Henüz Olgunlaşmamış Meyvelerde Ortaya Çıkan Antraknoz Hastalığı

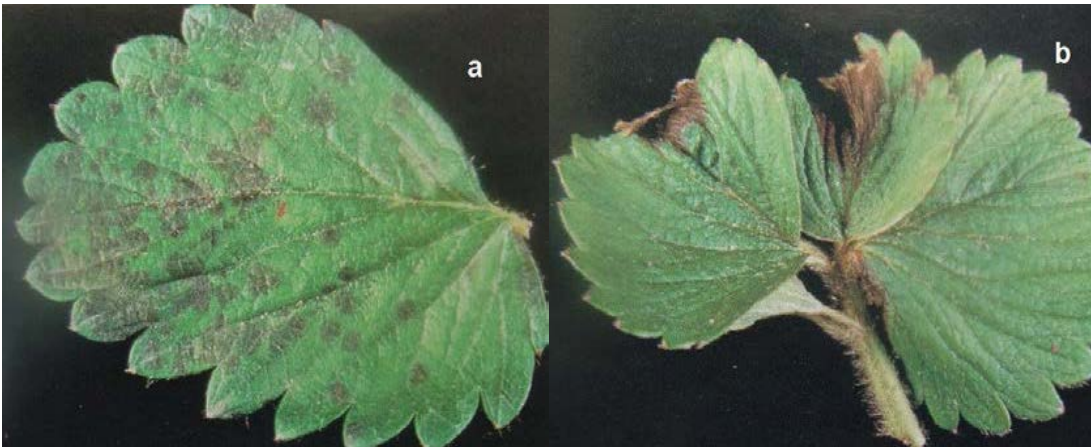
Şekil 10. Olgun Meyvede Yeni Oluşmaya Başlayan Antraknoz Hastalığı

Şekil 11. Olgun Meyvedeki Antraknoz Hastalığı

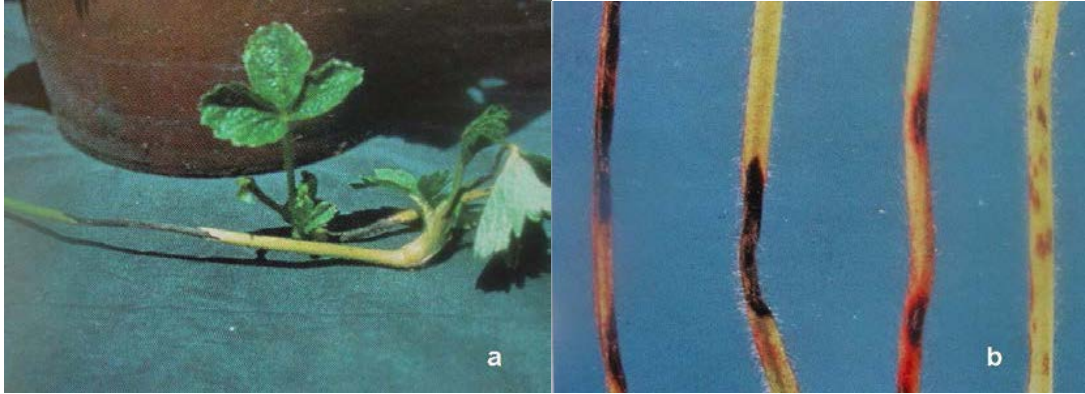
Şekil 12. Olgun Meyvelerde İlerlemiş Düzeydeki Antraknoz Hastalığı

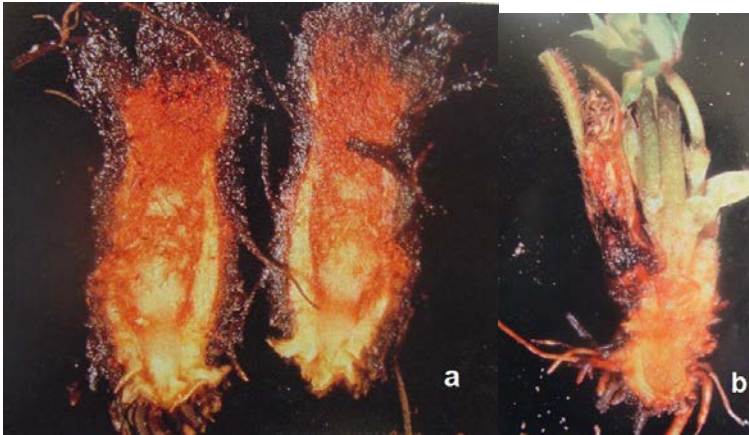
Şekil 13. *Colletotrichum fragariae* ve *C. gloeosporioides*'in Neden Olduğu Yaprak Lekeleri (a), *C. acutatum*'un Neden Olduğu Nekrotik Belirtiler (b).

Şekil 14. *Colletotrichum* sp.'nin Neden Olduğu Çiçek Yanıklığı (a)

Şekil 15. *Colletotrichum* sp.'nin Neden Olduğu Çiçek Bitkisinin Stolonlarındaki Hastalık Belirtileri (a, b).

Şekil 16. *Colletotrichum fragariae* ve *C. gloeosporioides*'in Neden Olduğu Kök Boğazında Kırmızımsı Kahverengi Renk Değişimi (a), *C. acutatum*'un Neden Olduğu Kısmi Çürüklük (b).

3.2.Mücadelesi

3.2.1. Kültürel Önlemler

- Çilek bitkisini antraknoz hastalığından korumanın en iyi yolu, hastalığın bahçeye girmesine izin verilmemesidir. Bunun en iyi yolu ise sağlıklı fideler kullanarak bahçe kurulmasıdır.
- Yağmurlama sulamadan kaçınılmalıdır
- Hasattan sonra tarlada kalan bitki artıkları uzaklaştırılmalı ve yok edilmelidir.
- Dayanıklı ve sertifikalı çeşitler tercih edilmelidir
- Dengeli gübreleme yapılmalıdır.Azotun fazlalığı hastalığı teşvik etmektedir.Onun için azotlu gübrelemelerde aşırıya kaçılmamalıdır.
- Azotun nitrat formunda verilmesi bitkileri hastalığa karşı daha dirençli kılmaktadır.
- Samanın malç olarak kullanıldığı bahçelerde hastalığın yayılması daha yavaştır.

4.Çilek Yaprak Leke Hastalığı (*Mycosphaerella fragariae*)

Fungal hastalık etmeni kışı enfekteli yaşlı yapraklarda sklerot olarak ya da canlı yapraklar üzerindeki lekelerde konidiospor olarak geçirmektedir. Üç inokulum kaynağı vardır. Bunlar;

- ❖ Kışı canlı yapraklar üzerindeki lekelerde geçiren konidiosporlar,
- ❖ Kışı sclerotlar halinde geçirenlerden oluşan konidiosporlar ve
- ❖ Peritesyumlarda oluşan askosporlardır.

Oluşan konidiosporlar sağlıklı bitkilere su sıçramaları ile yayılmakta ve bunların çimlenmesiyle oluşan çim borucukları stomalardan giriş yapmaktadır. Sadece genç yaprak dokuları enfeksiyonlara duyarlıdır ve daha sonra yaklaşık 12 saat süre ile süren ıslaklıklar sonucunda enfeksiyonlar gerçekleşir. Uzun süren nem ve orta sıcaklıklar (10 °C'nin üzeri) baharda hastalığın gelişmesi için ideal koşullardır.

4.1.Belirtileri

Hastalıktan etkilenen yeşil aksam ilk önce koyu kırmızı ya da mor bir renk alır ve zamanla gri ya da tamamen beyaz bir renge dönmektedir.

Şekil 17. *Mycosphaerella fragariae*'nin Yapraktaki İlk Belirtileri

Tam olarak gelişen leke bir kaç mm büyüklüğünde ortası beyaz olup, etrafı kırmızı bir renk ile kuşatılmıştır. Bu tür lekeler yaprak yüzeyine geniş bir şekilde dağılmakta ve yaprak yüzeyinin fonksiyonları azalmaktadır.

Şekil 18. *Mycosphaerella fragariae*'nin İlerleyen Dönemlerde Yapraklarda Görülen Belirtiler

Enfeksiyonlar nemli havalarda ortaya çıkmakta, baharda ve sonbaharda en şiddetli seviyeye ulaşmaktadır.

Hastalık etmeni meyvelere de saldırmakta ve bu hastalık etmeni siyah tohum hastalığı olarak anılmaktadır. Meyveler genellikle bir ya da iki lekeye sahiptir, ama bunlar 10 kadar da

olabilir. Meyvelerdeki lekeler kahverengimsi siyah, sert ve derimsi bir yapıdadır, fakat meyveler çürümemekte, yalnız lekenin altında renk değişikliği meydana gelmektedir.

Şekil 19. *Mycosphaerella fragariae*'nin Meyvedeki Belirtileri

4.2.Mücadele

4.2.1.Kültürel Önlemler

- Hasattan sonra tarlada kalan bitki artıklarını uzaklaştırmalı ve yok edilmeli.
- Hasattan sonra gövdenin olduğu yerden itibaren bir kaç cm yukarısının biçilmesi ve uzaklaştırılması.
- Dayanıklı çeşitler tercih edilmeli.
- Hastalığın bulunmadığı alanlardan fideler temin edilmelidir.

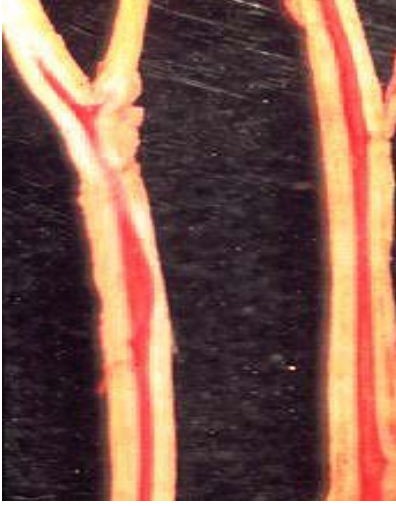
5.Kırmızı Kök Çürüklüğü (*Phytophthora fragariae*)

Etmen serin geçen iklim koşullarında bitkilere daha fazla zarar verir, fakat hastalığın toprak üstü belirtileri mart ve haziran aylarında ortaya çıkmaktadır. Fungal etmen uzun yıllar toprakta oospor halinde canlı kalabilir ve zayıf drenajlı topraklarda daha sık ortaya çıkmaktadır. Hastalık etmeni enfekteli bitkilerle ve toprakların taşınması ile yayılmaktadır. Ayrıca toprak işleme sırasında ve sulama suyu ile de hastalık etmeni yayılabilmektedir.

Kışlayan oosporlar çimlenerek sporangiumları oluşturur. Sporangiumların içinde enfeksiyonu gerçekleştirecek olan zoosporlar bulunur. Sporangiumlardan dağılan zoosporlar hemen konukçu köklerine ulaşmak için toprak suyunda yüzer. Enfeksiyon için suyun varlığı önemlidir. Köke ulaşan zoosporlar enfeksiyonu başlatırlar.

4.5.1.Belirtileri

Fungal etmen su ve mekanik araçlar ile yayılan zoosporlar üretmektedir. Bu sporlar saçak kökleri enfekte eder ve bitkilerin fare kuyruğu görünümü veren bir kök yapısına dönmesine neden olur. Köklerin normal krem renkli özü, kırmızı kahverengi bir renge döner. Bu tür hastalık belirtileri, kökler bahar aylarında uzunlamasına kesildiğinde en iyi şekilde görülmektedir.

Şekil 20. Kırmızı Kök Çürüklüğünün Köklerdeki Belirtileri

Fungal etmenin gelişmesi kökler ile sınırlıdır, fakat kök fonksiyonları ile ilişkili olan yaprak belirtileri de hemen görülmektedir. Yeni yapraklar küçük, mavimsi yeşil bir renk alırken, yaşlı yapraklar sarı ya da kırmızıya dönmektedir.

Şekil 21. Kırmızı Kök Çürüklüğünün Bitki Yeşil Aksamındaki Belirtileri

Bitkiler bodur kalır, meyveler küçük kalır ya da hiç meyve oluşmaz. Kış yaralanmaları da bitkilerin bodur görünmelerine neden olabilir, fakat köklerine bakıldığında bunlarda renk değişikliği görülmez.

Şekil 22. Kırmızı Kök Çürüklüğü Hastalığının Tarladaki Genel Görünümü

Şekil 23. Bitki Kök Boğazının Öz Kısımındaki Belirtiler

Şekil 24. Kırmızı Kök Çürüklüğü Hastalığının Tarladaki Genel Görünümü

5.2.Mücadelesi

5.2.1.Kültürel Önlemler

- Hastalıkla bulaşık olmayan alanlardan fideler temin edilerek bahçe kurulmalıdır. Bunun için sertifikalı üretim yapan ve yetiştirdiği fidelerin hastalık açısından bulaşık olmadığından emin olunan fide üreticisinden fideler temin edilmelidir.
- Havadar fide yatağı hazırlanmalı ve toprağın sıkıştırılmasından kaçınılmalıdır
- Toprak ıslısının ani düşüşlerini engellemek için, az su fakat sık sulama yapılmalıdır. Bitki kök bölgesinde kesinlikle su göllenmesine fırsat verilmemelidir.
- Hasta bitkiler söküp,kuruduktan sonra yakılarak imha edilmelidir.Hasta bitkiler kesinlikle tarla toprağına karıştırılmamalıdır.Sökülen hasta bitkilerin ocaklarına sönmemiş toz kireç atılarak 15-20 cm derinliğe inecek şekilde toprakla iyice karıştırılmalıdır.
- Sıcak bölgelerde solarizasyon etkili bir kontrol yöntemidir. Her bir yeni fide değişiminden önce bitkiler tamamen kaldırılıp iyi bir temizleme işlemi ve toprak hazırlığı yapıldıktan sonra temmuz ve ağustos aylarının en sıcak günlerinde bu uygulama mutlaka yapılmalıdır.
- Hastalık görülen bahçelerde en az 3-4 yıllık münavebe uygulamasına yer verilmelidir
- Mısır gibi bitkilerde yapılan yeşil gübre uygulamaları hastalığı baskılayabilir.

6.Çilekte Külleme Hastalığı (*Sphaerotheca macularis* f.sp. *fragariae*)

Fungus obligat bir parazittir. Miselyum beyaz renklidir ve yaprakların alt kısmında gelişir. Fungus kışı sert geçen yerlerde cleistothecium, kışı yumuşak geçen yerlerde miselyum veya konidi halinde enfekteli canlı yapraklarda geçirir.

Şekil 25. Külleme Etmenin Cleistotheciumları ve Miselyumları (a), Etmenin Konidisi (b).

Yeni çilek alanları için enfekteli üretim materyalleri primer inokulum kaynağıdır. Enfekteli bitkiler üzerinde çoğalan sporlar rüzgâr ile taşınarak yeni enfeksiyonlar meydana getirirler. Külleme hastalığının gelişimi ve yayılması için orta ve yüksek nem koşulları ile yaklaşık 15-27°C sıcaklık uygundur.

6.1.Belirtileri

Küllemenin yapraktaki belirtileri çok tipiktir. Duyarlı çeşitlerde yaprakların alt yüzeyinde beyaz lekeler şeklinde miselyum gelişir, meydana gelen lekeler zamanla birleşir ve yaprak kenarları yukarı doğru kıvrılır.

Şekil 26. Külleme Hastalığı Nedeniyle Kıvrılmış Çilek Yaprakları

Çilek tarlalarında enfeksiyona bağlı olarak gümüşü bir görünüm oluşur. Enfekteli yaprakların alt yüzeyinde kuru, morumsu ya da kahverengimsi lekeler gelişir.

Şekil 27. Külleme Hastalığı Nedeniyle Yaprak Alt Yüzeyinde Oluşan Morumsu ya da Kahverengimsi Lekeler

Yaprak üst yüzeyinde ise morumsu - kırmızımsı renk değişimi görülür.

Şekil 28. Külleme Hastalığı Nedeniyle Yaprak Üst Yüzeyinde Morumsu-Kırmızımsı Renk Değişimi

Tüm gelişme dönemlerinde çiçekler ve meyveler enfeksiyona duyarlıdır. Yaprak enfeksiyonları sonucunda yapraklar zararlanır, etmenin misel tabakası fotosentezi azaltır, nekrozlar oluşur ve hatta yaprak dökümleri meydana gelebilir. Ürün kayıplarına yaprak ve meyve enfeksiyonları yol açmaktadır. Enfekteli meyvelerin raf ömrü kısalmakta, kaliteleri azalmakta, kısa sürede kurumaktadır.

Şekil 29. Yaprakta(a) ve Meyvede(b) Külleme Belirtileri

6.2.Mücadelesi

6.2.1.Kültürel Önlemler

- Sağlıklı üretim materyali kullanılmalıdır.
- Hasattan sonra hastalıklı bitki artıkları toplanarak yakılmalıdır.
- Aşırı sulama ve sık dikimden kaçınılmalıdır.

5. ORGANİK ÇİLEK YETİŞTİRİCİLİĞİ

Konuşmacı:Prof. Dr. Nurgül TÜREMİŞ – Çukurova Üniversitesi-Ziraat Fakültesi

Üzümsü meyvelerin en önemli üyesi olan çilek yetiştiriciliği dünyada önemli bir konuma sahiptir. Bugün ABD, Avrupa, Türkiye, Güney ve Doğu Afrika ülkeleri, Yeni Zelanda, Avustralya ve Japonya en çok çilek yetiştiren ülkelerdir.

Çilek yalancı meyvedir. Yediğimiz kısım çiçek tablasının etlenip sulanmasından oluşmuştur. Çilekler iyi tozlanmalıdır. İyi tozlanmamış meyvelerde şekil bozukluğu görülebilir (Şekil 1). Tozlanmadan sonra meyve genelde 30-35 günde olgunlaşır.

Şekil 1. Çileklerde İyi tozlanmış ve dölleme bozukluğu gösteren meyveler

Hangi ürün olursa olsun organik yetiştiricilik teknikleri konvansiyonel ile aynıdır. Ancak organik tarımın üretim aşamalarında mümkün olduğunca sentetik malzemeler yerine organik kaynaklı malzemeler kullanılır. Bu da sertifikasyon kuruluşu tarafından onaylanmış materyallerden çok, bir sistem yaklaşımını gerektirir. Bir çok uygulamalarda toprak , hastalık ve zararlı yönetimi organik tarımda oldukça farklıdır. Çilek dikimi yapılacak olan toprağın

öncelikle organik maddece(biyolojik aktivitesinin) yükseltilmesi gerekir. Bunlardan en önemlisi ekim nöbetidir. Yapılan çalışmalar ekim nöbetinde *Solanaceae*(Domates, Biber, Patlıcan) familyası bitkilerinin olmamasını, zira bu bitkilerin hastalıklarının çileğe de zarar vereceğini göstermektedir. Bu amaçla bazı yeşil gübre bitkileri(fığ, soya v.b.)dikim öncesi ekilerek tam çiçeklenme döneminde toprağa karıştırılabilir. Ekim nöbetine örnek olarak 1. Yıl ıspanak veya kırmızı pancar, 2. Yıl marul, 3. Yıl ayçiçeği, 4. Yıl hıyar, 5. Yıl ve 6. Yıl 2 yıllık çilek dikimi verilebilir **(Lampkin 1990)**.

Ekim nöbetinde çilek öncesinde çapa bitkilerinin olması o alandaki ot yoğunluğunun azalmasına da yardımcı olacaktır. Çileği ekim nöbetine almak verimliliğin korunmasına da yardımcı olacaktır. Kök hastalıklarından korunmada da ekim nöbetinin önemi büyüktür. Çiftliği parsellere ayırarak ekim nöbetini bu şekilde uygulamak 2-3 yılda 1 aynı parselde çilek bitkisinin dikiminin sağlanması verimin sürdürülebilir olmasını sağlayacaktır.

Toprağın organik maddesini arttırmak için mümkün olduğunca çiftlik içerisindeki materyallerden yararlanılmalı ve dışarıdan zorunlu olmadıkça hazır gübre alınmamalıdır. İkinci organik gübre kaynağı da komposttur. Kompost çiftlik içerisinde yetiştirilen her türlü bitkisel ve hayvansal atıkların küçük parçalara ayrılarak yığın yapılmasıyla (1-1.5 mm büyüklüğünde) 60-65 C 'ye geldiğinde karıştırılması sabit(20-25 C) sıcaklığa geldiğinde siyah renkli olarak elde edilen toprak görünümlü bir gübredir (Şekil 2). Kompostun kullanımı sık sulama yapılan topraklarda 2.5 ton/da, yağışın yeterli olduğu topraklarda 1.25 ton/da, kuru ve yıllık yağış 500 mm olan topraklarda 0.5 ton/da olarak uygulanması gerekir. Uygulama zamanı ise dikimden 2-3 ay öncedir.

Şekil 2. Kompost karıştırıcısı

Üçüncü organik madde kaynağı olarak çiftlik gübresi organik tarım kurallarına göre içindeki azot miktarına bakılarak yılda 17 Kg/da 'ı geçmeyecek şekilde verilebilir. Ancak kullanılacak çiftlik gübresi mutlaka organik tarım yönetmeliğine uygun ve sertifikalı olmalı ya da işletmeden elde ediliyorsa mutlaka kompostlaştırılmalıdır.

İşletmede yapılan kompost toprağın organik maddesini arttırmasının yanında 1/5 oranında suyla karıştırılarak 2 gün dinlendirilerek hazırlanan şerbetin gerek topraktan, gerek yapraktan yetiştirme döneminde bitkiye uygulanması hem gübre ihtiyacını karşılaması açısından, hem de bitkinin hastalıklara karşı direncini arttırması açısından önemlidir.

Toprağın hastalık ve zararlılar açısından temizlenmesi için dikim öncesi yapılması gereken bazı uygulamalar da organik tarımda mutlaka üzerinde durulması gereken uygulamalardır.

Çilek için en ideal toprak kumlu tınlı topraklardır. Kumlu topraklarda kuraklık problemleri ortaya çıkabilir. Ağır (killi) topraklarda ise toprak hastalıklarıyla karşı karşıya kalma durumu ortaya çıkar. Zira bu topraklarda havalanma az olduğu için mantarsal hastalıklar(kırmızı kök çürüklüğü vb.) tüm bahçenin elden çıkmasına sebep olabilir. Bu tip topraklarda perlit, zeolit, klinoptilolit vb. materyallerle toprağı ya da sedde hazırlığında seddeler karıştırılarak toprağın gözenek kapasitesini arttırmak gerekir. Toprak pH'sı çilek yetiştiriciliği için çok önemlidir. Organik çilek yetiştiriciliğinde sitrik asit uygulanması ile yüksek pH'lı topraklar ki Hüyük bölgesi toprakları çilek açısından yüksek pH'lı sayılmaktadır. Zira en ideal toprak çilek için 5.5-7 arasındır. Buralarda toprak hazırlığında dekara verilecek kükürt miktarına ilaveten (Tablo 1) üst gübreleme sırasında gübre çözünürlüğünü arttırmak amacıyla 2,5-3 kg/da sitrik asit verilebilir. Sitrik asit toprakta demir alımını da kolaylaştırıcı etki yaparak pH'ya bağlı demir klorozunu önlemektedir.

Tablo 1. pH'yı 6.5'a ayarlamak için gerekli kükürt miktarı (kg/dekar)

pH	Kumlu topr.	Tınlı topr.	Killi topr.
8.5-6.5	220	280	340
8.0-6.5	130	170	220
7.5-6.5	60	90	110

Sedde hazırlığında seddeleri mümkün olduğunca yüksek (30 cm) hazırlamak bitki köklerinin sedde aralarında biriken suyla temasını önler. Bu da toprak hastalıklarıyla mücadele açısından oldukça önemlidir. Seddeler arasında organik yetiştiricilikte konvansiyonele göre biraz daha fazla mesafe bırakmak sedde havalarından hava akışı açısından önemlidir. Bitkilerde arası ve sıra üzeri mesafeleri 30x35 cm olmalı, daha az olmamalıdır. Daha sık dikim yaprakların iç içe girmesine, havasız ortamda bitkilerin hastalanmasına neden olur.

Çilek dikiminde dikkat edilecek en önemli konulardan biri de kökleri çok kısa kesmemektir. Dikim yaparken 8-10 cm uzunluğunda olmasına ve kıvrılmamasına özen göstermek gerekecektir. Dikim sonrası sulama suyuyla şerbet vermek tutumu arttıracaktır.

Çeşit Seçimi

Diğer meyve türlerinde olduğu gibi çilek yetiştiriciliğinde de bölge, iklim şartları ve üretim amacına (sofralık-sanayilik) uygun çeşitlerin seçimi önemlidir.

Çeşit seçerken;

Bulunduğu bölgeye uygun

Verimli

Hastalık ve zararlılara dayanıklı

Pazarlanabilir

Yola ve taşımaya dayanıklı

Kuvvetli gelişen, çeşitlerin seçilmesi gerekir.

Gün Nötr çilek çeşitleri Hüyük bölgesi için önerilen ve son yıllarda ülkemizde popüler olan çeşitler **Albion, San Andreas, Sweet Ann, Monterey ve Portola**'dır. Hüyük piyasaya artık bu çeşitlerle çıkmalıdır.

Hüyük'te vegetasyon periyodu mayıs ayında başlamakta ve kış aylarına kadar meyve toplanmaktadır. İlkbahar-Yaz aylarında yaprak hastalıklarından korunmak için bitkiler örtü altına alınabilir (yanları açık üstü kapalı-şemsiye şeklinde) (Şekil 3).

Şekil 3. Bitkileri ve meyveleri yağmurdan korumak amaçlı tünel sistemi

Toprak hastalıklarından korunmak üzere topraktan damla sulama ile düzenli olarak şerbet uygulaması yapılabilir.

Sonbahar-Kış aylarındaki donlardan korunmak için sıcaklık -5°C ye düştüğünde çiçekli ve meyveli bitkilere yağmurlama yapılabilir. Yağmurlamaya don süresince devam edilmesi gerekir. Don kesildiğinde sıcaklık 0°C ve üstüne çıkana kadar devam edilmelidir. (Şekil 4). Yağmurlama direkt olarak bitkiler üzerine yapılabileceği gibi bitkiler üzerine serilecek havayı geçiren bir tekstil ürünü üzerinden de yapılabilir. Bu açıdan meyilli yerler soğuk havanın akıp gitmesi açısından önemlidir.

Şekil 4. Çileklerde dondan korumak amacıyla yapılan yağmurlama sistemi

Çileklerde mevsim sonunda yaprak temizliği de önemli bir konudur. Zira eski yapraklar hastalık ve zararlılar için barınak yeri olmaktadır. Çilek yaprağının ömrü 3 aydır. Bundan sonra kurumaktadır. Kuruyan yapraklar temizlenmelidir. Mevsim sonu çilek bahçesinde hastalıklardan dolayı bitki ölümleri % 70'in altındaysa bahçe ertesi yıla bırakılmadan tamamen sürülür. % 70'in üzerindeyse ölen bitkilerin yerine yenileri dikilerek üretime devam edilmesi ekonomik olacağı için dikim yapılarak devam edilebilir. Ancak bahçenin yenilenmesi ürünün bitiminden hemen sonra olmalıdır. Aksi halde çiçek tomurcuğu oluşumu gecikebilir.

Organik çilek yetiştiriciliğinde derim ve pazarlama

Hüyük bölgesinde yetiştiricilerin arazilerinin küçük olması sebebiyle burada bulunan birliğin bu amaçla bir paketleme evi konusunda organize olması gerekir. Bunun yurt dışında pek çok örneği bulunmaktadır. Birliğe üye üreticilere kurallar konabilir. Hasatla ilgili olarak;

1. Meyvenin toplanırken elle temas etmemesi, sapından koparılması (Şekil 5)
2. Derimin ve sınıflamanın arazide yapılması, kutulara tek ya da en fazla iki sıra meyve konulması (Şekil 6)
3. Meyvelerin toplandıktan sonra hemen ön soğutmaya alınması(Birlik olarak ön soğutma depoları da yapılabilir.)

Şekil 5. Çileğin Derim Şekli

Şekil 6. Çilekte Ambalaj

Daha sonra paketleme evinde (Şekil 7) her üreticinin getirdiği meyvelerden örnekler alınıp ıskarta oranı hesaplanır. Buna göre birlik olarak paketleme evinden ambalajlamadan ve ayıklamadan sonra çıkan en son üründen ödeme yapılabilir.

Şekil 7. Paketleme evi

Dünyada çilek satışı büyük üreticilerin Kooperatifler aracılığı ile bir araya Gelerek ürünlerini belirli yurtiçi ve yurtdışı pazarlara göndermeleri şeklinde gerçekleşmektedir. Ülkemizde fazla sayıda büyük üretici olmadığı için bu tip büyük üretimler yurt dışına bireysel olarak gönderilmektedir.

Hüyük'te daha önceden kurulmuş olan birlik sadece satış ve pazarlama değil aynı zamanda gübrelemede kullanılacak kompost materyalinin yapımında kullanılacak olan parçalama karıştırma ve eleme makinelerinin alınıp da yapacağı projelerle gerçekleştirebilir.

Modern ve organik ilek yetiştiriciliğinin birinci şartı temiz sağlıklı ve çevreye duyarlı üretim yapmaktır.

6. KONYA İLİ HÜYÜK İLÇESİNDE ORGANİK ÇİLEK ÜRETİMİNDE ÖRGÜTLENME VE PAZARLAMA SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Konuşmacı: Doç. Dr. Yusuf ÇELİK - Selçuk Üniversitesi, Ziraat Fakültesi

Giriş

Dünya nüfusunun hızla artması ve buna karşılık ekilebilir tarım alanlarının gittikçe yetersiz kalması, tarımda birim alandan daha çok verim alabilme ihtiyaını ortaya çıkar mıştır. Bu durum, kısa denilebilecek bir zaman içerisinde son teknolojilerin kullanılmasını hızlandırmış ve dolayısıyla bu teknolojiler ile beraber tarımsal ürün yetiştiriciliğinde kimyasal girdilerin kullanımının da artmasına neden olmuştur. Dünya üzerinde kimyasal girdi kullanımından kaynaklanan olumsuzluklar ilk olarak yoğun teknolojiden daha fazla faydalanan gelişmiş ülkelerde görülmeye başlanmıştır. Bu nedenle kimyasal girdiler kullanılarak yapılan tarım üretimine alternatif arayışlar da ilk kez bu ülkelerde 19. yüzyılın başlarında ortaya çıkmıştır. Bu konuda ilk alışma İngiltere’de 1910’lu yıllarda ekolojik tarım görüşünün oluşturulmasıdır. Bunu Albert Howard’ın “Tarımsal Vasiyetnamesi” nin 1940 yılında yayınlanması takip etmiştir. Diğer Avrupa lkelerinde ise alternatif tarım arayışının öncüleri arasındaki Dr. Rudolf Steiner 1924 yılında Biyodinamik (Biyolojik- Dinamik) Tarım Yöntemini geliştirmiştir. Bir diğer alternatif arayışı 1930’lu yıllarda İsviçre’de Müeller ve Rusch, ekolojik tarımın ilkelerinin bir bölümünü oluşturan Kapalı Sistem Tarım (en az dış girdi gereksinimi olan tarım şekli) dır (Altındışlı, 2002).

1970’li yıllara kadar, konvansiyonel tarımın olumsuz etkileri artarak gzlendike farklı ülkelerde tüketiciler ve üreticiler bir araya gelerek küçük organizasyonlar kurmuş ve ekolojik tarım çalışmalarına başlamışlardır. Birbirlerinden kopuk olarak devam eden ekolojik tarım çalışmaları 1972 yılında IFOAM’ın (International Federation of Organic Agriculture Movement) kurulması ile farklı bir boyut kazanarak bir çatı altında toplanması sağlanmıştır. Beş kurucu organizasyon tarafından oluşturulan ve merkezi Almanya’da olan “Uluslararası Organik Tarım Hareketleri Federasyonu“ (IFOAM) ayrıca ekolojik tarım hareketinin gelişimini sağlıklı bir şekilde yönlendirmeyi, gerekli standart ve yönetmelikleri hazırlamayı, tüm gelişmeleri üyelerine ve çiftçilere aktarmayı amaçlamaktadır (Aksoy, 2001).

Günümüzde Avrupa Birliği (AB) lkeleri, Amerika Birleşik Devletleri (ABD) ve Japonya gibi gelişmiş ülkeler başta olmak üzere, dünyadaki birçok ülkede evre korumaya yönelik duyarlılık ve sağlıklı gıda tkermeye yönelik tercihler giderek artmaktadır. Bu talepleri karşılamaya yönelik organik tarım, neredeyse dünyadaki tüm ülkelerde uygulanmakta; üretim alanı ve üretici sayısı giderek artmaktadır. Buna paralel olarak, dünya organik ürün pazarı da giderek büyümektedir. Bu pazarın neredeyse tamamını da ABD ve AB

lkeleri oluşturmaktadır. Ancak bu ülkelerde yetişmeyen veya yeteri kadar temin edilemeyen organik ürünler; çoğu gelişmekte olan ülkelerden ithal edilmektedir. Bu yüzden gelişmekte olan ülkeler, hızla gelişen dünya organik ürün ve gıda pazarından pay alabilmek için çeşitli çalışmalar yapmaktadır.

Türkiye’de organik tarım faaliyetleri 1980’li yılların ortalarında Avrupa’da faaliyet gösteren firmaların Türkiye’den organik tarım ürünlerini (kuru üzüm, kuru incir, kuru kayısı, fındık, baklagil ve pamuk) talep etmeleri ve bu üretim tekniğini tanıtmaya yönelik çalışmaları ile başlamıştır. Türkiye’de organik tarımda faaliyetlerin başlaması, gelişmiş ülkelerdeki gibi tüketicilerin bu ürünlere olan talepleri neticesinde değil, gelişmiş ülkelerdeki tüketicilerin taleplerine bağlı olarak başlamış ve ana amaç Türkiye’nin temel tarım ürünlerinde ihracatı artırmak ve yeni pazarlara girmek olmuştur.

Türkiye’nin organik ürün yelpazesi yıllar içinde hem üretimde hem de ihracatta artışlar göstermiştir. 1980’li yılların ortasında 8 ürün ile başlayan organik üretim günümüzde 225 ürüne yükselerek ticari öneme sahip bir konuma gelmiştir. Aynı zamanda üretim alanı 7.000 hektar iken günümüzde 614.618 hektara ulaşmıştır. Bu alanlardan toplam 1.343.737 ton ürün elde edilmiştir. Ayrıca 1.947 olan üretici sayısı günümüzde 54.635’e ulaşmıştır (Anonim 2013).

Günümüzde gelişmiş ve bilinçli toplumların tercihleri arasında önceliği sağlıklı ve doğal tarım ürünleri almakta olup, bu kapsamda yerel ürünleri alternatif sistemlerle değerlendiren, yetiştiriciliği farklılaştıran ve evre üzerinde baskı oluşturmayan organik tarım sistemi önemli bir alternatif haline gelmiştir. Hızla artan dünya nüfusu ve buna bağlı olarak artan gıda maddeleri talebi tarım sektöründe çalışanları tarım alanlarını daha fazla genişletmeye ve birim alandan daha fazla verim almaya yneltmıştir (Akin, 2008).

Bu alışma ile Dünya’da ve Türkiye’de organik tarımın mevcut durumunu ortaya koymak ve Konya İli Hüyük İlçesinde 2000’li yıllarda hızla artan organik ilek üretimi ile uğraşan üreticilerin organik ilek pazarlama ve örgütlenme yapısını incelemek, karşılaşılan sorunları belirlemek ve çözüm nerileri getirmek amaçlanmıştır.

2.Dünyada Organik Tarım

Organik tarımın tüm dünyada önem kazanması ile birlikte zaman içerisinde tüm ülkeler kendilerine özgü koşullarda organik tarım faaliyetlerini geliştirmeye ve yaygınlaştırmaya başlamışlardır. Bu gelişmeler ışığında, dünyadaki organik tarım hareketini bir çatı altında toplamak ve düzenlemek amacıyla, 1972 yılında ‘‘Uluslararası Organik Tarım Hareketleri Federasyonu’’ (International Federation of Organic Agriculture Movements-IFOAM) kurulmuştur. IFOAM tarafından geliştirilmiş olan ‘‘Temel ilkeler’’, 1998 yılında ‘‘Temel Standartlar’’ olarak revize edilmiştir. Bu organizasyon aracılığıyla organik tarımdaki tüm gelişmeler üyeler tarafından izlenmekte ve çiftçilere aktarılmaktadır. Organik tarım ile ilgili araştırma çalışmaları yapmak amacıyla da, 1973 yılında İsviçre’de ‘‘Organik Tarım Araştırma Enstitüsü’’ (Research Institute of Organic Agriculture -FIBL) kurulmuştur (Anonim 2011).

1970’li yıllardan sonra Dünya’da organik tarımın gelişim sürecine baktığımızda;

- 1972 yılında Uluslararası Organik Tarım Hareketleri Federasyonunun (IFOAM) kurulması,
- 1973 yılında Organik Tarım Araştırma Enstitüsünün (FIBL) kurulması,
- 1980 ve sonrası organik tarım pazarının hızla gelişmesi ve talep baskısı,
- 1985 yılında Avrupa’da Fransa’da ilk yasal düzenlemenin yapılması,
- 1990’lı yıllarda AB lkelerinde çevreye uyumlu tarım politikalarının desteklenmeye başlaması, organik ürün pazarının hızla büyümesi,

- 1991 Yılında 2092/91 AB Konsey Tüzüğü'nün yürürlüğe girmesi ve 1999 yılında tüzüğe hayvancılığın da dâhil edilmesi,
- 1992 yılında AB'ye organik ürün ihraç edecek ülkelerin uyacakları mevzuatın yayımlanması
- 2000 Yılında Japonya'da Tarım Bakanlığı tarafından organik bitkisel ürünler için JAS standardının yayımlanması,
- 2001 yılında ABD Tarım Bakanlığı Tarafından NOP standardının yayımlanması
- Dünyadaki gelişmeler ışığında Avrupa Birliğinde 834/2007 Organik Üretim ve Etiketleme İle İlgili Konsey Tüzüğü'nün 1 Ocak 2009 tarihinden itibaren yürürlüğe girmesi,
- 889/2008 Konsey Tüzüğü'nün Uygulanması Konusundaki Kuralların 1 Ocak 2009 tarihinden itibaren yürürlüğe girmesi, önemli gelişmeler olarak değerlendirilmektedir.

2.1.Dünya'da Organik Tarım Ürünleri Ekim Alanı Üretim ve Verim Durumu

Dünya'da organik tarım hızla gelişme göstermektedir. Son 20 yılda Avrupa, Kuzey Amerika ve Japonya'da organik ürüne talep artmıştır. Organik tarımın gelişimine 2011 yılı sonu itibariyle bakıldığında, Dünya'da organik tarım 160 ülkede yapılmakta ve organik tarım üretim alanı 37.2 milyon hektardır (Şekil 1). Organik tarım yapılan alanların kıtalara göre dağılımı ele alındığında aşağıda yer alan haritada da görüleceği üzere ilk sırayı 12,2 milyon ha alanla Avustralya kıtasının aldığı görülmektedir. Avustralya kıtasını 9,3 milyon ha alanla Avrupa, 8,6 milyon ha alanla Güney Amerika, 3,6 milyon ha alanla da Asya, 2,7 milyon ha alanla Kuzey Amerika ve 1 milyon ha alanla Afrika Kıtası'nın takip ettiği görülmektedir (Şekil 1).

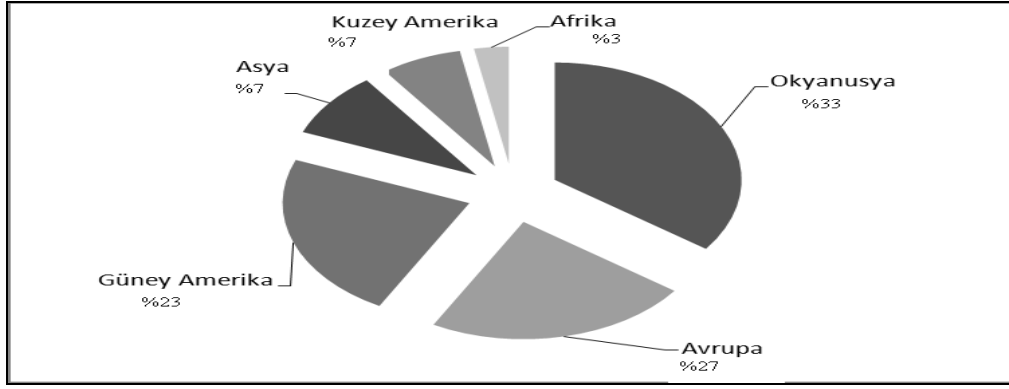
Şekil 1. Dünya'da Organik Tarımın Durumu

Kaynak: FBIL 2009

Dünya organik tarım alanlarının kıtalara dağılımına bakıldığında %33'ü Okyanusya'da, %27'si Avrupa, %23'ü Latin Amerika, %7'si Asya, %7'si Kuzey Amerika ve %3'ü Afrika'da bulunmaktadır (Grafik 1).

Grafik .1 Dünya'da Organik Tarım Alanlarının Dağılımı(%)

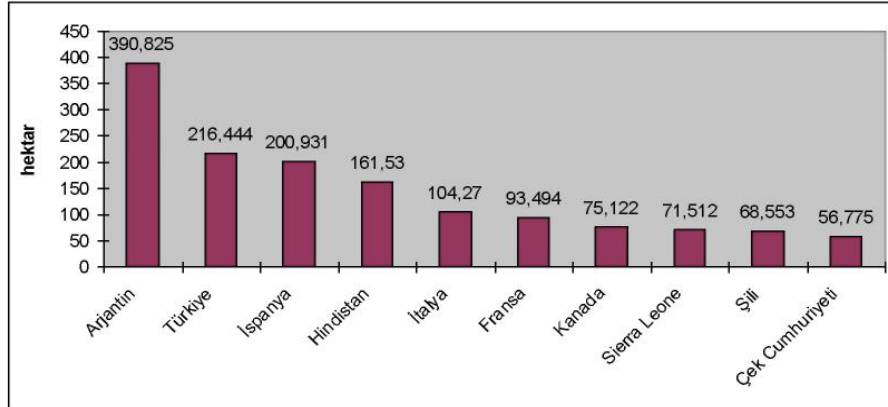

Kaynak: FIBL & IFOAM 2011.

AB ülkeleri içerisinde en fazla ekolojik ürün ekiliş alanına sahip ülkeler 1.5 milyon hektar ile İspanya ilk sırada yer almakta olup, bu ülkeyi sırasıyla İtalya ve Almanya izlemektedir. 2008-2009 döneminde tüm dünyada organik tarım alanını en fazla artıran ülkeler Arjantin ve Türkiye'dir (Willer ve Kilcher, 2011).

Birçok ülkede organik tarım alanları hızla gelişmektedir. Dünyada organik tarım üretimi yapan ülkelerin 2008 ile 2009 değerleri karşılaştırıldığında Arjantin 390,825 ha alan artışı ile en yüksek büyüme gösteren ülke konumundadır. Avrupa Birliği üyesi ülkelere baktığımızda İspanya, İtalya ve Fransa'daki artış göze çarpmaktadır. İspanya 2008 yılında 324,959 ha'lık organik tarım alanına sahipken 2009 yılında 525,89 ha alana ulaşmıştır. Türkiye'de 2008 ve 2009 yılları arasında organik tarım alanında yaşanan 216,444 hektarlık artış da dikkat çekicidir (Grafik 2).

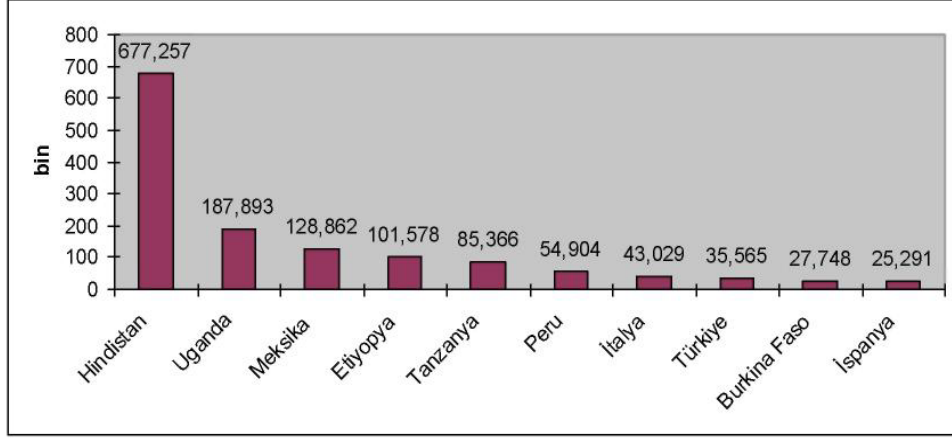
Grafik 2. 2008-2009 yıllarında organik tarım alanında en çok artış olan 10 ülke

Kaynak: FİBL & IFOAM 2011

Dünyada organik üretici sayısı en yüksek on ülke Grafik 3'de verilmiştir. Dünyada organik tarım yapmakta olan üretici sayısına baktığımızda 677,257 üretici ile Hindistan ilk sırada yer almaktadır. Hemen ardından 187,893 üretici ile Uganda gelmektedir (Grafik 3).

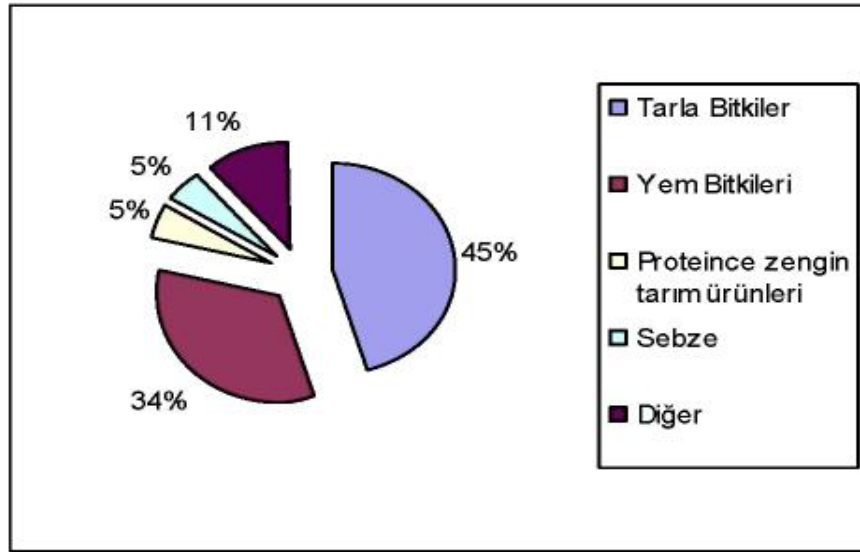
Grafik 3. 2009 yılında en çok organik üretici sayısına sahip 10 ülke

Kaynak: FİBL & IFOAM 2011

Dünyadaki sürdürülebilir organik tarım alanlarının kullanımına bakıldığında ilk sırada %45'lik bir payla tarla bitkileri hemen ardından %34'lük bir oranla yem bitkileri gelmektedir (Grafik 4).

Grafik 4. Dünya’da Organik Tarım Alanlarının Başlıca Ürün Gruplarına Göre Dağılımı

Kaynak: FİBL & IFOAM 2011

Dünyada kişi başına en çok organik ürün tüketen ülkeler arasında İsviçre, Danimarka, Lüksemburg, İsveç, Almanya, Amerika Birleşik Devletleri, Kanada ve Fransa gelmektedir. Avrupa’da kişi başına yıllık en yüksek organik ürün tüketimi 106 Avro ile Danimarka’da gerçekleşmiş, bunu İsviçre 105 Avro, Avusturya 89 Avro, Lüksemburg ve Liechtenstein 86 Avro ile takip etmiştir. Pazar büyüklüğü olarak güçlü konumdaki ülkelerden Almanya’da organik ürünlere kişi başına yıllık 64 Avro harcanırken, İngiltere’de 42 Avro, İtalya’da 32 Avro harcanmıştır (Willer ve Kilcher, 2011).

Dünya organik tarım ve gıda ürünleri ticareti incelendiğinde ise bu pazarın özellikle Batı Avrupa, Kuzey Amerika, Japonya ve Avustralya’da hızla geliştiği görülmektedir. Organik ürün satışları dünya genelinde 2009 yılında 55 milyar dolara ulaşmıştır. Batı Avrupa

(% 48) ve Kuzey Amerika (% 48) organik tarım pazar büyüklüğü dünya organik tarım satışlarının % 96'sını oluşturmaktadır. Asya, Güney Amerika ve Avustralya diğer önemli üretici ve organik ürün ihraç eden ülkelerdir. Organik ürün pazarı her yıl 5 milyar dolarlık bir gelişme göstermektedir (Willer ve Kilcher, 2011).

3. Türkiye’de Organik Tarım

Türkiye’de organik tarım, 1980’li yıllarda ihracat talebi doğrultusunda gelişmiştir. Üzüm ve incir gibi geleneksel ürünler ile başlayan bu talepler daha sonra kuru kaysı ve fındık başta olmak üzere birçok üründe devam etmiştir. Bu ürünlerin üretimi öncelikle ithalatçı ülkelerin mevzuatlarına uygun olarak yapılmaya başlamış, 1991 yılından itibaren ise 2092/91 sayılı Avrupa Birliği Konsey Tüzüğü esas alınarak yapılmıştır. Yıllar itibariyle tüm Dünya’da yaşanan gelişmelere paralel olarak, Türkiye’deki organik tarım sektörü de önemli gelişmeler göstermiştir. Üreticiden tüketiciye kadar sektörün tüm paydaşları ile kamu otoritesi bu gelişmeye önemli katkılar sağlamıştır.

Bakanlığın organik tarımda temel amacı; sürdürülebilir tarımı ve tüketicilerin sağlıklı gıdaya ulaşımını kolaylaştırmak için, organik tarımı geliştirmek ve yaygınlaştırmaktır. Bunun için nitelikli çoğunluğun sağlanarak organik tarımın her aşamasında gelişmenin kalıcı hale getirilmesi hedeflenmektedir. Politikalar ve faaliyetler bu temel amaca yönelik olarak geliştirilmekte ve uygulanmaktadır. Bunun yanı sıra, üreticinin gelir düzeyinin yükseltilmesi, tüketici talebine olumlu cevap verilebilmesi, çevrenin korunması, eko-turizm, hizmet sektörü ve organik tarım sanayinin gelişmesi ve dış pazardan daha fazla pay alma giderek önem kazanmıştır (Anonim 2012).

3.1 Organik Tarım Ürünler Üretimi

İhracata yönelik talepler doğrultusunda kuru üzüm ve kuru incir gibi geleneksel ürünler ile başlayan organik tarım, yıllar itibariyle önemli gelişmeler göstermiştir. Sekiz ürün ile başlayan organik tarım faaliyeti son yıllarda 200 ürünü geçmiştir. 2012 yılı itibariyle ortalama 54 bin üretici tarafından toplam 702.909 ha alanda 1.750.127 ton civarında organik üretim yapılmaktadır. Benzer gelişme organik tarımda üretim yapan, ürün işleyen, pazarlayan firma sayılarında da görülmektedir (Çizelge 1).

Çizelge 1 Yıllar itibariyle organik tarımsal üretim göstergeleri (Geçiş süreci dâhil).

Yıllar	Ürün Sayısı	Üretici Sayısı	Üretim Alanı(ha)	Üretim miktarı(ton)
2006	203	14.256	192.789	458.095
2007	201	16.276	174.283	568.128
2008	247	14.926	166.883	530.225
2009	212	35.565	501.641	983.715
2010	216	42.097	510.033	1.343.737
2011	225	42.460	614.618	1.659.543
2012	204	54.635	702.909	1.750.127

Kaynak: GTHB, 2012.

Yetiştiricilik yapılan alanlar dikkate alındığında 2010 yılında Ege bölgesi organik tarım yapılan alanlar içerisinde % 29,4’lük pay ile ilk sırada gelmektedir. Bunu sırasıyla % 18,9 ile Doğu Anadolu Bölgesi, % 17,5 ile Akdeniz ve % 17,1 ile Güney Doğu Anadolu Bölgesi izlemektedir. Bu durum 2011 yılında farklı bir görünüm arz etmektedir. Doğu Anadolu Bölgesi %66,2’lik pay ile ilk sırada yer alırken, Ege Bölgesi % 12.4 pay almaktadır. Güneydoğu Anadolu Bölgesi ise %8,8 ile Ege Bölgesini izlemektedir (Çizelge 2).

Çizelge 2 Bölgelere Göre Organik Tarım Alanları

	Alan(%)	Üretici sayısı
Akdeniz	1,8	2,5
Doğu Anadolu	66,2	51,4
Ege	12,4	20,7
Güneydoğu Anadolu	8,8	3,9
İç Anadolu	5,4	5,3
Karadeniz	4,2	13,3
Marmara	1,2	2,6
TOPLAM	100,0	

Kaynak:GTHB, 2012.

3.2 Organik Tarım Ticareti

Türkiye'nin organik ürün ihracatından elde ettiği gelirin 2002 yılında 30 877 140 dolardan 2011 yılında % 49.71 oranında azalarak 15 529 387 dolara düştüğü belirlenmiştir. Organik ürünlerin ihracatı kayıt altında olmasına rağmen, ihracat firmaları Ege ihracatçı Birliklerine her zaman bildirimde bulunmamaktadır. Ulaşılabilen resmi ihracat verileri, ihracatçı firmaların ihracat esnasında organik olarak beyan ettikleri partilere ait olup, gerçekleşen ihracat verilerini yansıtmamaktadır. Gerçekte organik ürün ihracat değerinin 300 milyon doların üstünde olduğu tahmin edilmektedir (Bile vd., 2012).

Türkiye'de organik ürünlerin satışı; ihracatçı firmalar/işleyici firmalar, organik ürün sertifikası olan bireysel üreticiler ve organik ürünlerin üretimini yapan ve pazarlayan kooperatifler tarafından yapılmaktadır. ihracatçı/işleyici firmalar ürünlerini yurtdışı piyasasına; ve yurtiçi piyasasında hipermarketler (Migros, Kipa, Tansaş, Carrefourvb), kendi mağaza zincirleri (City farm gibi), organik ürün satan mağazalar (Nuhun Ambarı, Ekoorganik, Kırkambar, Ecolife, vb.) ve e-ticaret (Ekoloji Market, Sade, Hasad, Yeşil Organik, Serente vb.) yoluyla pazarlamaktadırlar. Organik ürünlerin üretimini yapan ve pazara sunan kooperatifler de yurt içi piyasada ürünlerini aynı kanallardan pazarlamaktadırlar. Kendi adına organik ürün sertifikası olan bireysel üreticiler ürünlerini doğrudan organik pazara (Bostanlı-İzmir, Ankara, Antalya, Samsun, Eskişehir, Bursa, İstanbul-Kadıköy, İstanbul-Bakırköy, İstanbul-Şişli, İstanbul-Beylikdüzü, Silivri-İstanbul, Zeytinburnu-İstanbul, Bodrum vb.) organik ürün satan mağazalara, organik e-marketlere vermekte veya kendi çiftliğinde doğrudan veya internet kanalı ile satışa sunmaktadırlar. Bunun yanı sıra, doğrudan organik ürün üretimi yapmayan ancak üreticilerden organik ürün satın alan pazarcılar/aracılar da yurtiçi piyasasında yer almaktadır. Pazarcılar/aracılar organik ürünleri organik pazar, organik ürün satan mağazalar ve e-ticaret kanalıyla pazarlamaktadırlar (Bile vd., 2012).

3.3. İthalat

Türkiye organik tarım ürünü ithalatı da yapmaktadır. Muhtelif reçel, marmelat, ayçiçeği yağı, balmumu, çikolata, kahve, soya unu ve zencefilli kurabiye olmak üzere 2010 yılında 14 ülkeden organik ürün ithal edilmiştir (Çizelge 3).

Çizelge 3. En Çok Organik Ürün İthal Edilen Ülkeler

Ülke	Miktar	Ürünler
Rusya	25.108.810	Nohut, Kanola, Mercimek, Buğday
İsveç	1.655.451	Muhtelif reçel ve marmelatlar, Filtre kahve
Kırgızistan	749.109	Ceviz, Pamuk
Kazakistan	500.000	Soya fasulyesi
Çin	120.000	Soya Küspesi

İran	96.596	Elma Suyu Konsantresi
ABD	33.308	Bio-one Organik Mikrobiyal Gübre
Hollanda	8.145	Çavdar unu, Kabak Çekirdeği, Ketan Tohumu, Ayçiçeği çekirdeği, Yulaf Ezmesi, Kahve ve çeşitleri
Almanya	7.780	Kışniş ekstresi,yabani sarımsak ekstresi, arı sütü, bal mumu, laktoz, ayçiçeği yağı
Meksika	7.413	Avage şurubu
İspanya	6.075	Muhtelif soya mamulleri
İsviçre	2.929	Çikolata
Avusturya	1.000	Laktoz
KKTC	139,2	Muhtelif reçeller

Kaynak: GTHB, 2011. OTBİS Kayıtları.

3.4. Türkiye’de Organik Ürün Fiyatları

Organik ürünlerin üreticiler tarafından üretilmesinde etkili faktörlerden biri de birim alandan daha yüksek kar elde etme isteğidir. Bu kapsamda karlılığı etkileyen faktörlerden biri olan ürün fiyatlarının organik ürünler için de incelenmesi konu hakkında fikir vermesi bakımından önem arz etmektedir. Türkiye’de Mayıs-Haziran 2012 için, geleneksel ve organik ürünlerin hipermarket satış fiyatları ile organik ürünlerin organik mağaza ve e-market fiyatları karşılaştırmalı olarak verilmiştir (Çizelge 4). Organik ve geleneksel ürünlerin hipermarketteki perakende satış fiyatları arasında, ürünlere göre %23-768 fark olduğu görülmektedir.

Çizelge 4. Geleneksel ve Organik Ürünlerin Çeşitli Pazarlama Kanallarındaki Fiyatları (TL/kg)

Ürünler	Hipermarket			Organik		Organik e-Market	
	Geleneks el ürün	Organik ürün	Fiyat farkı(%)	Organik ürün	Fiyat farkı(	Organik ürün fiyatı	Fark (%)
Kuru fasulye (seker)	8.97	11.04	23.08	10.47	-5.16	12.45	12.77
Nohut	6.87	8.99	30.86	9.70	7.90	9.39	4.45
Zeytinvağı (500 ml)*	25.29	34.31	35.67	29.96	-12.68	33.00	-3.82
C.siz kuru üzüm	14.09	19.79	40.45	21.00	6.11	27.00	36.43
Kuru erik (cekirdeksiz)	33.80	48.29	42.87	39.00	-19.24	67.50	39.78
Zeytinvağı (2 litre)*	14.90	21.96	47.38	19.03	-13.34	15.05	-31.47
Kuru kavısı (gün kurusu)	23.40	34.54	47.61	29.29	-15.02	35.09	1.59
Fındık (Kavrulmamış)	35.57	52.86	48.61	53.80	1.78	54.14	2.42
Antep fıstığı (kabuklu)	42.35	64.86	53.15	58.00	-10.58	55.33	-14.69
Siyah zeytin	13.91	21.46	54.28	25.04	16.68	26.20	22.09
Üzüm pekmezi	14.17	22.67	59.99	28.51	25.76	24.50	8.07
Siyah çay (48’li demlik)	4.93	8.25	67.34		10.06	-	-
Biber salçası	9.47	16.53	74.55	18.20	10.10	17.11	3.51
Cam balı	28.93	51.28	77.26	49.20	-4.06	52.80	2.96
Tahin	16.50	29.95	81.52	29.35	-2.00	31.22	4.24
Badem	42.56	78.00	83.27	74.28	-4.77	81.83	4.91
Çicek Balı	34.81	65.23	87.39	67.76	3.88	63.19	-3.13
Zeytinvağı (1 litre)*	14.08	26.42	87.64	20.18	-23.62	23.80	-9.92
Buğday unu	2.02	3.94	95.05	4.21	6.85	3.99	1.27
Pilavlık bulgur	2.44	5.32	118.03	6.00	12.78	6.99	31.39
Kuru incir	14.95	34.06	127.83	31.20	-8.40	27.89	-18.12
Yesil mercimek	4.23	9.64	127.90	9.49	-1.56	9.91	2.80
Siyah çay (toz)	14.64	34.58	136.20	33.16	-4.11	31.98	-7.52
Nar suyu *	4.72	11.22	137.71	6.50	-42.07	20.00	78.25
Harnup (kecibovnuzu)	10.64	25.59	140.51	25.00	-2.31	26.35	2.97
Domates salçası	6.20	15.78	154.52	16.81	6.53	15.68	-0.63

Köftelik bulgur	2.02	5.32	163.37	5.93	11.47	7.24	36.09
Yesil zeytin	11.61	31.67	172.78	22.01	-30.5	21.03	-33.60
Pirinc (Baldo)	4.26	12.59	195.54	10.40	-17.39	10.48	-16.76
Buğday	2.23	6.72	201.35	8.75	30.21	7.55	12.35
Elma suyu *	3.23	10.67	230.34	13.23	23.99	10.00	-6.28
Dut pekmezi	8.59	30.59	256.11	23.12	-24.42	28.71	-6.15
Kırmızı mercimek	3.45	12.68	267.54	10.17	-19.79	10.66	-15.93
Spagetti	2.63	13.80	424.71	10.71	-22.39	8.00	-42.03
İrmik	2.72	23.60	767.65	16.25	-31.14	15.90	-32.63

*500 ml, 1 litre ve 2 litrelik şişelerdeki zeytinyağının, ve meyve sularının TL/litre fiyatıdır. ** paket fiyatı ^a Geleneksel ürünün hipermarket fiyatına göre; ^b Organik ürünün hipermarket fiyatına göre

Kaynak:TÜİK 2012.

Organik mağaza fiyatlarının bazı organik ürünlerde hipermarket fiyatlarına göre %30'a varan oranda daha pahalı, bazı organik ürünlerde ise %42'ye varan oranda daha ucuz olduğu saptanmıştır. Organik e-marketlerdeki organik ürün fiyatlarının hipermarket fiyatlarına göre; bazı ürünlerde %78'e varan oranda daha pahalı, bazı ürünlerde ise %42'ye varan oranda daha ucuz olduğu saptanmıştır. E-marketlerdeki organik ürün fiyatlarının organik mağazalardaki organik ürün fiyatlarına göre bazı ürünlerde %78'e varan (organik nar suyu hariç) oranda daha pahalı, bazı ürünlerde ise %25'e varan oranda ucuz olduğu saptanmıştır.

Türkiye'de yaş meyve ve sebze pazarlamasında önemli pazar payına sahip olan başlıca hipermarketlerde yapılan araştırmada, bu ürünlerin organik satışının bir kaç markette, bir kaç ürün ile sınırlı kaldığı belirlenmiştir. Organik yaş meyve ve sebzeleri kararlı olarak tüketmek isteyen tüketiciler için alternatif satın alım noktalarının, organik pazarlar, organik ürün satış mağazaları ve internet kanalıyla satış yapan firmalar olduğu saptanmıştır. 2012 yılı Mayıs-Haziran ayları itibariyle, hipermarkette satılan geleneksel yaş meyve ve sebze fiyatları ile organik olarak yetiştirilen yaş meyve ve sebze fiyatları arasındaki farkın tüketiciler açısından en uygun olduğu satış yeri büyük bir çoğunlukla organik pazardır (Çizelge 5).

Organik mağaza ve organik e-market fiyatları ise birbirine oldukça yakındır. Genel olarak, organik mağaza ve organik e-market alışverişinde tüketicinin ödediği organik ürün fiyat priminin organik pazardakinin iki katına yaklaştığı görülmektedir.

Çizelge 5. Geleneksel ve Organik Yaş Meyve ve Sebzenin Çeşitli Pazarlama Kanallarındaki Perakende Satış Fiyatları (TL/kg)

Ürünler	Geleneksel ürün	Organik pazar	%	Organik mağaza	%	Organik e-market	%
Kiraz	8.37	7.83	-6.45	15.9	89.96	17.99	114.93
Marul*	1.75	1.83	4.57	4.95	182.86	3.84	119.43
Erik	4.47	4.83	8.05	6.45	44.30	11.06	147.43
Elma	4.90	6.00	22.45	6.00	22.45	6.33	29.18
Çilek	5.40	9.50	75.93	11.3	109.26	14.06	160.37
Portakal	1.89	4.17	120.63	4.97	162.96	5.01	165.08
Bezelye	2.95	6.83	131.53	10.95	271.19	11.79	299.66
Kabak	1.80	4.50	150.00	7.45	313.89	8.49	371.67
Salatalık	1.36	4.50	230.88	6.97	412.50	8.75	543.38
Domates	1.74	6.00	244.83	8.03	361.49	7.49	330.46
Patates	0.99	3.50	253.54	4.47	351.52	4.93	397.98

* adet fiyatı Kaynak:TÜİK (2012)

Bu çalışmanın konusu olan çileğin geleneksel ve organik üretilmesi durumunda fiyat farkının farklı pazar ortamlarında önemli düzeyde farklılaştığı tespit edilmiştir. Organik olarak üretilip, organik pazarda satılan çileğin fiyatı geleneksel üretilen çileğin fiyatına göre % 76, organik mağazada satılan organik çileğin fiyatı % 109 ve organik e-markette pazarlanan organik çileğin fiyatının ise % 160 daha pahalı olduğu belirlenmiştir.

4. Konya İlinde Organik Tarım

Konya ili 40,814 km² (göller hariç 38,873 km²) yüzölçümü ile ülke yüzölçümünün %5,2'sini oluştururken, yüzölçümü büyüklüğü bakımından birinci sırada yer almaktadır. Konya ili arazisinin %55,1'ini tarım arazisi, %18,7'sini çayır-mera, %13,2'sini orman-fundalık ve %13'ünü de tarım dışı arazi oluşturmaktadır. Konya ili, sulanamayan geniş tarım alanlarının varlığı nedeniyle rakımı yüksek, bozulmamış ve doğal mineral özelliklerini kaybetmemiş organik tarıma müsait topraklara sahiptir. TR-52 Bölgesinde yer alan ilin bölgede önemli bir tarım potansiyeli bulunmaktadır. Organik tarımın bölgedeki dağılımı incelendiğinde üretimin %92'lik kısmının Konya ilinde gerçekleştiği görülmektedir (Çizelge 6). Bölgenin tarım kapasitesine ve piyasaların isteklerine bakıldığında organik tarıma daha fazla ilgi gösterilmesi gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

Çizelge 6. Konya İlinde Organik Tarım

	Konya	Karaman	TR-52	Türkiye	TR-52/TR(%)
Alan (Ha)	1.089	707	1.796	119.670	1,50
Üretim (Ton)	11.378	810	12.188	302.416	4,03

Konya ilinde daha ziyade organik tarım faaliyeti Ereğli, Akşehir, Yunak, Doğanhisar, Hüyük ve Seydişehir ilçelerinde yapılmaktadır. İlde organik tarım faaliyetleri 1997 yılından itibaren hızla gelişmekle birlikte özellikle 2008 yılından itibaren organik tarımla uğraşan çiftçi sayısında önemli oranda azalmalar yaşanmış ve buna bağlı olarak ekilen alanlarda ve üretimde düşüşler yaşanmıştır. 2004 yılında 4,191 hektar alanda yapılan organik tarım faaliyetleri sonucunda 14,053 ton üretim yapılırken, 2010'da ekilen alan miktarı 1,196 hektara düşmüş ve üretim miktarı da 9,680 tona gerilemiştir. 2004 yılı itibarıyla Türkiye üretiminin %3,8'ini karşılayan Konya'nın payı, 2010'da %0,7 düzeyine gerilemiştir. Konya'da, 2010 yılı verilerine göre Tarım İl Müdürlüğü'nün öncülüğünde 12 ilçede (Akören, Akşehir, Çeltik, Doğanhisar, Ereğli, Hüyük, Kadınhanı, Karapınar, Meram, Sarayönü, Tuzlukçu, Yunak) 809 üretici, 3040 parselde 17.432 dekar alanda organik ürün elde edilmektedir. Organik hayvancılık çalışmaları ise; 2 arı yetiştiricisi 350 kovanda organik arıcılık yapmakta ve Sarayönü ilçesinde bulunan 2 müteşebbis ise toplam 8 bin 500 tavukluk çiftlikleriyle organik yumurta üretimini gerçekleştirmektedirler. Ayrıca 2011 yılında da Selçuklu İlçesi Selahattin Köyünde Organik Arıcılık Projesi uygulamaya konulmuştur. Konya da 32 çeşit ürün organik olarak sertifikalandırılmış olup en çok üretimi yapılan ürünler; vişne, kimyon, çilek vb. ürünlerdir. Konya'da yıllar bazında organik üretim, alan ve miktarlarında düzenli bir artış olmadığı, en yüksek üretim miktarına 2008 yılında ulaşıldığı ve son iki yılda ciddi bir düşüş olduğu görülmektedir (Koyuncu ve Demirci, 2012).

5. Konya İli Hüyük İlçesinde Organik Çilek Üretimi, Pazarlaması ve Örgütlenme Durumu

5.1. Organik Çilek Üretimi

Hüyük'te 54.942,02 hektar toplam toprak alanı olup, bunun 15.021,50 ha'ı tarım alanı, 2500,00 ha çayır mera, 15.074,00 ha ormanlık ve fundalık ve 22.346,52 ha ise tarım dışı alanlardan oluşmaktadır. Diğer alanlar içerisinde tarıma elverişli olmayan kayalık, taşlık alanlar, yerleşim yerleri ve su yüzeylerinden oluşmaktadır. Tarım alanlarının 178 hektarını sebzelik alan, 548,5 hektarını meyvelik alan ve 14.295 hektarını da tarla alanı (12.209 ha ekilen ve 2.086 ha da nadas) oluşturmaktadır. Bu tarım alanlarının sadece %7,0 lik bölümü olan 1.600 ha'lık alan sulanmaktadır.

Hüyük'te işlenen toplam arazi 15.021,5 ha olup, Konya toplam işlenen alanın % 0,94'ünü, Göller Havzası işlenen alanının %5,11'ini oluşturmaktadır. Bu arazilerin % 57,39 gibi büyük bir oranında tarla tarımı yapılmaktadır. Tarım arazilerinin toplam işlenen araziye oranı, Konya (%58,22) ve Türkiye (%67,33) oranlarına göre düşüktür. İlçede genellikle kuru tarım yapıldığından nadas için ayrılan alan %39,20 oranında olduğu görülmektedir. Buna karşın, ilçede bağcılık faaliyeti %0,36 oranında görülmektedir. İlçede meyvecilik faaliyeti %2,10 oranında alan ayrılmıştır.

Konya ili organik çilek üretiminde önemli aşama kaydetmiştir. Konya'da yetiştirilen organik çilek büyük oranda Hüyük, Seydişehir, Akşehir ve Doğanhisar ilçelerinde üretilmektedir. Konya İl Hüyük İlçesinde organik tarım bazı köylerde yerel yöneticilerle birlikte çilek temel ürün olmak üzere yaklaşık 10 yıl önce başlamıştır. Konya İl Özel İdaresi tarafından 2007 yılında başlatılan, organik çilek desteği halen devam etmektedir. Ayrıca Hüyük ilçelerinde il Özel idaresine ait 1000 tonluk bir soğuk hava deposu bulunmaktadır (Koyuncu ve Demirci, 2012).

5.2. Organik Çilek Pazar Yapısı ve Sorunları

Konya ili Hüyük ilçesinde Koyuncu ve Demirci (2012) tarafından yapılan bir çalışmada ilçede üreticilerin pazar yapısı ve sorunları incelenmiştir. Elde edilen bulgulara göre çiftçilerin ürünlerini daha ziyade hangi pazarda sattıkları sorulmuş ve bu soruya üreticilerin;

- %57'si yerel pazar cevabı verirken,
- %34'ü ulusal pazarda ve
- %9'u ise bölgesel pazarda sattığını belirtmiştir.

Çiftçilerin %96'sının sertifika ve kalite güvence belgeleri olmadığı gözlenmiştir.

Çiftçilere ürettikleri ürünleri kim tarafından satışının yapıldığı sorusuna;

- %58'i kendileri, %19'u aile üyeleri tarafından yapıldığı,
- %19'u özel firmalarca yapıldığı,
- %2'si kooperatifçe ve
- %2'side uzman kişiler cevabı verilmiştir.

Çiftçilerin ürettikleri ürünlerin pazarlanmasını yöneten kişinin pazarlama eğitimi alma durumu incelendiğinde;

- Pazarlama yapanların %76'sının pazarlama eğitimi almamış kişilerce yapıldığı,
- Pazarlama yapanların %23'ünün ise pazarlama eğitimi almış kişiler olduğu saptanmıştır.

Pazarlama yapanların % 74'ünün son 3 yılda pazarlama eğitimi almadığı, %25'lik kesiminin ise ücretsiz eğitim aldığı belirlenmiştir.

Pazarlama ile ilgili eğitime ihtiyacı olup olmadığı sorusuna ise;

- %70'i evet cevabı verirken,
- %30'u ise hayır cevabı vermişlerdir. Buda göstermektedir ki bölgede pazarlama çoğu eğitimsiz kesim tarafından yapılmakta ve çiftçilere yönelik özellikle kamu kurumlarının ücretsiz pazarlama eğitim programlarının düzenlenmesi gerekmektedir.

Çiftçilerin pazarlama sistemini nasıl oluşturdukları sorusuna;

- %44,7'i zaman içerisinde tecrübe ederek öğrendiklerini belirtirken,
- %31,9 araştırma ve inceleme sonucunda oluşturduklarını,

- %14,9 ise kıyaslama yolu ile ürünlerini pazarladıklarını belirtmişlerdir.
- Yalnızca %4'lük kesim uzman kişi ya da firmadan destek alarak pazarlama yaptıklarını belirtmişlerdir.

Buda çiftçilerin modern pazarlama hususunda değişik alternatiflerden oluşan pazarlama modellerinin sunulması gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır. Pazarlama ile ilgili yaşanan problemlerin temelinde üreticilerin örgütlü yapıda olmamaları temel faktör olarak belirlenmiştir.

5.3. Üreticilerin Örgütlenme Durumu ve Sorunları

Hüyük ilçesinde organik çilek üretimi yapan üreticilerin büyük çoğunluğu küçük ölçekli işletme niteliğinde olmaları nedeniyle, ürettikleri ürünlerin üretiminde kullanılan girdileri alırken ve diğer taraftan sattıkları ürünlerinde fiyatlarını belirlemede etkileri bulunmamaktadır. Bu nedenle üreticilerin örgütlenmesi ekonomik çıkarları açısından önem arz etmektedir. Bu kapsamda ilçede üreticilerin bir kooperatife üye olup olmadıkları incelendiğinde %64'ünün bir üretici örgütüne üye olmadığı belirlenmiştir. Buda göstermektedir ki üreticilerin hızlı bir şekilde üretici kooperatifi kurmaları veya üye olmalarının sağlanması gerekmektedir. Çiftçilerin örgütlü olmamaları nedeni ile pazarlama sorunu yanında ürün fiyatı konusunda da bir güçlerinin olmadığı belirlenmiştir. Nitekim söz konusu araştırmada, çiftçilere ürün fiyatlarını nasıl belirledikleri sorulduğunda;

- %58'i haldeki fiyatları dikkate alarak belirlediklerini bildirirken,
- %21'i rakip işletmelerin fiyatları ile kıyaslayarak belirlediklerini,
- %15 ise maliyet üzerine belli bir kar marjı koyarak belirlediklerini,
- %4 ise bilimsel pazarlama stratejimizi göz önünde bulundurarak pazarlama yaptıkları belirlenmiştir.

6. Sonuç ve Öneriler

Üreticilerin yapısal, pazarlama, örgütlenme ve kümeleşme sorunu bulunmaktadır. İlçede üreticilerin pazarlamada ürünlerin fiyatlandırılmasında ve maliyet düşürmede önemli sıkıntılar yaşamaktadırlar. Üreticiler yurt dışı pazarlar ile ilgili yeterli bilgileri bulunmayıp yeni pazarlara girmekte zorluk çekmektedirler. Yine çiftçilerin çoğu ürün kalitesi ve kalite yönetimi konusunda bilgi eksiklikleri yaşarken, ürün imajının genel olarak olmadığı belirlenmiştir. Yine ürünlerin depolanması ve nakliyesinde güçlükler yaşanmakta, Fuar sergi gibi organizasyonlara çiftçilerin çoğunun katılmadığı ve nitelikli pazarlama elemanı bulmakta zorlandıkları saptanmıştır.

Hüyük ilçesi çilek üreticileri ülkemiz için kırsal kalkınma niteliği taşıyan iyi bir pilot proje olup bu projenin pazarlama ve ihracat kısmı tüm kurumların desteği ile geliştirilmelidir. Pazar odaklı üretimi ön planda tutmak, üretimde kalite güvenliğini artırmak, üretici örgütlerinin güçlendirilmesi, ihracata yönelik alt-yapı ve eğitim faaliyetlerini geliştirmek, ürün işleme ve değerlendirme yöntemleri geliştirmek, kurum ve kuruluşlarla ilişki ve işbirliği geliştirmek önem arz etmektedir. Ayrıca üreticilerin yasal mevzuat, pazarlama planlanması, uluslararası pazarlama, elektronik ticaretle, pazar araştırma, satış teknikleri, marka yönetim, tanıtım ve reklam, dağıtım kanalları, müşteri ilişkileri gibi birçok konuda bilgilendirilmesi gerekmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalıştay kapsamında akademisyen kadrosu Prof.Dr. Süleyman SOYLU koordinatörlüğünde yaptıkları arazi çalışmalarını müteakiben çalıştay ana organizasyonunda sunumlarını gerçekleştirmişlerdir. Özel sektör firmaları sunumlarında pazarlama alternatiflerine değinmişlerdir. Çalıştay kapsamında aşağıda belirtilen konular gündeme gelmiş ve uygulanması için karar alınmıştır.

- 1. Organik Hüyük Çileğinin marka ve tescil çalışmalarının yapılması gerekliliği,**
- 2. Organik Hüyük Çileği Kaliteli üretime yönelik eğitim ve bilgilendirme çalışmaların yoğunlaştırılması,**
- 3. Organik Hüyük Çileği Kaliteli Hasat edilmesinde, kaliteli işçi açığını kapatmaya yönelik eğitim ve bilgilendirme çalışmalarının yoğunlaştırılması, bölgede organik çilek hasadını yoğun bir şekilde bayanlar yaptığından bayanlara yönelik eğitim çalışmalarının yapılması, köy bazlı özel eğitim çalışmalarının yapılması,**
- 4. Organik Hüyük Çileği Üretiminde etik kurallara bağlı kalarak, ürün ismine zarar verilmemesinin sağlanması, Organik Hüyük Çileğinin diğer bölge çilekleri ile karıştırılmadan kalite devamlılığının sağlanmasına yönelik çalışmaların yapılması**
- 5. Organik Hüyük Çileği Hasatında sınıflandırma yapılmasının sağlanması, karışık boy ve çeşitteki çileklerin ürün kalitesinin düşürmesinin önüne geçilmesi,**
- 6. Üretim alanlarında hastalık bulaşmasının önlenmesi ve üretimde kalite için sağlıklı fide temini çalışmaları yapılması,**

7. Bölgeye uyum sağlayabilecek yeni ve rekoltesi yüksek çilek çeşitlerinin adaptasyon çalışmalarının yapılması,
8. Organik Sertifikasyon çalışmalarında hassasiyet gösterilmesi ve tüm çilek üreticilerine yaygınlaştırılmasına yönelik çalışmaların yapılması,
9. Organik Hüyük Çileği Üretiminin tüm yıla yayılabilmesine yönelik örtü altı üretim gibi çalışmaların yapılması,
10. Organik Çilek Üretim Alanlarında arıcılık faaliyetlerinin teşvik edilmesi, arıcı birlikleri ve örgütleri ile ortak çalışmalarda bulunulması,
11. Organik Çilek Üretim Alanlarının genişlemesi için sulama imkânlarının artırılması gerekliliğine binaen bölgedeki sulama yatırımlarının hızlandırılması ve tamamlanması, Beyşehir gölünden bölgenin faydalanabilmesi için projeler üretilmesi,
12. İklimsel değişiklikler nedeni ile su yönetimi ve su kullanımına yönelik eğitim çalışmalarının ivedilikle hayata geçirilmesinin sağlanması,
13. Organik Hüyük Çileği'nin işlenmesine, saklanmasına ve ambalajlanmasına yönelik bölgede tesislerin ivedilikle projelendirilmesi, ambalajlamada albenisi yüksek pazarlama stratejilerinin oluşturulması,
14. Organik Çilek Üretici Örgütlerinin kuvvetlendirilmesine yönelik çalışmaların yapılması,
15. Organik Çilek ve Organik Tarımsal Ürünlerin Üretimine destek olmak üzere alternatif ürünlerin bölgeye adapte edilmesi, özellikle piyasa açığı görünen ahududu, böğürtlen, tıbbi aromatik bitkilerin üretimine yönelik çalışmaların yapılması,
16. Organik Hüyük Çileği Üretiminde ihracat stratejisi ve yurt pazarlama stratejilerinin oluşturulması,
17. Hüyük Bölgesinde her yıl artan miktarlarda organik çilek üretim alanının genişlediği, bu kapsamda üretim artış sınırının belirlenerek arz talep dengesinin sağlanması,
18. Hüyük Bölgesi'nin Beyşehir Göl Havzası içerisinde yer alması, çevresinin dağlarla çevrili olması bir nevi kapalı havza durumunda olması nedeniyle Organize Organik Tarım Bölgesi ilan edilmesine yönelik çalışmaların yapılması,
19. Özellikle İlköğretim Kurumlarında organik ürün tüketilmesine yönelik bilinç oluşturulması açısından ilgili kurumlara görüş iletilmesi,
20. Bölgede kendin topla-kendin ye tarzında eko-turizm çalışmalarının yapılması, eko-turizm faaliyetlerine alt yapı sağlaması açısından yataklı konaklama –kamp alanlarının oluşturulması,

21. Ulusal bazda Organik Hüyük  ileği isminin duyurulmasına yönelik web sayfası oluşturulması ve organizasyonların yapılması, Organik Hüyük  ileği'nin hik yesinin tanıtım filmi haline getirilerek ulusal basında yer almasının sağlanması, reklam çalışmalarının bölge insanının benimsemesi ve destek vermesine yönelik çalışmaların yapılması, Organik Hüyük  ileği kavramının yaygınlaştırılması,  avuş Kasabası'ndaki Sonsuz şükran Sanat i Köyü'nün sakini olan Sanatçıların Organik Hüyük  ileği 'nin tanıtımına yönelik faaliyetlerde yer almasının sağlanması,
22. Bölgedeki yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları ve tarım örgütlerinin logolarında Hüyük Kaymakamlığı logosu örneğindeki gibi Hüyük  ileği'nin logolarında yer almasının sağlanması.
23.  alıştayımızda Konya Dağlık İlçelerinin organik tarımsal üretiminde sulama problemlerinin değerlendirilmesi ve çözüm önerilerinin sunulması ile ilgili bir çalıştayların diğer ilçelerde de yapılması karara bağlanmıştır.

ÇALIŞTAYDAN KARELER

BASINDA ÇALIŞTAY

Organik çilekten ilçeğe büyük getiri

Hüyük Kaymakamı Türker, Hüyük'ün organik çilek üretiminde öncü bir ilçe olduğunu, organik çilek markasının yöre ile özdeşleştiğini ifade etti. Türker, organik çileğin ilçe ekonomisine yıllık ortalama 20-25 milyon liralık bir getiri sağladığını belirtti

HÜYÜK'te düzenlenen "Organik Hüyük Çileği Üretiminin Geliştirilmesinde İhracat Kanalları ve Lojistik Çalıştay" başladı. Hüyük Belediye Başkanı Hüyük Kaymakamı Türker, Hüyük'ün organik çilek üretiminde öncü bir ilçe olduğunu, organik çilek markasının yöre ile özdeşleştiğini ifade etti. Türker, organik çileğin ilçe ekonomisine yıllık ortalama 20-25 milyon liralık bir getiri sağladığını belirtti.

Hüyük Kaymakamı Türker, Hüyük'ün organik çilek üretiminde öncü bir ilçe olduğunu, organik çilek markasının yöre ile özdeşleştiğini ifade etti. Türker, organik çileğin ilçe ekonomisine yıllık ortalama 20-25 milyon liralık bir getiri sağladığını belirtti.

Hüyük Kaymakamı Türker, Hüyük'ün organik çilek üretiminde öncü bir ilçe olduğunu, organik çilek markasının yöre ile özdeşleştiğini ifade etti. Türker, organik çileğin ilçe ekonomisine yıllık ortalama 20-25 milyon liralık bir getiri sağladığını belirtti.

Hüyük Kaymakamı Türker, Hüyük'ün organik çilek üretiminde öncü bir ilçe olduğunu, organik çilek markasının yöre ile özdeşleştiğini ifade etti. Türker, organik çileğin ilçe ekonomisine yıllık ortalama 20-25 milyon liralık bir getiri sağladığını belirtti.

Hüyük Kaymakamı Türker, Hüyük'ün organik çilek üretiminde öncü bir ilçe olduğunu, organik çilek markasının yöre ile özdeşleştiğini ifade etti. Türker, organik çileğin ilçe ekonomisine yıllık ortalama 20-25 milyon liralık bir getiri sağladığını belirtti.

Organik çilekte rekolte arttı

"Organik Hüyük Çileği Üretiminin Geliştirilmesinde İhracat Kanalları ve Lojistik Çalıştay" başladı. Hüyük İlçe Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürü Yücel Doğan, organik çilek üretiminin geçen yıl 3 bin dekarlık alanda 12 bin ton rekolte ile tamamlandığını söyledi.

[3'te]

Hüyük organik çilek çalıştayı

Hüyük İlçe Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, Hüyük Kaymakamlığı ve MEVKA'nın organize ettiği "Organik Hüyük Çileği Üretiminin Geliştirilmesinde İhracat Kanalları ve Lojistik Çalıştayı" başladı. Çalıştay üç gün boyunca

15-16-17 Ocak 2014 tarihine kadar devam edecek. Çalıştaya İl Özel İdaresi Müdürleri, MEVKA yöneticileri, bölge kaymakamları ile STK'lar katıldı. Çalıştay Hüyük Belediyesi Kültür Merkezi'nde düzenleniyor

Organik Çilek Çalıştayı başladı

HÜYÜK İlçe Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, Hüyük Kaymakamlığı ve MEVKA'nın organize ettiği "Organik Hüyük Çileği Üretiminin Geliştirilmesinde İhracat Kanalları ve Lojistik Çalıştayı" başladı. Çalıştay 17 Ocak tarihine kadar devam edecek. Çalıştaya İl Özel İdaresi müdürleri, MEVKA yöneticileri, Bölge Kaymakamları, Bölge STK'ları katıldı. Çalıştay Hüyük Belediyesi Kültür Merkezinde düzenleniyor. **Haber Merkezi**

KONYA Yenigün

Hüyük ilçesi organik çilek marka haline geldi, 2013'te 12 bin ton çilek üretildi

Çilek marka yaptı

Hüyük ilçesinde düzenlenen "Organik Hüyük Çileği Üretiminin Geliştirilmesinde İhracat Kanalları ve Lojistik Çalıştayı" başladı. Hüyük Belediyesi Kültür Etkinlikleri Salonu'nda gerçekleştirilen ve 3 gün boyunca devam edecek olan çalıştayda bölgede son yıllarda hamile yapılan ve marka haline gelen Hüyük ilçesinin organik çileği masaya yatırıldı. Hüyük çileğinin düdü ve bugünü konulu barkovizyon gösteriminin ardından başlayan çalıştayın protokol konusundan başlamasında konuşan Hüyük İlçe Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürü Yücel Doğan, kurumunun proje sahipliğini yaptığı çalıştayın Hüyük Kaymakamlığı'nın proje ortaklığı ve Mevlana Kalkınma Ajansı'nın verdiği maddi destek ile gerçekleştirildiğini söyledi. Hüyük ilçesinde son dönemde büyük bir ivme kazanan organik çilek üretiminin geçen yıl 3 bin dekarlık alanda 12 bin ton rekabete ile tamamlandığını belirten Doğan, 2014 yılında ise yeni eklenen alanların devreye girmesi ile üretimin sahnesinin 5 bin dekara kadar

yükselmesini beklendiklerini söyledi. Hüyük Ziraat Odası Başkanı Hüryiye Şahin ise, organik çilek üretiminin yüzde bir geçen yıl artış gösterdiğini, öncümüzdeki yıllarda 20 bin tonlara ulaşacağına inanıldığını belirtti. Hüyük Belediyesi Başkanı Nispet Akgün'ün ise, organik çilek üretiminin bölgede marka haline geldiğini anlatarak, bu üretime destek veren isim, kurum ve kuruluşlara teşekkür etti. Hüyük Kaymakamı Bayram Türker de, Hüyük ilçesinin Konya'da organik çilek üretiminde öncü bir ilçe olduğunu, organik çilek markasının ise 1990'lı yıllardan itibaren ilçe adına tesellilenerek yöre ile özdeşleştiğini ifade etti. Son 7 yılda organik çilek üretiminin ilçenin ciddi anlamda gelişiminde bulunduğu dile getiren Türker, bunun ilçe ekonomisine yıllık ortalama 20-25 milyon liralık bir ekonoerik getiri sağladığını tahmin ettiklerini, bu durumun ise Hüyük ilçekli bir ilçe için küçümsenmemesi gerektiğini belirtti. KOP İdaresi Başkanı Prof.

Dr. Mehmet Babaoğlu ise, konuşmasında, Hüyük'teki organik çilek üretiminin tarihçesinden söz etti. Hüyük modelinin gerçek kırsal bir kalkınmanın en güzel hikayesini oluşturduğunu ifade eden Babaoğlu, Hüyük'ün garip ve fakir bir ilçe komününden artık ayağa kalkmak üzere olan bir ilçe komününe geldiğini söyledi. Konya İl Özel İdaresi Kırsal Kalkınma Dairesi Başkanı Ra-

şit Turan ise, sunumunda Konya'da organik tarıma verilen desteklerle ilgili rakamsal değerler verdi. Çalıştaya ilk gününde organik tarım lojistik ve ihracat firmaları sunumlarını yaptı. Selçuk ve Çukurova Üniversitelerinden komünün uzmanı olan akademisyenlerin de katıldığı çalıştay Cuma gününe kadar devam edecek. **■ İHA**

Hüyük'te Organik Çilek Çalıştayı devam ediyor

Konya'nın Hüyük ilçesinde düzenlenen "Organik Hüyük Çileği Üretimini Geliştirilmesinde İhracat Kanalları ve Lojistik Çalıştayı" devam ediyor.

Hüyük Belediyesi Kültür Etkinlikleri Salonu'nda gerçekleştirilen çalıştayda bölgede son yıllarda hamle yapan ve marka haline gelen Hüyük ilçesinin organik çileği masaya yatırıldı. Hüyük çileğinin dünü ve bugünü konulu barkovizyon gösteriminin ardından başlayan çalıştayı protokol konuşmaları bölümünde konuşan Hüyük İlçe Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürü Yücel Doğan, kurumunun proje sahipliğini yaptığı çalıştayı Hüyük Kaymakamı'nın proje ortaklığı ve Mevlana Kalkınma Ajansı'nın verdiği maddi destek ile gerçekleştirdiğini söyledi.

Hüyük ilçesinde son dönemde büyük bir ivme kazanan organik çilek üretiminin geçen yıl 3 bin dekarlık alanda 12 bin ton rekorla tamamlanmış olduğunu Doğan, 2014 yılında ise yeni ekiliş alanlarının devreye girmesi ile üretim sahasının 5 bin dekara kadar yükselmesini beklediklerini söyledi. Hüyük Ziraat Odası Başkanı Hürriyet Şahin ise, organik çilek üretiminin yörede her geçen yıl artış gösterdiğini, önümüzdeki yıllarda 20 bin tonlara ulaşacağına inandığını belirtti.

Hüyük Belediye Başkanı Nusret Akgümüş ise, organik çilek üretiminin bölgede marka haline geldiğini anlatarak, bu üretime destek veren isim, kurum ve kuruluşlara teşekkür etti.

Hüyük Kaymakamı Bayram Türker de, Hüyük ilçesinin Konya'da organik çilek üretiminde öncü bir ilçe olduğunu, organik

çilek markasının ise 1990'lı yıllardan itibaren ilçe adına tescillenerek yöre ile özdeşleştiğini ifade etti. Son 7 yılda organik çilek üretiminin ilçenin ciddi anlamda gündeminde olduğunu dile getiren Türker, bunun ilçe ekonomisine yıllık ortalama 20-25 milyon liralık bir ekonomik getiri sağladığını tahmin ettiklerini, bu durumun ise

Hüyük ölçekli bir ilçe için küçümsememesi gerektiğini belirtti.

KOP İdaresi Başkanı Prof. Dr. Mehmet Babaoğlu ise, konuşmasında, Hüyük'teki organik çilek üretiminin tarihçesinden söz etti. Hüyük modelinin gerçek kırsal bir kalkınmanın en güzel hikayesini oluşturduğunu ifade eden Babaoğlu, Hüyük'ün garip ve fakir bir ilçe konumundan artık ayağa kalkmak üzere olan bir ilçe konumuna geldiğini söyledi. Konya İl Özel İdaresi Kırsal Kalkınma Dairesi Başkanı Raşit Turan ise, sunumunda Konya'da organik tarıma verilen desteklerle ilgili rakamsal değerler verdi. Çalıştayı ilk gününde organik tarım lojistik ve ihracat firmaları sunumlarını yaptı. Selçuk ve Çukurova Üniversitelerinden konusunun uzmanı olan akademisyenlerin de katıldığı çalıştay Cuma gününe kadar devam edecek.

■ İHA

Hüyük organik çilekte öncü ilçe

(İHA)

Hüyük Kaymakamı Bayram Türker, Hüyük ilçesinin Konya'da organik çilek üretiminde öncü bir ilçe olduğunu, organik çilek markasının ise ilçe adına tescillendiğini söyledi.

Konya'nın Hüyük ilçesinde düzenlenen "Organik Hüyük Çileği Üretiminde Geliştirilmesinde İhracat Kanalları ve Lojistik Çalıştayı" devam ediyor. Hüyük Belediyesi Kültür Etkinlikleri Salonu'nda gerçekleştirilen çalıştayda bölgede son yıllarda hamle yapan ve marka haline gelen Hüyük ilçesinin organik çileği masaya yatırıldı. Çalıştayı protokol konuşmaları bölümünde konuşan Hüyük İlçe Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürü Yücel Doğan, kurumunun proje sahipliğini yaptığı çalıştayın Hüyük Kaymakamlığı'nın proje ortaklığı ve Mevlana Kalkınma Ajansı'nın verdiği

maddi destek ile gerçekleştirildiğini söyledi.

GEÇEN YIL 12 BİN TON ÇİLEK ÜRETİLDİ

Hüyük ilçesinde son dönemde büyük bir ivme kazanan organik çilek üretiminin geçen yıl 3 bin dekarlık alanda 12 bin ton rekolte ile tamamlandığını belirten Doğan, 2014 yılında ise yeni ekiliş alanlarının devreye girmesi ile üretim sahasının 5 bin dekara kadar yükselmesini beklediklerini söyledi. Hüyük Ziraat Odası Başkanı Hürriyet Şahin ise, organik çilek üretiminin yörede her geçen yıl artış gösterdiğini, önümüzdeki yıllarda 20 bin tonlara ulaşacağına inandığını belirtti. Hüyük Belediye Başkanı Nusret Akgümüş ise, organik çilek üretiminin bölgede marka haline geldiğini anlatarak, bu üretime destek veren isim, kurum ve kuruluşlara teşekkür etti.

Hüyük'te organik çilek çalıştayı

KONYA - Konya'nın Hüyük ilçesinde düzenlenen "Organik Hüyük Çileği Üretiminde Geliştirilmesinde İhracat Kanalları ve Lojistik Çalıştayı" başladı.

Hüyük Belediyesi Kültür Etkinlikleri Salonu'nda gerçekleştirilen ve 3 gün boyunca devam edecek olan çalıştayda bölgede son yıllarda hamle yapan ve marka haline gelen Hüyük ilçesinin organik çileği masaya yatırıldı.

Hüyük ilçesinin dün ve bugünü konulu barkovizyon gösteriminin ardından başlayan çalıştayı protokol konuşmaları bölümünde konuşan Hüyük İlçe Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürü Yücel Doğan, kurumunun proje sahipliğini yaptığı çalıştayın Hüyük Kaymakamlığı'nın proje or-

taklığı ve Mevlana Kalkınma Ajansı'nın verdiği maddi destek ile gerçekleştirildiğini söyledi.

Hüyük ilçesinde son dönemde büyük bir ivme kazanan organik çilek üretiminin geçen yıl 3 bin dekarlık alanda 12 bin ton rekolte ile tamamlandığını belirten Doğan, 2014 yılında ise yeni ekiliş alanlarının devreye girmesi ile üretim sahasının 5 bin dekara kadar yükselmesini beklediklerini söyledi.

Hüyük Ziraat Odası Başkanı Hürriyet Şahin ise, organik çilek üretiminin yörede her geçen yıl artış gösterdiğini, önümüzdeki yıllarda 20 bin tonlara ulaşacağına inandığını belirtti. Hüyük Belediye Başkanı Nusret Akgümüş ise, organik çilek üretiminin bölgede marka haline geldiğini anlatarak, bu üre-

time destek veren isim, kurum ve kuruluşlara teşekkür etti.

Hüyük Kaymakamı Bayram Türker de, Hüyük ilçesinin Konya'da organik çilek üretiminde öncü bir ilçe olduğunu, organik çilek markasının ise 1990'lı yıllardan itibaren ilçe adına tescillenecek yöre ile özdeşleştirdiğini ifade etti. Son 7 yılda organik çilek üretiminin ilçenin ciddi anlamda gündeminde olduğunu dile getiren Türker, bunun ilçe ekonomisine yıllık ortalama 20-25 milyon liralık bir ekonomik getiri sağladığını tahmin ettiklerini, bu durumun ise Hüyük ilçeki bir ilçe için küçümsenmesi gerektiğini belirtti.

KOP İdaresi Başkanı Prof. Dr. Mehmet Babaoğlu ise, konuşmasında, Hüyük'teki organik çilek üretiminin tarihten-

den söz etti. Hüyük modelinin gerçek kırsal bir kalkınmanın en güzel hikayesini oluşturduğunu ifade eden Babaoğlu, Hüyük'ün garip ve fakir bir ilçe konumundan artık ayağa kalkmak üzere olan bir ilçe konumuna geldiğini söyledi.

Konya İl Özel İdaresi Kırsal Kalkınma Dairesi Başkanı Raşit Turan ise, sunumunda Konya'da organik tarıma verilen desteklerle ilgili rakamsal değerler verdi. Çalıştayı ilk gününde organik tarım lojistik ve ihracat firmaları sunumlarını yaptı.

Selçuk ve Çukurova Üniversitelerinden konusunun uzman olan akademisyenlerin de katıldığı çalıştay Cuma gününe kadar devam edecek. (İHA)

